

Analyse van het Federaal actieplan voor reductie van arbeidsongevallen (FARAO) : verdiensten en voorstellen tot verbetering

Evi DEKENS

promotor :
Prof.dr.ir Frans LEMEIRE

WOORD VOORAF

Deze eindverhandeling vormt het sluitstuk van mijn opleiding tot Handelsingenieur, major Operationeel Management en Logistiek, aan de Universiteit Hasselt. De keuze van mijn onderwerp is voortgevloeid uit het door mij ervaren grote belang van arbeidsveiligheid. Ik ben er zeker van dat veiligheid in mijn gedachten zal blijven gedurende mijn gehele loopbaan.

Alleen had ik deze thesis niet kunnen verwezenlijken. Daarom zou ik graag enkele mensen willen bedanken voor hun hulp tijdens het voorbije jaar. Hartelijk dank aan mijn promotor Prof. Dr. Ir. F. Lemeire voor de goede begeleiding en opbouwende kritieken. Ook wil ik Ir. Heselmans en Ir. P. De Munck van het TWW Limburg (Toezicht op het Welzijn op het Werk) bedanken voor de steun en het voorstellen van dit interessante onderwerp.

Nog wil ik bedanken voor hun medewerking:

- M. Van Rooy, TWW Limburg
- J. Baten, TWW Beleid Toezicht
- W. Keppens, W. Weyers en L. Maesen, TWW Antwerpen
- J. Tutak, RBB NV
- J. Debot, Idewe
- T. Peeters, DIBO Benelux
- D. Boonen, Iemants

Als laatste, maar daarom niet minst, bedank ik graag mijn ouders en mijn vriend voor de steun tijdens mijn vijf jaar durende opleiding. Het is immers dankzij hen dat ik deze studie heb kunnen voltooien.

Evi Dekens

Sint-Truiden, mei 2006

SAMENVATTING

Iedereen is er ongetwijfeld van overtuigd dat een veilige werkplaats een recht is voor elke werknemer. Het aantal ernstige arbeidsongevallen is de laatste jaren echter gestegen. In 2004 stelde staatssecretaris Kathleen Van Brempt daarom het Federaal Actieplan voor de Reductie van Arbeidsongevallen (FARAO) voor. Dit plan bevat maatregelen die het aantal ernstige arbeidsongevallen moeten verminderen. In het kader van dit actieplan werd de Faraometer ontwikkeld. Deze meter is een maatstaf voor veiligheid waarbij niet alleen zal gekeken worden naar het aantal arbeidsongevallen dat zich voordoet, maar ook naar de inspanningen die geleverd worden op het vlak van preventie.

In samenspraak met de Federale Overheidsdienst voor Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (FOD WASO) zullen we dit nieuwe Faraoplan analyseren. Deze eindverhandeling onderzoekt eerst de instelling van de bedrijven tegenover de nieuwe Faraometer via een bevraging. Later worden verbeteringen van de maatstaf voorgesteld. We beperken ons tot de preventie-index, een onderdeel van de Faraometer, omdat enkel deze index al wordt toegepast tijdens de controles van het TWW.

Op basis van de bedrijfsbezoeken in een eerste verkennende fase van dit onderzoek kunnen we volgende besluiten formuleren. De bedrijven moeten meer onderscheid maken tussen basisveiligheid en punctuele veiligheid. Veel bedrijven zijn wel technisch in orde omtrent preventie maar niet op structureel vlak. Kennelijk zijn de veiligheidsvoorschriften voor vele bedrijven een ver-van-hun-bedshow omwille van het externe karakter van de kosten en het onzekere.

Enkele merkwaardigheden die we tegenkwamen bij de analyse van de respons op de bevraging zijn:

1. De wetgeving verplicht een bedrijf zich aan te sluiten bij een externe dienst en zelf over een interne dienst te beschikken. Uit de gegevens blijkt echter dat slechts 26 van de 34

bedrijven (76,5%) voldoen aan de wettelijke vereisten. Dit is een verontrustende waarneming die aangeeft dat er nog veel werk aan de winkel is.

2. De problematiek rond het objectief of subjectief zijn van de index vormt een tweede opmerkelijke observatie. Net de meer objectieve methode van ja/nee-vragen uit de betonsector wordt in Limburg als eerder subjectief aanzien (gemiddelde score is 40). De beoordelingsmaten staan in dit onderzoek op 100. De metaalsector scoort echter gemiddeld 59 op dit aspect. Wat betekent dat zij de inspectie als eerder objectief aanvoelt. De objectieve methode wordt dus als subjectief beoordeeld en de subjectieve aanpak als objectief. Een mogelijke verklaring hiervoor is het voorkomen van bedrijfsblindheid.
3. Een derde merkwaardigheid is het verschil tussen de evaluatie van de index in de betonsector in Limburg en Antwerpen waar thans een identieke vraagstelling werd gehanteerd. Dit kan verklaard worden door een verschillende aanpak van de betrokken inspecteurs. We kunnen dus besluiten dat de mentaliteit en/of manier van aanpak van de inspecteur een belangrijke rol kan spelen. Een voorstel dat hieruit kan voortvloeien is dat er dient gewerkt te worden aan de sociale vaardigheden van de inspecteurs.

Wanneer we de beoordeling door de respondenten van de index, het bezoek van de inspecteur, het overeenkomen van de score met de realiteit en de tevredenheid met de behaalde score bekijken, ondervinden we dat het oordeel overal slechts matig is (ongeveer 50). Uit de bedrijfsbezoeken blijkt dat sommige vereisten uit de preventie-index door een aantal bedrijven worden geëvalueerd als onhaalbaar, te specifiek en/of betwistbaar. Nochtans zijn al deze eisen een vertaling van de wetgeving die samen met de syndicaten en werkgevers is opgesteld.

Uit de respons op onze bevraging volgt dat ongeveer de helft van de bedrijven vindt dat bepaalde punten van de index betwistbaar zijn. De haalbaarheid wordt in het onderzoek weergegeven door een gemiddelde score van 67. Wat betekent dat het merendeel wel als haalbaar wordt beschouwd. 36% van de respondenten kan echter een voorbeeld geven van

een onhaalbare vereiste. Betreffende het te ver in detail treden wordt een gemiddelde score van 64 bekomen wat overeenstemt met het eerder niet voorkomen ervan.

Eveneens blijkt zowel uit de bedrijfsbezoeken als de respons dat bepaalde aspecten soms verkeerd geïnterpreteerd worden door de ondernemingen. Om de opgenoemde problemen van de baan te vegen, dient er meer duidelijkheid gecreëerd te worden over de wetgeving. Verder volgt uit de respons dat 20% van de bedrijven vindt dat andere items te weinig aan bod komen in de index. De index wordt uiteindelijk toch aanzien als zinvol. We verwijzen hierbij naar de gemiddelde score van 68. Ook blijken de respondenten eerder tevreden te zijn met de huidige index, maar de score van 58 laat uiteraard nog opening voor verbetering.

Bovendien werd ervaren dat vele bedrijven bedenkingen hebben bij de gehanteerde volgorde van de vragen die gesteld worden in het kader van de inspectie-index en die de belangrijkheid weergeeft. Nochtans werd deze manier van bevragen vooraf goedgekeurd door de federaties en vakbonden voor de betonsector. Het zou zeer nuttig zijn om de vraagstelling te gaan herbekijken samen met de federaties. Hierbij is het eveneens belangrijk dat verder wordt nagedacht over het toekennen van de scores in overleg met de sectoren zodanig dat zij de scores meer als aanvaardbaar gaan zien.

Vele bedrijven wensen dat het papierwerk rond veiligheid en preventie vermindert. Maar onze wetgeving is nu éénmaal een bureaucratie. Daarom kan de vraag gesteld worden of de wetgeving niet dient aangepast te worden. De bedrijven zouden het papierwerk thans moeten zien als een verzekering voor het bedrijf zelf, als een voorbereiding op eventuele problemen.

Vervolgens trekken we een aantal conclusies die we bekomen aan de hand van een sectorale vergelijking. De respondenten uit de metaalindustrie behalen gemiddeld hogere scores op de vragen in verband met de preventie-index (gemiddeld 70) dan hun collega's uit de betonsector (gemiddeld 55). Dit kan verklaard worden aan de hand van twee elementen,

namelijk dat het inspectiegebeuren in de betonsector nog meer in zijn kinderschoenen staat en dat de vraagstelling er strenger werd toegepast. Hier mag niet uit besloten worden dat de gehanteerde methode in de metaalsector beter zou zijn. Deze werd voor de toepassing in de betonsector immers net aangepast omwille van zijn subjectiviteit. De inschatting van de vragen kan men wel trachten meer af te stemmen op de wijze van de metaalsector vermits in de betonsector deze inschatting eerder streng was.

De respondenten met een betere structuur van de preventiedienst staan volgens dit onderzoek meer open voor allerlei verbeteringen inzake veiligheid. Ook blijkt uit de hypothesetoetsing dat bedrijven met een beter uitgebouwde structuur van de preventiedienst positiever staan tegenover de preventie-index. Eveneens blijkt uit de hypothesetoetsing dat bedrijven die de veiligheidskosten hoger schatten, een negatiever beeld hebben van de index. Bovendien wordt waargenomen dat de respondenten die meer belang hechten aan veiligheid gunstiger zullen staan tegenover de preventie-index dan andere bedrijven.

Tenslotte vermelden we nog enkele bijkomende aanbevelingen voor de toekomst. De bedrijfsbezoeken in het kader van het Faraoplan mogen zeker niet afgevoerd worden. Zij zetten de bedrijven die de veiligheidsvoorschriften links laten liggen aan om toch inspanningen te leveren. De verplichtingen een preventieadviseur aan te werven en voor bepaalde aspecten beroep te doen op externe diensten moeten eveneens blijven bestaan, omdat anders vele bedrijven geen beroep meer zouden doen op deze mensen.

Vaak worden niet alle pijnpunten van het bedrijf opgemerkt door de beperkte tijdspanne die de inspecteurs hebben voor een bezoek. Mogelijke oplossingen hiervoor zijn: meer inspecteurs aannemen, meer gericht gaan controleren, de vragenlijst inkorten, enzovoort. De bedrijven blijken tevens voorstanders te zijn van strengere controles voor de laagscorende bedrijven en wensen dat er meer kenbaarheid wordt gegeven aan de resultaten. Doch zijn sommige bedrijven voorstander van de uitbreiding van de sectorgebonden aspecten.

Het invoegen van een rotatiesysteem zodat een inspecteur uit Antwerpen bijvoorbeeld gedurende een bepaalde tijd in Limburg komt werken is een ander voorstel. Zo zou een grotere homogeniteit bekomen worden en verdwijnt de invloed van de manier van werken van een bepaalde inspecteur. Tenslotte benadrukken we dat het noodzakelijk is in de toekomst meer belang te hechten aan een goede veiligheidsopleiding op school en aan een goede begeleiding op de werkvloer.

LIJST VAN FIGUREN

- Figuur 1: Evolutie van het totaal aantal arbeidsongevallen en het aantal zeer ernstige ongevallen tussen 1985 en 2003
- Figuur 2: Schematische weergave van het vroegere verloop van een aangifte van een arbeidsongeval
- Figuur 3: Schematische weergave van het huidige verloop van een aangifte van een arbeidsongeval
- Figuur 4: Schematische weergave van een eerste deel van de Faraometer, namelijk de preventie-index (PI)
- Figuur 5: Schematische voorstelling van de evolutie van arbeidsveiligheid
- Figuur 6: Opdeling van de bedrijven naar 4 mogelijke combinaties van een goede of slechte score op de inspectie- en preventie-index
- Figuur 7: Vergelijking van de gewenste spreiding (links) ten opzichte van een ongewenste spreiding (rechts) van de behaalde scores ten gevolge van een slechte index

LIJST MET TABELLEN

- Tabel 1: Voorbeelden van arbeidsongevallen, geen arbeidsongevallen en twijfelgevallen
- Tabel 2: De betekenis van de verschillende scores bij de inspectie
- Tabel 3: Opdeling naar het aantal werknemers van de responsgroep, de non-responsgroep en de bedrijven uit de steekproef. De laatste kolom voegt hier het responspercentage aan toe wat gelijk is aan het percentage bedrijven uit de steekproef dat tot de responsgroep behoort.
- Tabel 4: De verwachtingen die de bedrijven hebben ten opzichte van de federatie. Telkens wordt de frequentie van het antwoord aangegeven en een percentage dat gelijk is aan het aantal respondenten dat die bepaalde verwachting heeft aangeduid, gedeeld door het aantal respondenten dat lid is van de federatie. Dit

wordt becijferd voor de metaalsector in Antwerpen, de betonsector in Antwerpen, de betonsector in Limburg en voor de totale steekproef.

- Tabel 5: Opdeling naar het opleidingsniveau van de interne preventieadviseur voor de metaalsector in Antwerpen, de betonsector in Antwerpen, de betonsector in Limburg en de totale steekproef.
- Tabel 6: Weergave van de aspecten waarvoor beroep gedaan wordt op een externe preventiedienst samen met de frequentie ervan voor de metaalsector in Antwerpen, de betonsector in Antwerpen, de betonsector in Limburg en de totale steekproef.
- Tabel 7: Weergave van de items waarvoor beroep wordt gedaan op experts samen met de frequentie ervan voor de metaalsector in Antwerpen, de betonsector in Antwerpen, de betonsector in Limburg en de totale steekproef.
- Tabel 8: Vergelijking van de gemiddelde scores op de verschillende vragen tussen de metaal- en de betonsector
- Tabel 9: Vergelijking van de gemiddelde scores op de verschillende vragen tussen de leden en de niet-leden van de federaties
- Tabel 10: Vergelijking van de gemiddelde scores op de verschillende vragen opgedeeld naar de structuur van de preventiedienst
- Tabel 11: Een overzicht van de behaalde scores betreffende de betwistbaarheid, de haalbaarheid en het te ver in detail treden van de index voor de verschillende responsgroepen. Voor het item haalbaarheid wordt het percentage toegevoegd van respondenten dat hier een voorbeeld van kan geven.

LIJST VAN AFKORTINGEN

ALARA	As Low As Reasonable Achievable
EA0	Ernstige ArbeidsOngevallen
EDBP	Externe Dienst voor Bescherming en Preventie
FAO	Fonds voor ArbeidsOngevallen
FARAO	Federaal Actieplan ter Reductie van ArbeidsOngevallen
FOD WASO	Federale OverheidsDienst voor Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg
FOD	Federale OverheidsDienst
G	Giga (10^9)
h	Uur
IAI	Industriële ArbeidsongevallenIndex
IG	InvloedsGraad
II	Inspectie-Index
k	Kilo (10^3)
KB	Koninklijk Besluit
KMO	Kleine en Middelgrote Ondernemingen
NACE	Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes
M	Mega (10^6)
P&I	Preventie en Interim
PI	Preventie-Index
STV	Stichting Technologie Vlaanderen
TWW	Toezicht op het Welzijn op het Werk
VCA	Veiligheid, gezondheid en milieu Checklist Aannemers

INHOUDSOPGAVE

WOORD VOORAF	II
SAMENVATTING	II
LIJST VAN FIGUREN.....	II
LIJST MET TABELLEN	VII
LIJST VAN AFKORTINGEN.....	IX
INHOUDSOPGAVE	X
INLEIDING.....	1
HOOFDSTUK 1: PROBLEEMSTELLING	3
1.1 PRAKTIJKPROBLEEM.....	3
1.2 CENTRALE ONDERZOEKSVRAAG.....	6
1.3 DEELVRAGEN.....	7
1.4 VERLOOP VAN HET ONDERZOEKSPROCES	7
1.5 STRUCTUUR VAN DEZE EINDVERHANDELING	8
HOOFDSTUK 2: ARBEIDSONGEVAL.....	10
2.1 DEFINITIE	10
2.1.1 Ongeval met letsel.....	10
2.1.2 Band met de arbeid	11
2.1.3 Op weg naar of van het werk.....	11
2.1.4 Fout.....	12
2.1.5 Ernstig arbeidsongeval.....	12
2.1.6 Frequentiegraden en ernstgraden	14
2.2 VERPLICHTINGEN VAN DE WERKGEVER	15
2.3 WIE DOET WAT?.....	16
2.3.1 De werkgever en de werknemer	16
2.3.2 De verzekeraar	17

2.3.3 Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (FOD WASO)	17
2.3.4 Fonds voor Arbeidsongevallen (FAO)	18
2.3.5 Prevent	18
2.3.6 Vzw Preventie en Interim (P&I)	19
2.3.7 Pro-safe	19
2.3.8 Europees agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk	20
HOOFDSTUK 3: HET FARAOPLAN	22
3.1 WETEN OM TE VERBETEREN	22
3.1.1 De administratieve rompslomp vereenvoudigen	22
3.1.2 E-government als communicatie-instrument	23
3.1.3 Structureel onderzoek als fundering voor een doordacht beleid	24
3.2 TOEZIEN OP VEILIGHEID	25
3.2.1 De Faraometer	25
3.2.2 Meer en betere inspectie	25
3.2.3 Financieel belonen en bestraffen	26
3.3 ÉÉN VEILIGHEID, SAMEN VERANTWOORDELIJK	27
3.3.1 Responsabilisering van de opdrachtgever	27
3.3.2 De preventieadviseur	28
3.3.3 Veiligheidstoezicht optimaliseren	28
3.3.4 Geïntegreerde onderzoeksprocedure bij ernstige arbeidsongevallen	28
3.4 VEILIGHEID OP MAAT	29
3.4.1 Sectorgerichte aanpak	29
3.4.2 De bouwsector als voorbeeld	29
3.4.3 Arbeidsongevallen op de weg	30
3.5 VEILIGHEID IN DE VINGERS	30
3.5.1 Veiligheid: een onmiskenbare bagage voor werkgevers en werknemers	30
3.5.2 Toegankelijke documentatie	31
3.5.3 Overheidsinformatie als preventie-instrument	31
HOOFDSTUK 4: DE FARAOMETER	33
4.1 HET PRINCIPE VAN DE FARAOMETER	33
4.2 FARAOMETER IN DE PRAKTIJK	37
4.2.1 Industriële arbeidsongevallenindex (IAI)	37
4.2.2 Preventie-index (PI)	38
4.2.3 Opmerkingen bij deze eerste meting	39

HOOFDSTUK 5: PREVENTIE MAG GEEN CONCURRENTIEEL NADEEL GEVEN	41
5.1 DE KOSTEN VAN VEILIGHEID	42
5.1.1 De interne kosten.....	43
5.1.2 De externe kosten	44
5.1.3 Het menselijk leed.....	44
HOOFDSTUK 6: HISTORIEK VAN DE ANALYSE VAN ARBEIDSVEILIGHEID	46
6.1 ANALYSE VAN DE ARBEIDSONGEVALLEN	46
6.1.1 Metaalindustrie.....	48
6.1.2 Pilotoproject betonproducten.....	49
6.2 VLAAMSE WERKBAARHEIDSMONITOR	50
HOOFDSTUK 7: ONDERZOEK NAAR DE MENING OVER DE FARAOMETER	52
7.1 SCHETS VAN DE BETONINDUSTRIE	52
7.2 SCHETS VAN DE METAALINDUSTRIE	54
7.3 HET INSPECTIEBEZOEK.....	55
7.3.1 Inspectie bij de betonsector	55
7.3.2 Inspectie bij de metaalsector (pilotoproject)	58
7.4 AANPAK VAN HET ONDERZOEK.....	60
7.4.1 Fase 1: De keuze van de te bezoeken bedrijven.....	61
7.4.2 Fase 2: Het bezoek van de gekozen bedrijven.....	61
7.4.3 Fase 3: Het opstellen van een enquête.....	71
HOOFDSTUK 8: RESULTATEN VAN HET ONDERZOEK	73
8.1 RESPONS.....	73
8.1.1 Metaalindustrie Antwerpen Noord	74
8.1.2 Betonsector Antwerpen	75
8.1.3 Betonsector Limburg.....	75
8.1.4 Totale populatie.....	76
8.2 ONDERZOEK NAAR NON-RESPONS	76
8.3 BETROUWBAARHEID	78
8.4 GEGEVENS KLAARMAKEN VOOR VERWERKING	79
8.5 INTERPRETATIE VAN DE RESPONS OP DE GESLOTEN VRAGEN	80

8.6	BESPREKING VAN DE KWALITATIEVE GEGEVENS.....	93
8.7	VERBANDEN TUSSEN SOMMIGE ASPECTEN	95
8.8	VERBANDEN TUSSEN DE VERSCHILLENDE DIMENSIES.....	99
8.9	BETROUWBAARHEIDS- EN VALIDITEITTOETSEN	105
8.10	EVALUATIE VAN DE GEBRUIKTE METHODOLOGIE	105
	HOOFDSTUK 9: BESLUIT	107
9.1	CONCLUSIES OP BASIS VAN HET ONDERZOEK.....	107
9.2	VOORSTELLEN TOT VERBETERING VAN DE FARAOMETER.....	112
9.3	ONDERWERPEN VOOR VERDER ONDERZOEK	114
	LIJST VAN GERAADPLEEGDE WERKEN	117
	MONDELINGE BRONNEN.....	120
	WEBPAGINA'S.....	121
	BIJLAGEN.....	122

INLEIDING

Elk individu wenst te kunnen werken in de beste en veiligste werkomgeving. Deze bezorgdheid is geen nieuw fenomeen maar dateert reeds van in het oude Egypte. Onder de regering van farao Ramses III (tussen ca. 1570 en 1070 v.C.) leidden de erbarmelijke werkomstandigheden tot de eerste geregistreerde staking uit onze geschiedenis. De schrijver van de Tombe omschreef de reden van deze staking als volgt: *“Deze dag is de twintigste van de maand en onze rantsoenen zijn nog steeds niet aangekomen”*. Vol afkeer over de situatie legden de ambachtslieden het werk neer en trokken zij naar de graftempel van Horemheb, waar zij hun loon opeisten. [WILSON, 1998]

De sociale zekerheid vond zijn oorsprong in het oude Mesopotamië waar drie à vierduizend jaren geleden een koning zich al verantwoordelijk stelde voor de behoeftigen in de maatschappij. [VAN DIJK, 2001]

Nu, duizenden jaren later, moeten we nog steeds opkomen voor een goede en veilige werkomgeving. Daartoe stelde staatssecretaris voor Arbeidsorganisatie en Welzijn op het Werk Kathleen Van Brempt op 26 februari 2004 het Faraoplan voor. FARAo staat voor Federaal Actieplan ter Reductie van ArbeidsOngevallen. Het actieplan heeft tot doel het aantal arbeidsongevallen drastisch te verminderen en zo de arbeidsveiligheid te verhogen.

In het oude Egypte werden farao's beschouwd als halfgoden die het leven konden overstijgen. Om deze onsterfelijkheid te bekomen, moesten de farao's duizenden mensen mobiliseren om een volmaakte plek te bouwen voor hun gemummificeerde toekomst. Ook de kracht van het Faraoplan is afhankelijk van alle mensen die meewerken aan de 'veiligheidspiramide'. Gelukkig zijn de arbeidsomstandigheden van vandaag de dag niet meer te vergelijken met deze van het oude Egypte. We zijn op vlak van arbeidsveiligheid al heel wat verder gevorderd, maar we zijn nog ver verwijderd van het ideaal.

Elke dag zetten duizenden mensen zich in om aan alle werknemers een veilige werksituatie te garanderen. Ondanks deze inspanningen blijft onveiligheid als een zwaard van Damocles boven de hoofden van de werknemers hangen en blijft het aantal ernstige ongevallen stijgen. [FOD WASO, 2004a]

Sommige sectoren doen het reeds zeer goed op vlak van veiligheid, andere dan weer helemaal niet. Momenteel gebeuren de meeste ernstige arbeidsongevallen in de bouwsector. Het is dus begrijpelijk dat de sectorgebonden benadering van het Faraoplan vooral maar niet uitsluitend toegespitst is op de bouwsector. Voor een verdere vergelijking tussen de verschillende sectoren wordt verwezen naar hoofdstuk 4.

HOOFDSTUK 1: PROBLEEMSTELLING

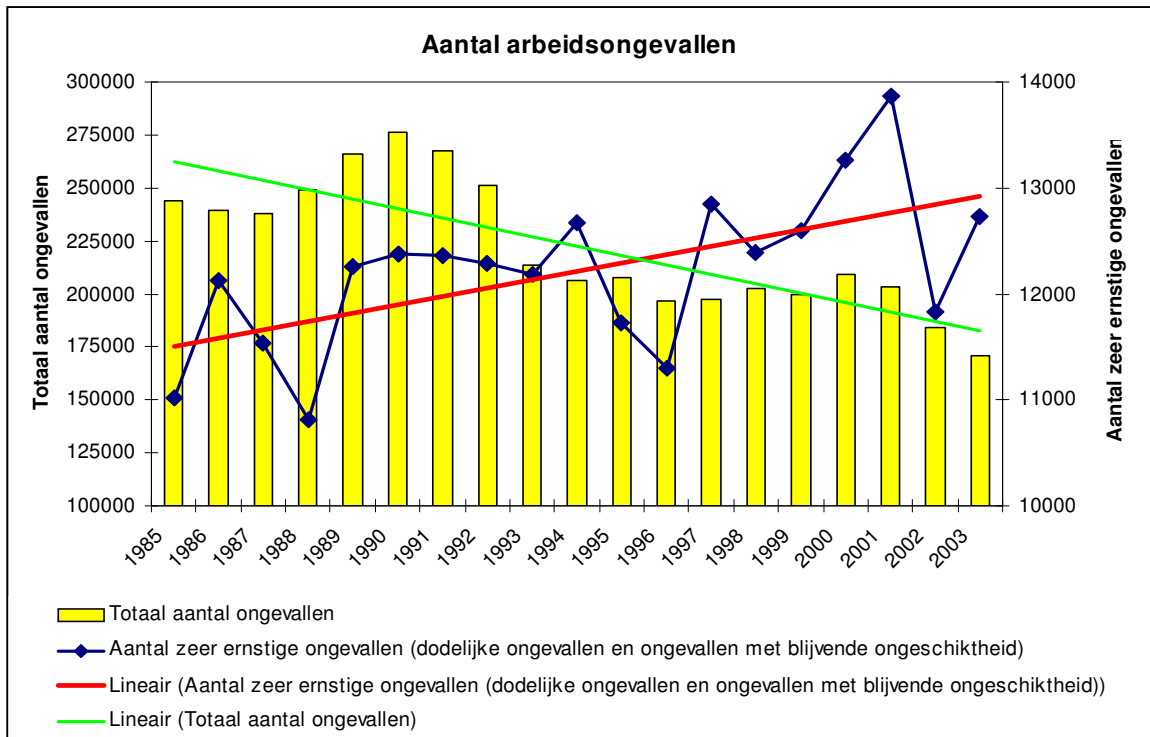
1.1 PRAKTIJKPROBLEEM

Wanneer je verneemt dat er jaarlijks meer dan 100 dodelijke slachtoffers vallen door arbeidsongevallen (121 in 2002), kan je dat niet zo maar aan je laten voorbij gaan. In 2002 hadden meer dan 200.000 mensen een arbeidsongeval. 11.710 van deze gevallen hadden een ongeval dat een blijvend letsel tot gevolg kan hebben. Indien wij het aantal dodelijke ongevallen op de heen- en terugweg tussen woonplaats en werk optellen bij de dodelijke slachtoffers op de werkvloer, kunnen wij besluiten dat elke werkdag verscheidene mensen niet thuiskomen van hun werk. [HET NIEUWSBLAD, 2004a]

Deze absolute cijfers zeggen echter onvoldoende over het belang van ongevallenpreventie. Om hier een beter zicht op te krijgen, worden bovenstaande cijfers relatief bekeken ten opzichte van het totaal aantal werknemers in België van dat jaar. Volgens de Federale Overheidsdienst (FOD) Economie Afdeling Statistiek waren er 4.069.832 werknemers in 2002. Wanneer wij dit aantal beperken tot de werknemers die werkelijk een risico lopen, komen wij tot 1.728.198 werknemers. Hiervoor werd het totaal aantal werknemers verminderd met het aantal bedrijfsleiders en hoger kaderpersoneel (450.205), de intellectuele en wetenschappelijke beroepen (787.632), de bedienden in administratieve functies (671.132) en het dienstverlenend en verkooppersoneel (432.665).

Nu weten wij dat van deze 1.728.198 risicolopende werknemers er in 2002 maar liefst 200.314 of bijna 12% een arbeidsongeval hadden. Dit betekent dat een persoon gemiddeld om de acht jaar een ongeval heeft. Bovendien merken we, wanneer we de beschikbare gegevens relatief bekijken, dat de bouwsector bijna vier keer gevaarlijker is dan een andere sector (zie hoofdstuk 3 paragraaf 3.4.2).

Bij deze analyse moet opgemerkt worden dat de werkelijke aantallen nog hoger liggen vermits arbeidsongevallen met werknemers uit de overheidsdiensten niet in bovenstaande cijfers zijn opgenomen. [ABVV, 2004]

Figuur 1: Evolutie van het totaal aantal arbeidsongevallen en het aantal zeer ernstige ongevallen tussen 1985 en 2003

Iedereen is er ongetwijfeld van overtuigd dat een veilige werkplaats een recht is voor elke werknemer. Wanneer wij de statistieken van de laatste jaren bekijken (zie figuur 1), zien wij dat het aantal arbeidsongevallen daalt (groene lijn). Deze daling kan verklaard worden door de toenemende automatisering, mensen worden steeds vaker vervangen door machines. Een andere mogelijke verklaring is dat er tegenwoordig meer en meer functies voor bedienden en minder jobs voor arbeiders ontstaan. Er werd in de statistieken echter vastgesteld dat het aantal ernstige arbeidsongevallen gedurende dezelfde periode wel gestegen is (rode lijn).

In bovenstaande statistiek wordt een arbeidsongeval als ernstig beschouwd wanneer het een dodelijk ongeval is of een ongeval dat aanleiding geeft tot gehele of gedeeltelijk blijvende arbeidsongeschiktheid. Dit wil zeggen dat het dient te gaan over ongevallen waarvan de werknemer de rest van zijn leven schade heeft. Een gebroken been bijvoorbeeld wordt dus niet als een ernstig ongeval beschouwd. Nu met de Faraometer komt hier een voorwaarde bij, namelijk dat het ongeval had kunnen vermeden worden door de regelgeving juist toe te passen. Een verdere definiëring van een ernstig arbeidsongeval komt aan bod in hoofdstuk 2.

De stijging van het aantal ernstige ongevallen is enigszins tegenstrijdig met de daling van het totaal aantal arbeidsongevallen en doet vragen oprijzen. Je kan je bijvoorbeeld afvragen of alle arbeidsongevallen wel worden aangegeven. De ervaring uit het verkeer leert ons dat dit niet altijd het geval is. Vaak worden auto-ongevallen onderling geregeld zonder er een aangifte van te doen. Toch kunnen we een mogelijke verklaring geven voor deze op het eerste gezicht tegenstrijdige waarneming, namelijk de vooruitgang van de technologie. Door de verbetering van de technologie komen er minder ongevallen voor, maar de ongevallen die zich voordoen zijn meestal wel ernstiger.

Jonge werknemers blijken bovendien meer ongevallen te hebben dan werknemers met ervaring. Dit wijst op het belang van een goede veiligheidsopleiding op school en de noodzaak van een goede begeleiding op de werkvloer. De kans op een ongeval is niet alleen afhankelijk van de leeftijd maar eveneens van de sector waarin de werknemer tewerkgesteld is. Op basis van cijfers van 2002 blijkt dat de houtindustrie, de visserij en bosbouw de drie gevaarlijkste sectoren zijn. De bouwsector staat op de zesde plaats. [FOD WASO, 2004b]

De overheid heeft nochtans reeds vele preventieve en repressieve maatregelen getroffen om het aantal arbeidsongevallen te verminderen. Voorbeelden hiervan komen aan bod in hoofdstuk 6. Je zou verwachten dat deze inspanningen gepaard gaan met een daling van het aantal ernstige arbeidsongevallen, maar de cijfers tonen het tegendeel aan.

In 2004 stelde staatssecretaris Kathleen Van Brempt een nieuw plan voor, het Federaal Actieplan voor de Reductie van Arbeidsongevallen (FARAO). Het plan bevat maatregelen die het aantal ernstige arbeidsongevallen moeten verminderen. In het kader van dit actieplan werd bovendien de Faraometer ontwikkeld. Deze Faraometer is een maatstaf voor veiligheid waarbij niet alleen gekeken wordt naar het aantal arbeidsongevallen dat zich in een bedrijf of in een sector voordoet, maar ook naar de inspanningen die geleverd worden op het vlak van preventie. Daardoor zal deze meter minder onderhevig zijn aan de toevallige schommelingen van het aantal arbeidsongevallen. Het is de eerste maal dat het probleem van onveiligheid systematisch en op grote schaal wordt aangepakt. [FOD WASO, 2004b]

In samenspraak met de Federale Overheidsdienst voor Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (FOD WASO) zullen we het nieuwe Faraoplan analyseren. Deze eindverhandeling onderzoekt de mening van de bedrijven over de nieuwe Faraometer en stelt eventuele verbeteringen van de maatstaf voor. Deze analyse is uiteraard van belang voor de economie. Preventie brengt immers vele kosten met zich mee. De bedrijven dienen zich ervan bewust gemaakt te worden dat zij beter hun geld besteden aan wat echt nodig is dan enkel aan het voldoen aan de wetgeving. Bovendien ontstaan er zowel interne als externe kosten telkens wanneer er een arbeidsongeval gebeurt. Ook moeten we rekening houden met het menselijke leed dat een arbeidsongeval met zich mee kan brengen, dit zowel voor het slachtoffer zelf als voor de personen uit zijn directe omgeving. De diverse kosten en het menselijke leed komen uitgebreid aan bod in hoofdstuk 5.

1.2 CENTRALE ONDERZOEKSVRAAG

Uit bovenstaand praktijkprobleem volgt volgende centrale onderzoeksvraag:

‘Wat is de mening van de bedrijven over de Faraometer en welke veranderingen ervan zouden tot een verbetering kunnen leiden?’

1.3 DEELVRAGEN

Volgende deelvragen die in verband staan met de voorgestelde centrale onderzoeksvraag worden in deze eindverhandeling behandeld:

- Wat is een arbeidsongeval? (hoofdstuk 2)
- Wat zijn de verplichtingen van de werkgever bij een arbeidsongeval? Wie doet wat? (hoofdstuk 2)
- Wat is de inhoud van het Faraoplan? (hoofdstuk 3)
- Op welke principes berust de Faraometer? (hoofdstuk 4)
- Hoe voorkomen we dat ongevallenpreventie aanleiding geeft tot een concurrentieel nadeel? (hoofdstuk 5)
- Welke kosten zijn verbonden met een arbeidsongeval? (hoofdstuk 5)
- Wat zijn de reeds bestaande projecten in verband met veiligheid? (hoofdstuk 6)
- Wat is de mening van bedrijven over de Faraometer? (hoofdstuk 7 en 8)
- Welke voorstellen tot verbetering van de Faraometer zijn mogelijk? (hoofdstuk 9)

1.4 VERLOOP VAN HET ONDERZOEKSPROCES

Deze eindverhandeling is gebaseerd op een wetenschappelijk onderzoek. Dit wetenschappelijk onderzoek bevindt zich net als bijna alle andere op het continuüm tussen theoriegericht en praktijkgericht. Hier leunt het onderzoek echter meer aan bij het praktijkgericht onderzoek omwille van: het proberen te verbeteren van het inzicht in de Faraometer, te resulteren in een oplossing voor het probleem en iets waardevols te vinden voor de mensen van Toezicht op het Welzijn op het Werk. Evenwel is dit onderzoek voor een deel theoriegericht omdat met dit onderzoek wordt getracht resultaten te bekomen die veralgemeenbaar zijn voor alle sectoren.

De gehanteerde onderzoeksstrategie is hoofdzakelijk gebaseerd op primaire data. Het is een cross-sectioneel onderzoek, daar een specifiek probleem op een bepaald moment besproken

wordt en dit probleem vergeleken wordt tussen verschillende bedrijven. Een eerste stap bestaat uit het contacteren van de bevoegde instantie, de Federale Dienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociale Zaken. Ir. De Munck, adviseurgeneraal van Toezicht op het Welzijn op het Werk, zorgde voor de nodige begeleiding bij het verkennen van het onderwerp en reikte de gespecialiseerde literatuur toe.

Na het doornemen van de literatuur vinden enkele bedrijfsbezoeken plaats. Dit als voorbereiding voor het opstellen van de bevraging naar de mening van de bedrijven over de inspectie-index. Op basis van de respons worden enkele conclusies getrokken en worden een aantal verbeteringen aan de index voorgesteld. Ook doen we tenslotte nog enkele voorstellen voor verder onderzoek.

1.5 STRUCTUUR VAN DEZE EINDVERHANDELING

Hoofdstuk 1 schetst het praktijkprobleem en de daaruit volgende centrale onderzoeksvraag met deelvragen.

De definitie van een arbeidsongeval, de verplichtingen bij een arbeidsongeval en wie welke bevoegdheden heeft, komen aan bod in **hoofdstuk 2**.

In **hoofdstuk 3** worden de verschillende actiepunten van het Federaal Actieplan ter Reductie van Arbeidsongevallen weergegeven.

Het principe van de Faraometer en de toepassing van de eerste versie ervan in de praktijk worden nader toegelicht in **hoofdstuk 4**.

In **hoofdstuk 5** wordt uitgelegd hoe het Faraoplan zal georganiseerd worden, zodat het niet leidt tot een concurrentieel nadeel voor de bedrijven. Ook worden de verschillende kosten, die veroorzaakt worden door een ongeval, aangegeven.

De historiek van de arbeidsongevallenstatistieken en de Vlaamse Werkbaarheidsmonitor komen aan bod in **hoofdstuk 6**.

De mening van de bedrijven over de Faraometer wordt onderzocht in **hoofdstuk 7 en 8**. Hoofdstuk 7 geeft meer informatie over het onderzoek, terwijl hoofdstuk 8 de resultaten van het onderzoek weergeeft.

Ten slotte worden in **hoofdstuk 9** enkele conclusies getrokken, worden er voorstellen gedaan om de Faraometer te verbeteren en worden onderwerpen aangegeven voor verder onderzoek.

HOOFDSTUK 2: ARBEIDSONGEVAL

2.1 DEFINITIE

De wetgeving definieert een arbeidsongeval als een ongeval dat een werknemer tijdens en door het feit van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst overkomt en dat een letsel veroorzaakt waarvoor een plotselinge gebeurtenis kan aangewezen worden. (Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971, art. 7 en 9 - BS 24 april 1971)

Uit de definitie blijkt dat een ongeval aan vijf voorwaarden moet voldoen om als een arbeidsongeval te worden aanzien. De eerste voorwaarde is dat het moet gaan om een **plotselinge gebeurtenis**. Het **bestaan van een letsel** is een tweede voorwaarde. Hieruit volgt dat elk ongeval met een letsel als arbeidsongeval wordt beschouwd en dat er dus niet noodzakelijk sprake moet zijn van arbeidsongeschiktheid. Ten derde moet het letsel door de plotselinge gebeurtenis veroorzaakt zijn. Er moet met andere woorden een **causaal verband** bestaan tussen het ongeval en het letsel. Het ongeval dient ook plaats te vinden **tijdens de uitvoering van de arbeidsovereenkomst**. Als laatste voorwaarde moet het ongeval gebeurd zijn **door de uitvoering van de arbeidsovereenkomst**. [PREVENT, 2001]

Wanneer bovenstaande definitie juridisch bekeken wordt, kunnen twee bestanddelen onderscheiden worden, namelijk een ongeval met letsel en de band tussen ongeval en arbeid.

2.1.1 Ongeval met letsel

Een ongeval wordt in deze context als volgt gedefinieerd: een plotselinge gebeurtenis die een lichamelijke letsel veroorzaakt waarvan de oorzaak buiten het organisme van de getroffene ligt. Het letsel is van groot belang en kan zowel fysiek als psychisch zijn. Ook de

beschadiging van een medisch hulpmiddel of prothese kan een letsel zijn. Een kapotte bril kan een letsel zijn. Een kapot horloge is echter geen voorbeeld van een arbeidsongeval.

De plotse gebeurtenis wordt in de rechtspraak omschreven als een duidelijk in de tijd gelokaliseerde gebeurtenis die slechts een korte tijdsduur in beslag neemt. Dit laatste criterium wordt gehanteerd om een verschil te maken tussen ongeval en ziekte. Een plotse gebeurtenis kan voorkomen tijdens de uitoefening van de normale dagtaak op voorwaarde dat een element uit de uitoefening het letsel veroorzaakt kan hebben.

De uitwendige oorzaak is vooral van belang op het gebied van het tegenbewijs. De wet voorziet immers in een vermoeden ten voordele van de getroffene. Wanneer het slachtoffer van een arbeidsongeval een plotse gebeurtenis en het bestaan van een letsel kan bewijzen, wordt het letsel vermoed door het ongeval te zijn veroorzaakt. De verzekeraar kan dan proberen een tegenbewijs te leveren door aan te tonen dat de plotse gebeurtenis niet de oorzaak is van het letsel. [PREVENT, 2001]

2.1.2 Band met de arbeid

Het tweede aspect is de band met de arbeid. Dit houdt in dat het werkongeval iemand overkomt tijdens en door het feit van de uitvoering van zijn arbeidsovereenkomst. Vanaf het moment dat er een juridische mogelijkheid is tot het uitoefenen van gezag en zolang de werknemer in zijn persoonlijke vrijheid beperkt wordt, is er sprake van de uitvoering van een arbeidsovereenkomst. Het gezag moet daarom niet effectief uitgeoefend worden, de mogelijkheid tot gezag volstaat. [PREVENT, 2001]

2.1.3 Op weg naar of van het werk

Een ongeval dat zich voordoet op de weg naar of van het werk wordt evenzeer als een werkongeval beschouwd. De weg naar of van het werk bestaat uit het normale traject dat de

werknemer moet afleggen om zich naar zijn werk te verplaatsen. Het traject blijft normaal indien de werknemer een nodige en verantwoordbare omweg maakt. [PREVENT, 2001]

2.1.4 Fout

Een grove onvoorzichtigheid, roekeloos gedrag en dergelijke sluiten de toepassing van de ongevallenwet niet uit. Enkel indien er opzet in het spel is, kan geen beroep gedaan worden op de regeling betreffende arbeidsongevallen. [PREVENT, 2001]

Arbeidsongeval	Geen arbeidsongeval
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Beschadiging van een prothese ▪ Een kapotte bril ▪ Beschadiging van een gehoorapparaat ▪ Een insectenbeet, kleine snee of schram ▪ Een verkeersongeval voor de school van de kinderen, aan de carpoolverzamelplaats ▪ Een ongeval op een bedrijfsfeestje, externe opleiding of vakbondsvergadering ▪ Een ongeval op de weg naar de controlearts tijdens periode van arbeidsongeschiktheid ▪ Roekeloos gedrag van de werknemer ▪ Een vechtpartij en daden van agressie ▪ Intoxicatie en dronkenschap ▪ Zelfmoord(pogingen) ▪ Aanranding en ongewenst seksueel gedrag 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Een kapot horloge ▪ Een ziekte ▪ Een verkeersongeval op weg naar de fitnessclub ▪ Een opzettelijk ongeval ▪ Een ongeval tijdens een staking <p style="margin-left: 40px;">} Indien de verzekeraar kan bewijzen dat de feiten los staan van de arbeid</p>
<p>Twijfelgevallen: een hartinfarct, een rugletsel, pesterijen, vallen van trap, struikelen, voet verstuiken,...</p>	

Tabel 1: Voorbeelden van arbeidsongevallen, geen arbeidsongevallen en twijfelgevallen

2.1.5 Ernstig arbeidsongeval

Sinds de Faraometer is aan de definiëring van een ernstig arbeidsongeval een belangrijke voorwaarde toegevoegd, namelijk dat het ongeval had voorkomen kunnen worden. Voordien werd enkel gekeken of het ging om een dodelijk ongeval of een ongeval met aanleiding tot een blijvende arbeidsongeschiktheid. De officiële definitie van een ernstig ongeval luidt sedert 14 maart 2005 als volgt: een ernstig arbeidsongeval is een ongeval dat zich op de

werkplaats zelf voordoet en dat wegens zijn ernst een grondig specifiek onderzoek vereist met het oog op het treffen van preventiemaatregelen, dit is een dodelijk arbeidsongeval of een arbeidsongeval met een afwijkende gebeurtenis of een betrokken voorwerp die voorkomen in appendix 1 en 2 bij artikel 26 en aanleiding geven tot ofwel een blijvend letsel of een tijdelijk letsel voorkomend in appendix 3 bij art. 26 (Wet Welzijn, art. 94bis, verder verfijnd in art. 26 van het KB Beleid, codex, Titel I, Hoofdstuk 3). [PREVENT, 2005a]

De materiële agens die voorkomen in appendix 1 bij artikel 26 zijn:

- een machine of toestel,
- een installatie,
- een steiger,
- een silo,
- licht ontvlambare, zeer licht ontvlambare, giftige, zeer giftige, bijtende stoffen,
- een gas of een mengsel van gassen, ander dan atmosferische lucht of waterdamp, die zich niet onder overdruk bevinden,
- een springstof.

De lijst van vormen van ongeval in appendix 2 is de volgende:

- val van een hoogte, groter dan twee meter,
- bedelving,
- instorting,
- brand,
- ontploffing,
- deflagratie,
- elektrocutie,
- elektrisering,
- verdrinking,
- verstikking,
- vergiftiging.

In appendix 3 worden de letsels bedoeld die in artikel 26 worden opgesomd. Het gaat hier om volgende letsels:

- breuken,
- brandwonden, uitwendig in de derde graad en over meer dan 9% van de lichaamsoppervlakte, of inwendig,

- vleeswonden met verlies van weefsel,
- trauma's die in afwezigheid van behandeling levensbedreigend kunnen zijn.

2.1.6 Frequentiegraden en ernstgraden

In België gebeuren er bijna 1.000 arbeidsongevallen per dag. Zo hebben we vele absolute cijfers, maar het probleem bij het hanteren van deze cijfers is dat zij niet vergelijkbaar zijn. Het ene bedrijf kan bijvoorbeeld maar één arbeidsongeval hebben gedurende een heel jaar, een ander kan bijna elke dag een arbeidsongeval hebben. Om toch een vergelijking mogelijk te maken, wordt met frequentie- en ernstgraden gewerkt (telkens voor die ongevallen met één of meer dagen werkverlet, de dag van het ongeval niet meegerekend). Hierbij wordt bovendien niet met het aantal werknemers gerekend, maar wel met het totaal aantal gewerkte uren of met andere woorden het aantal uren blootstelling.

De frequentiegraad geeft het aantal ongevallen per miljoen uren blootstelling (per Mh) weer. Analoog aan deze ratio werd er nog een graad gecreëerd die een beeld geeft van de ernst van de ongevallen. Omdat het aantal dagen werkverlet hiervoor niet altijd een goede maatstaf is, heeft men twee ernstgraden gedefinieerd. Dodelijke ongevallen leiden immers tot een werkverlet van slechts nul dagen. Het slachtoffer van een arbeidsongeval met blijvende invaliditeit kan relatief snel terug aan het werk zijn.

De werkelijke ernstgraad houdt rekening met het aantal werkelijk verloren kalenderdagen. De globale ernstgraad daarentegen voegt aan het aantal dagen werkverlet ook het aantal forfaitaire dagen toe. Voor een dodelijk ongeval zijn dat bijvoorbeeld 7.500 dagen forfaitair werkverlet. Samenvattend, de werkelijke ernstgraad is het aantal verloren kalenderdagen per 1.000 uren blootstelling (per kh) en de globale ernstgraad is de som van het aantal verloren kalenderdagen en het aantal forfaitaire dagen per kh.

Het zijn deze ratio die het ons mogelijk maken om de verschillende cijfers van de diverse ondernemingen onderling te vergelijken en om eventueel ook de onderneming te vergelijken met de sector waartoe zij behoort.

2.2 VERPLICHTINGEN VAN DE WERKGEVER

Elk arbeidsongeval dient aangegeven te worden, zelfs indien het gaat om een insectenbeet of een kleine bult op het hoofd. Voor dergelijke lichte accidentjes is het echter niet noodzakelijk de gewone aangifteprocedure te volgen. Een vereenvoudigde of een collectieve aangifte is onder bepaalde voorwaarden mogelijk.

Een vereenvoudigde aangifte volstaat wanneer het gaat om een arbeidsongeval met een ongeschiktheid van minder dan vier dagen. De betrokkene dient wel al terug aan het werk te zijn op het moment van de aangifte. Deze aangifte kan enkel elektronisch gebeuren via www.socialsecurity.be. Voor deze vereenvoudigde aangifte moet de werkgever, zoals de naam het doet vermoeden, minder gegevens meedelen dan bij de gewone aangifte.

Voor lichte ongevallen is soms ook een collectieve aangifte mogelijk volgens het KB van 12 maart 2003 tot vaststelling van de wijze en van de termijn van aangifte van een arbeidsongeval (BS, 2 april 2003). De voorwaarden hiervoor zijn:

1. dat het slachtoffer uitsluitend in de medische dienst van het bedrijf verzorgd werd,
2. dat het ongeval minder dan 4 dagen ongeschiktheid met zich meebrengt,
3. dat het bedrijf een ondernemingsraad heeft opgericht,
4. dat het bedrijf voorafgaand het FAO (Fonds voor Arbeidsongevallen) op de hoogte gebracht heeft van de gebruikmaking van de collectieve aangifte.

De collectieve aangifte moet plaatsvinden binnen de tien dagen na het einde van het kwartaal en moet de gegevens van de vereenvoudigde aangifte omvatten. De aangifte wordt door de werkgever aan de verzekeraar overhandigd. [PREVENT, 2005b]

Na elk ernstig arbeidsongeval moet onmiddellijk een onderzoek opgestart worden en een omstandig verslag opgemaakt worden. Dit verslag moet binnen de tien dagen bezorgd worden aan de bevoegde inspectie. Het verslag bestaat uit twee luiken zoals vermeld in bijlage 1. [PREVENT, 2005c]

Indien het door omstandigheden onmogelijk is om een omstandig verslag in te dienen binnen de vooropgestelde termijn, kan een voorlopig verslag ingediend worden. Wanneer een bedrijf helemaal geen verslag opstelt, kan de inspectie een deskundige aanstellen.

Voor de gewone aangifteprocedure wordt verwezen naar paragraaf 3.1.2 waar deze verder aan bod zal komen.

2.3 WIE DOET WAT?

In de voorgaande paragraaf hebben wij het reeds gehad over enkele betrokken partijen in geval van een arbeidsongeval, zoals de werkgever en de verzekeraar. Hier gaan wij verder in op deze instituten, personen en campagnes. Wij vermelden wie zij zijn, wat zij doen, enzovoort.

2.3.1 De werkgever en de werknemer

Wanneer wij het hebben over de werkgever bedoelen wij daarmee de werkgever van het slachtoffer. In onderstaande gevallen kan dit echter uitgebreid worden naar de gebruiker.

Deze gevallen zijn:

1. wanneer gewerkt wordt met een derde,
2. met uitzendarbeid,
3. of met tijdelijke of mobiele bouwplaatsen.

Wanneer je je in één van deze drie gevallen bevindt, moeten de verschillende betrokken werkgevers samenwerken om aan de opgelegde veiligheidsverplichtingen te voldoen.

De verplichtingen van de werknemer en werkgever kwamen reeds aan bod in de vorige paragraaf. [PREVENT, 2005d]

2.3.2 De verzekeraar

De werkgever is verplicht verzekerd te zijn betreffende arbeidsongevallen. De naam en het adres van de verzekeraar staan onder andere vermeld in de bijlagen van het arbeidsreglement. [PREVENT, 2005d]

In paragraaf 2.1.1 werd reeds vermeld dat de wet een vermoeden voorziet ten voordele van de getroffene wanneer het slachtoffer een plotse gebeurtenis en letsel aantoonst. De arbeidsongevallenverzekeraar tracht dit vermoeden vaak te weerleggen door aan te tonen dat er geen causaal verband bestaat tussen de plotse gebeurtenis en het letsel. Dit is echter geen eenvoudige zaak. De verzekeraar moet dan aantonen dat het letsel bijvoorbeeld te wijten is aan een louter inwendige oorzaak (bijvoorbeeld een verslechtering van de gezondheidstoestand) of dat de plotse gebeurtenis het letsel niet veroorzaakt kan hebben. [PREVENT, 2001]

2.3.3 Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (FOD WASO)

De term Federale Overheidsdienst (FOD) is ontstaan na de herschikking van de organisatiestructuur van de vroegere Federale Belgische Administratie. In feite werden de Federale Ministeries ofwel gesplitst ofwel samengevoegd en zo zijn de Federale Overheidsdiensten ontstaan. Elke FOD is bevoegd voor een bepaald homogeen pakket van materies. [http://socialsecurity.fgov.be/NL/over_de_fod/organisatie/fod.htm geraadpleegd op 13 september 2005]

De FOD WASO is aldus bevoegd voor de materies werkgelegenheid, arbeid en sociaal overleg. Enkele opdrachten van het FOD WASO zijn: de voorbereiding, de bevordering en de uitvoering van het beleid betreffende het welzijn op het werk, de collectieve arbeidsbetrekkingen, de begeleiding van het sociale overleg, de preventie en de verzoening bij sociale conflicten. De Algemene Directie Toezicht op het Welzijn op het Werk is één van de diensten van de FOD WASO. Hun taak omvat het toezicht op de toepassing van de reglementering inzake welzijn op het werk, het onderzoek en de preventie van arbeidsongevallen en dergelijke meer.

2.3.4 Fonds voor Arbeidsongevallen (FAO)

Het Fonds voor Arbeidsongevallen, dat bij koninklijk besluit nr. 66 van 10 november 1967 werd opgericht, is een overheidsinstelling die belast is met de technische, financiële, juridische en medische controle op de toepassing van de arbeidsongevallenwet. Het fonds is ontstaan uit een fusie van verscheidene instellingen die zich om diverse redenen allemaal met slachtoffers van arbeidsongevallen bezig hielden.

Het FAO controleert of de verzekeraar het dossier conform de wet behandelt, onderneemt de nodige stappen bij de verzekeringsinstellingen en houdt zich bezig met de medische problemen die na de herzieningstermijn optreden. Slachtoffers van ernstige arbeidsongevallen kunnen zich bij dit fonds melden om hulp te vragen.

2.3.5 Prevent

“Prevent is een multidisciplinair kennisinstituut gericht op de preventie van beroepsrisico's door de bevordering van de kwaliteit van de arbeidsomstandigheden en de verbetering van de arbeidsorganisatie. Het instituut verleent ondersteuning, advies en informatie, en dit zowel voor bedrijven en instellingen als voor de arbeidsongevallenverzekeraars, de externe diensten voor preventie en bescherming, de beroepsverenigingen, de sociale partners, de overheid en andere maatschappelijke actoren.

Het instituut ontwikkelt en verzamelt kennis over het ruime domein van welzijn op het werk en vertaalt deze kennis via verschillende middelen naar het terrein.”
[<http://nl.prevent.be/p/MM70-02> geraadpleegd op 14 september]

2.3.6 Vzw Preventie en Interim (P&I)

De vzw P&I bestaat reeds vijf jaar en is samengesteld uit een centrale cel van preventiedeskundigen en een verbindingspersoon in elke uitzendonderneming. De opdracht van Preventie en Interim luidt als volgt: verminder de arbeidsongevallen bij uitzendkrachten door al de betrokken partijen te sensibiliseren voor welzijn op het werk. P&I richt zich daartoe tot de uitzendondernemingen, de uitzendkrachten en de ondernemingen die beroep doen op uitzendkrachten.

P&I onderneemt zelf ook acties om het aantal en de ernst van de arbeidsongevallen te verminderen en de opvolging te verbeteren. Zij werken hulpmiddelen uit en stellen maatregelen voor om de veiligheid en de gezondheid op het werk te bevorderen voor de uitzendkrachten. Om dit te bereiken, voert P&I onderzoek uit naar de terugkerende gevaren en de lacunes in de preventiemaatregelen. Zij stellen eveneens ongevallenstatistieken op en analyseren de oorzaken ervan. Zij staan de uitzendkantoren bij met advies, ontwikkelen opleidingen en organiseren preventiecampagnes.

Ten slotte verzekert P&I de verschillende betrokkenen op het uitzendterrein een dagelijkse permanentie om op hun vragen te antwoorden via onder andere de groene telefoon.
[<http://www.p-i.be/p/327B87CB2B596663C1256F50004CECD2> geraadpleegd op 14 september 2005]

2.3.7 Pro-safe

Pro-safe is een campagne die naar meer veiligheid, gezondheid en welzijn in de kleine en middelgrote ondernemingen (KMO) streeft. Er werd gekozen voor de KMO omdat de kleine en

middelgrote ondernemingen van tussen de 10 en 15 werknemers 15% uitmaken van alle bedrijven in België. Zij vertegenwoordigen 23%, bijna een kwart, van alle werknemers in België.

Deze campagne wil de KMO via netwerken informeren en sensibiliseren betreffende arbeidsveiligheid. De projectmedewerkers hebben daartoe een website gecreëerd, www.pro-safe.be, die dient als een toegangsweg naar alle andere relevante websites. De site brengt eveneens alle bestaande informatie over welzijn op het werk samen. Er werd ook een Pro-safe Award opgezet zodat de KMO's die inspanningen leveren op gebied van arbeidsveiligheid en -gezondheid de nodige erkenning en aanmoediging krijgen. Verschillende partners, zoals de FOD WASO en Prevent, maken al deel uit van het netwerk van Pro-safe. [<http://www.pro-safe.be/p/MM00-02> geraadpleegd op 14 september 2005] [EUROPEAN AGENCY FOR SAFETY AND HEALTH AT WORK, 2004]

2.3.8 Europees agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk

Tot nu toe hebben wij ons beperkt tot Belgische initiatieven. Wanneer wij verder kijken op Europees niveau komen wij een ander instituut tegen, namelijk het Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk. Dit agentschap bevindt zich in Spanje, meer specifiek in Bilbao.

Het Europees Agentschap heeft tot doel de werkplekken in Europa veiliger, gezonder en productiever te maken. Het agentschap fungeert zowat als een katalysator voor de ontwikkeling, verzameling, analyse en verspreiding van informatie die de kennis betreffende het welzijn op het werk in Europa zal verbeteren. Het agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk is een tripartiete organisatie van de Europese Unie, waarin de vertegenwoordigers van de drie belangrijkste besluitvormingsgroepen in iedere lidstaat van de Europese Unie zitten. Deze drie besluitvormingsgroepen zijn de regeringen, de

werkgeversorganisaties en werknemersorganisaties. [<http://agency.osha.eu.int/about>
geraadpleegd op 16 september 2005]

HOOFDSTUK 3: HET FARAOPLAN

Op 26 februari 2004 stelde staatssecretaris voor Arbeidsorganisatie en Welzijn op het Werk Kathleen Van Brempt het Faraoplan voor. Uit het persbericht blijkt dat dit plan de onveiligheid op de werkvloer op verschillende gebieden tegelijkertijd wil aanpakken. Het Faraoplan is opgedeeld in verschillende actiepunten. Deze punten zullen hieronder verder aangekaart worden. [FOD WASO, 2004b+c]

3.1 WETEN OM TE VERBETEREN

Om doeltreffende maatregelen te kunnen nemen, moeten wij weten waar de knelpunten zitten. Dit is echter juist het probleem vermits deze knelpunten voorlopig nog onvoldoende gekend zijn. De gegevens en statistieken van het FAO (Fonds voor Arbeidsongevallen) geven tegenwoordig nog te weinig informatie en moeten dus verbeterd worden. Dankzij onderstaande maatregelen kunnen wij meer te weten komen over het hoe en waarom van arbeidsongevallen en kunnen wij de preventie ervan optimaliseren.

3.1.1 De administratieve rompslomp vereenvoudigen

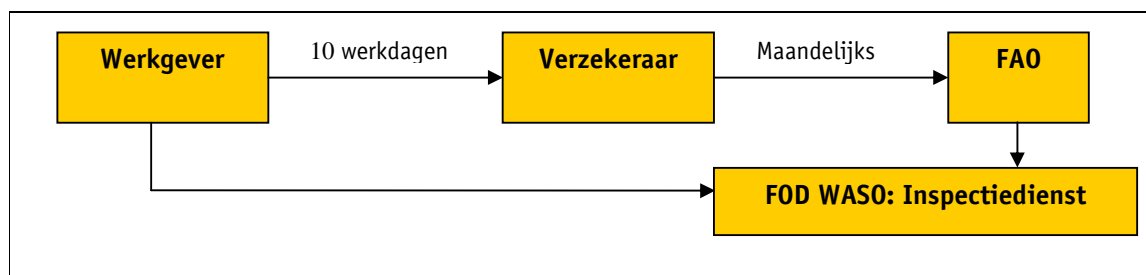
Een ongeval is een onverwachte gebeurtenis die we liever niet herhalen. Het is belangrijk te leren uit een ongeval. Iedereen denkt er direct aan dat je de schade moet minimaliseren en zoveel mogelijk terug moet opbouwen, maar men vergeet momenteel nog te vaak dat je ook moet nagaan waarom dit ongeval zich heeft voorgedaan. Essentieel hierbij zijn een snelle en correcte aangifte van het accident en een transparante regelgeving.

In maart 2004 heeft men een besluit ontworpen waarin al de verschillende bepalingen in verband met de aangifte van arbeidsongevallen geïntegreerd worden. De regelgeving over de aangifte van arbeidsongevallen was tot nu toe te uitgebreid en niet transparant waardoor

zij in de praktijk moeilijk en onhanteerbaar was. Nochtans is een correcte en snelle aangifte van belang om de bescherming van de rechten van de getroffen werknemer te garanderen. Ondertussen hebben we nog maar één wettekst die de aangifte regelt in plaats van de vroegere 2 wetten en 15 koninklijke besluiten.

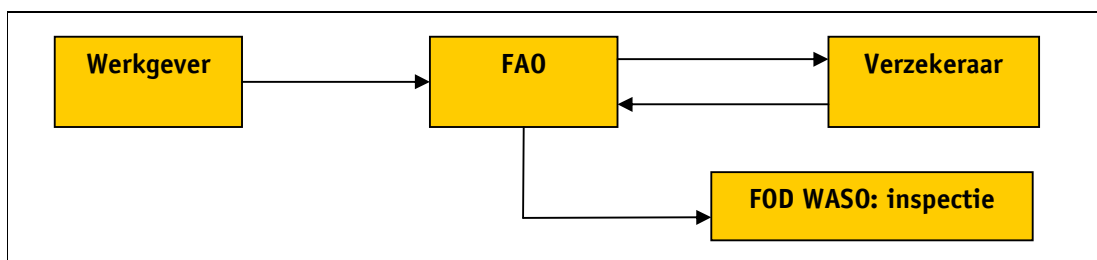
3.1.2 E-government als communicatie-instrument

De aangifte van een arbeidsongeval verliep vroeger als volgt. In het geval dat zich een arbeidsongeval voordeed, moest de werkgever dat binnen de 10 werkdagen aangeven bij zijn verzekeraar. De verzekeraar maakte dan op zijn beurt de ongevallengegevens maandelijks over aan het FAO. Het FAO gebruikte deze voor zijn centrale gegevensbank en gaf deze door aan de inspectiedienst. De werkgever moest zelf ook het ongeval aangeven aan de inspectiedienst van het FOD WASO en/of FOD Economie afhankelijk van de aard van het ongeval.

Figuur 2: Schematische weergave van het vroegere verloop van een aangifte van een arbeidsongeval

Sinds 1 januari 2006 volstaat een éénmalige elektronische ongevallenaangifte. E-government speelt hierin een belangrijke rol. De verzekeraars, het FAO, de inspectie- en preventiediensten zullen nu automatisch online de relevante gegevens kunnen raadplegen. In het actieplan werd vooropgesteld dat de informaticaontwikkelingen volledig operationeel moesten zijn tegen 1 januari 2006. Wij moeten wel opmerken dat het nog steeds mogelijk is om de aangifte op de traditionele wijze aan de verzekeraar door te geven die dan op zijn beurt wel de gegevens invoert in de elektronische aangifte.

Figuur 3: Schematische weergave van het huidige verloop van een aangifte van een arbeidsongeval

3.1.3 Structureel onderzoek als fundering voor een doordacht beleid

In België hebben we reeds een lange traditie van verzamelen van ongevalgegevens. Op basis van statistische analyses van deze gegevens konden in het verleden belangrijke beslissingen nemen om te komen tot een veiligere werkomgeving. Het is van belang voor ons allen dat dit onderzoek wordt verder gezet en dit op drie niveaus: de statistische evaluatie van de beschikbare gegevens, diepteanalyses van gelijksoortige arbeidsongevallen en gericht wetenschappelijk onderzoek naar bepaalde onderdelen. De ongevalaangifte moet voorzien in de nodige inlichtingen over het ongeval. Op basis van deze inlichtingen kan je dan de ernst en de kosten van het ongeval bepalen.

De doelstelling van het project is de typische zware ongevallen te definiëren zodat de FOD WASO de ongevallen kan selecteren die vanuit preventiestandpunt uitgebreid onderzocht dienen te worden. Een grondige analyse van hetzelfde type van accidenten laat toe de meest voorkomende oorzaken en omstandigheden van het ongeval te beschrijven. Zo kan je dan dergelijke ongevallen trachten te voorkomen.

De uitvoering van deze taak is vanzelfsprekend een doorlopend programma voor het Fonds van Arbeidsongevallen.

3.2 TOEZIEN OP VEILIGHEID

3.2.1 De Faraometer

Een volgende stap is de uitwerking van de Faraometer. Vroeger werd de arbeidsveiligheid vooral vertaald in frequentiegraden en ernstgraden. Hierbij werd het aantal ongevallen en het aantal dagen werkverlet weergegeven in functie van het aantal uren blootstelling. Deze methode is echter onvolledig omdat zij enkel gebaseerd is op de negatieve elementen en geen rekening houdt met de inspanningen van een bedrijf inzake veiligheid; de zogenaamde positieve elementen. Om de ongevallenpreventie te kunnen analyseren, is er nood aan een betrouwbaar en praktisch instrument.

De nieuwe Faraometer brengt sinds 2005 zowel het aantal arbeidsongevallen, de aard ervan en de preventie-inspanningen op een systematische manier in kaart. Aan de hand van deze meter kunnen we bovendien achteraf nagaan in hoeverre we het uiteindelijke doel van preventie van ernstige arbeidsongevallen bereikt hebben. Voor een verdere verduidelijking van de principes van de Faraometer wordt verwezen naar hoofdstuk 4.

3.2.2 Meer en betere inspectie

Het is de bedoeling dat de inspectie meer tot bij de werknemers gaat en meer mankracht krijgt. Dankzij de Faraometer kan zij betere controles uitvoeren. De inspecteurs zullen direct boetes kunnen uitschrijven wanneer de werkgevers de reglementering niet naleven. [HET NIEUWSBLAD, 2004b]

De verhoogde inspectie samen met de meer doorzichtige wetgeving verhogen de zogenaamde 'pakkans'. Dit is dan ook het opzet van het actieplan. Wanneer bekend is dat er geen inspectie komt, heeft het plan geen invloed. Voorlopig is er echter nog een tekort aan inspecteurs. De inspectiecapaciteit zo optimaal mogelijk inzetten blijft een doorlopende opdracht voor het FOD WASO.

3.2.3 Financieel belonen en bestraffen

Louter economisch kan voor bepaalde bedrijven uit een kosten/batenanalyse blijken dat preventie niet rendabel is. Uit zulke analyses volgt vaak dat de besparingen ten gevolge van preventie niet opwegen tegen de kosten hiervan. Overigens wordt meestal enkel rekening gehouden met de besparingen op interne kosten terwijl er ook rekening dient gehouden te worden met de besparingen op externe kosten en op het menselijk leed dat een arbeidsongeval met zich meebrengt. Maar zelfs indien al deze besparingen ingecalculeerd worden, blijkt voor sommigen preventie nog steeds niet rendabel te zijn. (Voor een verdere uiteenzetting van de verscheidene kosten die optreden bij een arbeidsongeval wordt verwezen naar hoofdstuk 5.) Bovendien wordt de kans op een ongeval zeer laag ingeschat, deze problematiek van de verwachte waarde ten opzichte van de zekere waarde komt aan bod in hoofdstuk 4.

Toch is het ontzettend belangrijk dat bedrijven aan preventie doen, de mens primeert immers. Het risico op een ongeval zou moeten voldoen aan het ALARA-beginsel. ALARA is de afkorting van 'As Low As Reasonable Achievable', wat letterlijk vertaald wordt als zo laag als redelijkerwijs haalbaar. Het is een afweging tussen het zo veilig mogelijk werken en de preventiekosten die daarvoor nodig zijn. De bedrijfsleiding moet bepalen welke preventiemaatregelen voor hun redelijk en haalbaar zijn om te voldoen aan de vereisten.

Om bedrijven aan te zetten tot preventie zullen diegenen die zich niet inzetten voor veiligheid hogere premies moeten betalen. Bedrijven die werken aan preventie zullen beloond worden door lagere verzekeringspremies. [DE TIJD, 2004] Dit om te vermijden dat bedrijven die hun laars lappen aan veiligheid een voordeel hebben ten opzichte van bedrijven die wel aan preventie doen. Bedrijven die aan preventie doen hebben extra veiligheidskosten waardoor de kost per eenheid hoger zal liggen dan bij de concurrent die 'onveilig' werkt. Door deze laatste te bestraffen en de 'veilige' bedrijven te belonen, zorgt men ervoor dat uiteindelijk diegene die werkelijk aan veiligheid werkt degene is die geld

wint. Ook kan er, naast de variabele premies, gewerkt worden met financiële waarborgen en directe administratieve boetes als handhavinginstrumenten.

Het FOD WASO zal in samenspraak met de arbeidsongevallenverzekeraars een gedifferentieerde premiezetting ontwerpen. Wanneer het bedrijf vele goede preventie-initiatieven neemt, moeten deze naar waarde geschat worden (ook financieel). Aan de andere kant moeten werkgevers die de veiligheidsreglementering negeren steviger aangepakt worden. Op deze manier probeert het FOD WASO ervoor te zorgen dat diegenen die werken aan preventie geld zullen winnen.

3.3 ÉÉN VEILIGHEID, SAMEN VERANTWOORDELIJK

Om een veilige werkplaats te bekomen, is het nodig dat alle betrokken partijen op alle niveaus samenwerken. Het Faraoplan wil dan ook de voorwaarden creëren om deze samenwerking op een zo efficiënt en effectief mogelijke manier op te bouwen.

3.3.1 Responsabilisering van de opdrachtgever

Wanneer bedrijven werken met onderaannemers, uitzendkrachten of via 'outsourcing', zullen zij de verantwoordelijkheid niet langer kunnen afschuiven op deze werkgevers. De werknemers moeten beseffen dat zij het recht hebben om hun arbeid in veilige omstandigheden te verrichten. Elk, die een persoon in onveilige omstandigheden ziet werken, heeft de morele verplichting dit te melden. Dit doet geen afbreuk aan de aansprakelijkheid die op de werkgever rust. Het is niet langer zo dat een deskundige enkel voor zijn eigen werknemers kan tussenkomen en niet voor werknemers van een ander bedrijf. Om dit te bereiken kan het FAO de opdrachtgever bijvoorbeeld beboeten wanneer hij zijn verantwoordelijkheden niet nakomt.

3.3.2 De preventieadviseur

Naast de werkgever, die de eindverantwoordelijkheid heeft, is de preventieadviseur de belangrijkste pion op vlak van welzijn op het werk. Hij heeft nu al een hoofdrol, maar het Faraoplan gaat zijn rol nog versterken. Hierbij zal hem een betere opleiding en bijscholing aangeboden worden. Hij zal ook minder met papierwerk belast worden, zodat hij meer op de werkvloer aanwezig kan zijn. In 2005 hebben de sociale partners met de opleidingscentra overlegd om de opleidingen een betere erkenning en een stevige kwaliteitsgarantie te geven.

3.3.3 Veiligheidstoezicht optimaliseren

Wanneer een veiligheidstoezicht heeft plaatsgevonden op de werkvloer, heeft het bedrijf hier enkel een papieren bewijs van. De concrete uitvoering van de preventie kan moeilijk gecontroleerd worden. Er bestaat een neiging om zich te beperken tot het invullen van de papieren. Deze 'papierwinkel' vormt uiteraard een beperking op de effectiviteit van de preventie op het werk. [DE STANDAARD, 2004]

Er moet dus gezocht worden naar een evenwicht tussen de administratieve plichten en de effectieve aanwezigheid van de deskundigen op de vloer. Ook moet opgemerkt worden dat door een verhoging van het aantal werknemers met een basiskennis inzake arbeidsveiligheid een aantal ernstige ongevallen zouden kunnen voorkomen worden.

3.3.4 Geïntegreerde onderzoeksprocedure bij ernstige arbeidsongevallen

Een ongeval gebeurt nooit toevallig. Daarom is het essentieel te leren uit een ongeval. Elk arbeidsongeval dat zich voordoet, moet intern onderzocht worden. Momenteel heeft men binnen het bedrijf dikwijls onvoldoende aandacht voor ongevallenpreventie omwille van een gebrekkige bedrijfscultuur. Ook is er vaak een gebrek aan de nodige kennis en/of interesse. Indien er toch een onderzoek plaatsvindt, gebeurt het frequent te oppervlakkig. Werkgevers

beperken zich regelmatig slechts tot het noodzakelijke na tussenkomst van de inspectie. Om deze mentaliteit te veranderen zal de werkgever verplicht worden een doorgedreven onderzoek naar de oorzaken van het arbeidsongeval uit te voeren.

3.4 VEILIGHEID OP MAAT

Het FOD WASO kan wel een aantal wettelijke initiatieven voorstellen, maar echte veiligheid wordt waargemaakt op de werkvloer. Het is noodzakelijk dat de verschillende sectoren gediversifieerd aangepakt worden omdat in elke sector, in elke situatie, de risico's anders zijn.

3.4.1 Sectorgerichte aanpak

Het is onmogelijk om overal alles tegelijkertijd te realiseren. Daarom wordt aan de paritaire comités van de verschillende sectoren gevraagd om voorstellen te doen betreffende de veiligheidsdoelstellingen om zo te komen tot de concrete invulling van het Faraoplan. Het zijn de paritaire comités die de verantwoordelijkheid krijgen voor het verminderen van het aantal arbeidsongevallen in hun sector. De overheid zelf zal gericht sensibiliseren en controleren.

3.4.2 De bouwsector als voorbeeld

De ongevallencijfers variëren sterk tussen de verschillende sectoren. Wanneer wij de cijfers van 2002 bekijken, merken wij dat maar liefst 22% van alle zware ongevallen in de bouwsector plaatsvond. Dit percentage moet gezien worden tegen een aandeel van 5,5 à 6% in de totale werkgelegenheid (Confederatie Bouw statistieken). Daaruit volgt dat het risico op een arbeidsongeval in de bouwsector zeer hoog is, namelijk 4 keer hoger dan in een andere sector. Een verbetering van de preventie zou dus een belangrijke impact hebben op de bouwsector.

Er werden reeds reglementaire maatregelen genomen zoals de verplichte aanstelling van veiligheidscoördinatoren. Deze verplichting had een positieve invloed, maar er bestaan nog steeds vele knelpunten die opgelost moeten worden. In maart 2004 werd een overleg opgestart met alle betrokken partijen om het systeem van preventie te verbeteren.

3.4.3 Arbeidsongevallen op de weg

Zowat 10% van de arbeidsongevallen, 16% van de ernstige arbeidsongevallen en bijna 45% van de dodelijke arbeidsongevallen gebeuren op de weg. Dit kan zowel woon/werkverkeer als professioneel wegverkeer omvatten. Uit deze cijfers blijkt dat binnen het Faraoplan de verkeersveiligheid zeker niet vergeten mag worden.

De economische impact van verkeersongevallen is niet te verwaarlozen. Een ongeval veroorzaakt niet enkel directe kosten maar ook indirecte kosten voor de economische sector. Ook moet onderzocht worden in hoeverre de verkeersongevallen te maken hebben met de arbeidsorganisatie, de werkdruk enzovoort. In mei 2004 werd een overleg gestart met de bevoegde ministers om het aantal arbeidsongevallen in het verkeer en de daarmee samenhangende directe en indirecte economische kosten te verminderen.

3.5 VEILIGHEID IN DE VINGERS

3.5.1 Veiligheid: een onmiskenbare bagage voor werkgevers en werknemers

We hebben al vermeld dat jonge, onervaren werknemers sneller slachtoffer worden van arbeidsongevallen. Daarom is het van belang dat in de opleidingen meer aandacht besteed wordt aan arbeidsveiligheid en dat dit continu bijgewerkt wordt. Net als verkeersveiligheid is arbeidsveiligheid iets waarvan we bewust moeten worden gemaakt, al van jongs af aan.

Niet alleen jonge werknemers, maar ook de jonge managers, blijken onvoldoende voorbereid. In de managementopleidingen wordt vaak geen aandacht geschonken aan veiligheid en gezondheid op het werk. Wat later een belangrijke verantwoordelijkheid zal blijken te zijn. Het is bijvoorbeeld toch verwonderlijk dat architecten niet automatisch veiligheidsnoties aangeleerd krijgen. Er moet nagegaan worden hoe de huidige leemtes kunnen ingevuld worden door initiatieven zoals bijscholing. Een degelijke opleiding en vorming inzake arbeidsveiligheid is een vereiste.

3.5.2 Toegankelijke documentatie

Ongevallenpreventie is al meer dan honderd jaar ingeburgerd. Er werd reeds heel veel geïnvesteerd om gevaarlijke toestanden te voorkomen. Bijgevolg hebben we vele goede voorbeelden maar deze zijn niet systematisch geïnventariseerd. In België bestaan verschillende instituten die over zeer waardevolle documentatie beschikken in allerlei vormen. Onder andere het FOD WASO stelt via zijn website meer en meer informatie en documentatie ter beschikking. Er bestaat echter geen forum waar de gebruiker een overzicht vindt van de beschikbare inlichtingen. Naar de toekomst toe wil men de uitwisseling van ervaringen mogelijk maken tussen bedrijven, het onderzoek verrijken en de preventiekosten verlagen.

3.5.3 Overheidsinformatie als preventie-instrument

De veiligheidsvoorschriften uitgewerkt door de overheid worden vaak niet of slecht begrepen en/of toegepast. Het is daarom van groot belang dat er over de voorschriften duidelijk en correct wordt gecommuniceerd. Het FOD WASO beschikt hiervoor over twee belangrijke kanalen die jammer genoeg niet altijd optimaal werken. Het gaat hier over de modelwerkplaats en de promotieactiviteiten van de administratie.

De modelwerkplaats is een pedagogisch hulpmiddel voor mensen die opgeleid worden in arbeidsveiligheid. Het moet het expertise- en opleidingscentrum bij uitstek worden. Enkele belangrijke problemen echter zijn:

- in de modelwerkplaats zijn te weinig moderne machines beschikbaar,
- tussen de verschillende instituten vindt onvoldoende coördinatie plaats.

De publicaties van de algemene directie Humanisering van de Arbeid zijn een ander preventie-instrument. De modelwerkplaats, de promotiemiddelen en het forum moeten de basis vormen van een heus kenniscentrum voor veiligheid.

HOOFDSTUK 4: DE FARAOMETER

In het vervolg van deze eindverhandeling spitsen we ons toe op de Faraometer, die slechts een onderdeel van het Faraoplan uitmaakt.

4.1 HET PRINCIPE VAN DE FARAOMETER

Volgens Ir. De Munck [2005a] zal het aantal arbeidsongevallen pas dalen wanneer de inspanningen voor veiligheid toenemen. In het verleden werden reeds vele ongevallenstatistieken bijgehouden, maar het nadeel van deze statistieken was dat zij te zeer statistisch waren. Bovendien werd een goed resultaat op het gebied van arbeidsveiligheid door de ondernemingen vaak als onhaalbaar beschouwd, waardoor zij geen moeite meer deden om toch nog een goede score te verkrijgen. Het is nochtans van groot belang dat de bedrijven preventie-inspanningen leveren.

De kans op een arbeidsongeval wordt nog te vaak als te verwaarlozen beschouwd. Hierdoor vinden de bedrijven preventie niet lonend. Wanneer er zich dan toch een ongeval voordoet, wordt dit wel als heel erg beschouwd. Mijn promotor verwijst hierbij naar de verschillende **standpunten ten opzichte van onzekerheid.**

Een eerste visie is deze van de verwachte waarde en de zekere waarde. Dit gezichtspunt kan verklaard worden aan de hand van de loterij. De kans dat een groot bedrag gewonnen wordt, is ontzettend klein maar toch spelen vele mensen op de loterij. De zekere waarde bij de loterij is het bedrag dat betaald wordt om mee te spelen, de verwachte waarde is het gemiddelde bedrag dat gewonnen zal worden. Bij het trekkingsspel 'Lotto' van de Nationale Loterij wordt 47% van de totale inzet onder de spelers verdeeld. [<http://www.lotto.be> geraadpleegd op 3 december 2005] De verwachte waarde ligt hier dus veel lager dan de inzet en toch wordt er massaal op de lotto gespeeld. De verzekeringen werken analoog. Bij

de verzekeringen zijn de betaalde verzekeringspremies de zekere waarde en de uitkeringen zijn de verwachte waarden. Daar deze verzekeringsagentschappen winst willen maken, zal de verwachte waarde lager liggen dan de zekere waarde, net als bij de loterijen. Ondanks dit feit nemen de meeste mensen allerlei verzekeringen.

Het **tweede standpunt** houdt in dat zelfs wanneer de verwachte waarde ontzettend hoog is, er nog twijfel bestaat. Dit kan geïllustreerd aan de hand van de paradox van Bernoulli (zie bijlage 2). De verwachte waarde in dit spel ligt oneindig hoog, maar toch wil niemand het spel spelen omwille van de hoge som S die men met een grote kans dreigt te verliezen en de grote spreiding op de onzekere waarde. Aan de hand van dit spel wordt duidelijk het verschil tussen de verwachte waarde en de zekere waarde getoond.

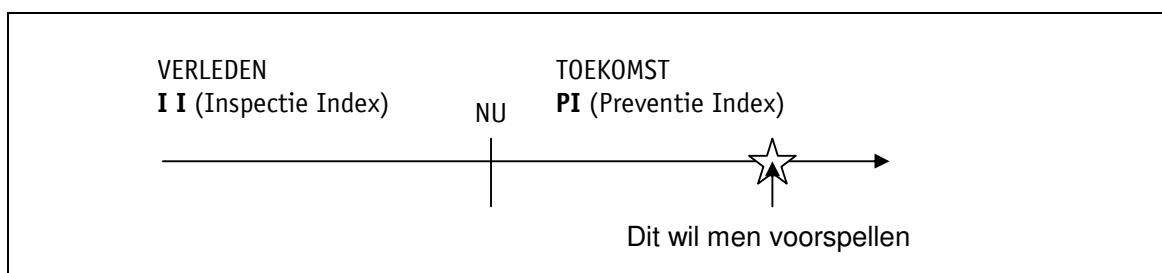
Het kan bovendien voorkomen dat een bedrijf dat het hele jaar door vele inspanningen heeft geleverd voor veiligheid wel een arbeidsongeval is tegengekomen. En dat een ander bedrijf, dat helemaal geen aandacht heeft geschonken aan veiligheid, omdat de kans op een ongeval volgens hen toch klein is, geen ongeval heeft gehad. Dit is de **derde positie** ten opzichte van onzekerheid. [LEMEIRE, 2005b+c]

Nu, met de nieuwe maatstaf uit het Faraoplan, worden eveneens de inspanningen gemeten die de bedrijven leveren op gebied van preventie om alle bedrijven hiertoe aan te zetten. Bovendien is het belangrijk dat deze nieuwe maatstaf als haalbaar aanzien wordt door de bedrijven omwille van het feit dat ze zich anders niet zullen inzetten. De bedoeling van de Faraometer bestaat erin een beter respect af te dwingen voor de wetgeving. Dit respect zal gecontroleerd gaan worden en men zal niet meer zo zeer enkel de ongevallenstatistieken bekijken.

Een ongeval moet volgens de FOD WASO aan twee voorwaarden voldoen om als een ernstig arbeidsongeval te worden bestempeld: het ongeval moet door de gepaste maatregelen verhinderd kunnen worden en de gevolgen (de letsels) moeten ernstig zijn. De Faraometer bestaat daarom uit twee delen, namelijk de preventie-index (PI) en de industriële

arbeidsongevallenmatrix (IAI). Voorlopig werd enkel het eerste deel nog maar onderzocht. [DE MUNCK, 2005a]

De PI moet een synthese geven van een aantal onderdelen op de werkvloer die representatief zijn voor het preventiebeleid van de onderneming. Een aantal voorbeelden van deze onderdelen zijn de veiligheidsstructuren, het onthaal van nieuwkomers en interims en wat zeker niet mag ontbreken is informatie over de vastgestelde tekortkomingen tijdens de inspecties. Dit vraagt wel ervaren enquêteurs. Belangrijk bij de PI is dat de subjectiviteit van de enquêteur tot een minimum herleid moet worden, omdat de resultaten anders niet of onvoldoende representatief en vergelijkbaar zijn. [TWW, 2005]

Figuur 4: Schematische weergave van een eerste deel van de Faraometer, namelijk de preventie-index (PI)

Om het sterretje te kunnen voorspellen zijn gegevens uit het verleden nodig. Deze gegevens uit het verleden zitten in de inspectie-index. De preventie-index geeft het resultaat weer van de vaststellingen die de inspecteur deed tijdens een controle. Op elk te controleren punt wordt een score gegeven van 0 tot 4. De betekenis van de verschillende scores worden vermeld in tabel 2.

0	zware overtreding
1	toestand die aanleiding kan geven tot ernstig ongeval
2	algemene naleving van de wetgeving, toestand waarin de mogelijkheid tot een ongeval bestaat
3	volledige naleving van de wetgeving
4	modelvoorbeeld

Tabel 2: De betekenis van de verschillende scores bij de inspectie

Deze gegevens alleen volstaan echter niet. We moeten ook de inspanningen kennen die het bedrijf levert op het gebied van veiligheid. Wanneer een bedrijf goed scoort op de inspectie-index maar daarna geen inspanningen meer levert, is dit niet gunstig voor het bedrijf. Om de kans op ongevallen in de toekomst te voorspellen, moeten we dus ook de inspanning kennen die het bedrijf levert betreffende veiligheid. [DE MUNCK, 2005a]

Nu gaan we over tot het tweede deel van de Faraometer, namelijk de IAI (Industriële arbeidsongevallenindex). Deze heeft tot doel te bepalen hoeveel arbeidsongevallen te wijten zijn aan de industriële activiteit. Dit wil zeggen dat je alleen rekening houdt met de ongevallen die relevant zijn voor de onderneming. Voor Ford Genk gaat dit bijvoorbeeld over snijwonden, op een bureau zal dit gaan over uitglijden en dergelijke. Zo zal uiteindelijk elke sector zijn specifieke ongevallen hebben. Let op, dit wil niet zeggen dat wij met de andere soorten ongevallen geen rekening meer gaan houden. Deze blijven ook belangrijk maar wij gaan ons meer concentreren op de relevante ongevallen per sector. De IAI kan gedefinieerd worden als het totaal aantal industriële arbeidsongevallen per 100.000 werknemers en een industrieel arbeidsongeval is een ongeval dat in direct verband staat met een bepaald materieel agens en vorm. [TWW, 2005] Men kan zich hierbij de vraag stellen waarom hier niet met het aantal ongevallen per tijdseenheid gewerkt wordt zoals bij de frequentie- en ernstgraden.

Vroeger werd er altijd van uitgegaan dat veiligheid zou lonen, maar in praktijk blijkt dit niet altijd het geval te zijn. Het blijkt immers dat uitgaven aan veiligheid enkel renderen voor de grote ondernemingen en niet voor de KMO. Wanneer de Europese producten vergeleken worden met diegene die in China geproduceerd werden, zijn zij kwalitatief gelijk. Toch zijn de Europese producten duurder. Dit komt onder andere doordat in Europa aan het welzijn van de werknemers wordt gewerkt, wat allerlei extra kosten met zich mee brengt. Investerings in veiligheid leiden in dit opzicht tot een concurrentieel nadeel wat uiteraard niet zou mogen (zie hoofdstuk 5). [DE MUNCK, 2005a]

Om dit concurrentieel nadeel te vermijden, kan een boetesysteem ingevoerd zodat diegenen die niet investeren in veiligheid voldoende beboet zullen worden zodat ze niet langer een concurrentieel voordeel hebben. Toch mogen deze bedrijven niet zo streng beboet worden zodat ze niet verder kunnen overleven. Hier stelt zich dus een problematiek rond de omvang van deze boetes.

Tenslotte vermelden we nog dat het Faraoplan twee doelen heeft. Ten eerste het belonen en bestraffen van elk bedrijf, maar dit is zeer moeilijk en momenteel niet mogelijk. Als tweede het organiseren van de inspectie. Men moet beslissen waar de inspecteurs naartoe gestuurd worden en er moet uitgemaakt worden waar zij het meest nodig zijn. FARA0 heeft vooral tot doel de bedrijven die reeds goed bezig zijn inzake veiligheid niet meer te laten opdraaien voor andere die hun laars eraan lappen. [DE MUNCK, 2005a]

4.2 FARAOMETER IN DE PRAKTIJK

Het jaarverslag van 2004 van de Algemene Directie Toezicht op het Welzijn op het Werk bevat een eerste versie van de Faraometer. De Faraometer heeft tot doel, zoals reeds vermeld werd, de ondernemingen aan te zetten tot het nadenken over mogelijke preventie-initiatieven binnen hun sector. In 2006 wordt door de inspectie een nieuwe Faraometer uitgebracht, zodat kan worden nagegaan welke sectoren succesvol waren en welke faalden. Zo kan de schaarse capaciteit van inspecteurs geconcentreerd worden op de minder succesvolle sectoren.

4.2.1 Industriële arbeidsongevallenindex (IAI)

In deze eerste versie werd gekozen om de volgende twee cijfers als industriële arbeidsongevallenindex te gebruiken: het absoluut aantal ernstige arbeidsongevallen (EAO) en het aantal ernstige ongevallen per 100.000 werknemers oftewel invloedsgraad genoemd (IG). Deze selectie werd uitgevoerd door het FAO op de databank met de arbeidsongevallen

van 2003 volgens de definitie van ernstige arbeidsongevallen. De gegevens werden gebundeld per nace-code. Op basis van deze gegevens werd eerst en vooral een lijst opgesteld met de codes (sectoren) waar het grootste aantal ernstige arbeidsongevallen plaatsvond. Zo werden de tien industriële sectoren geselecteerd met het hoogst aantal EAO op basis van een nace-code of een verzameling ervan. Dan werden de andere zes sectorgroepen, die in de top tien van de hoogste invloedsgraden voorkwamen maar niet in de top tien van het hoogste aantal EAO, aan deze selectie toegevoegd (zie bijlage 3).

Wanneer wij het aantal ongevallen relatief bekijken ten opzichte van het totaal aantal blootgestelde werknemers in de onderneming, blijkt de visserij de gevaarlijkste sector te zijn. Voor de visserij is de invloedsgraad (IG) of het aantal ernstige ongevallen per 100.000 werknemers het hoogst (zie laatste kolom in bijlage 3). De bouwsector staat op de zesde plaats in deze selectie van bedrijven.

Dan werd nagegaan welke de twee belangrijkste afwijkende gebeurtenissen waren die geleid hebben tot een ernstig ongeval bij de zestien geselecteerde sectoren. Het bleek hier te gaan over het verlies van controle en het vallen van een hoogte. Wanneer onderzocht werd welke de vier belangrijkste voorwerpen waren, vond men steigers, machines of toestellen, gesloten of open transport en voertuigen.

De vier sectoren met zowel het laagste absolute aantal ongevallen als de minste relevantie (weinig werknemers) werden verder buiten beschouwing gelaten. Het gaat hier om de visserij, de leerijverheid en het vervaardigen van schoeisel, de overige industrie en recuperatie en de particuliere huishoudens met werknemers.

4.2.2 Preventie-index (PI)

Tijdens de inspectiebezoeken van 2003 aan de verscheidene ondernemingen werd een index opgemaakt op basis van een twintigtal rubrieken. Vijftien van deze rubrieken handelden over de naleving van de specifieke regelgeving en de vijf andere handelden over de

regelgeving betreffende de organisatie. Dan werd in tabellen en grafieken weergegeven in hoeveel procent van de gevallen een score 0 en 1 werd toegekend. Herinner je dat de scores 0 en 1 de twee slechtste scores zijn en dus een pertinente niet-naleving van de regelgeving betekenen.

De twaalf weerhouden risicosectoren van de selectie bij de IAI werden beoordeeld op een aantal onderwerpen, zoals het aankoopbeleid, door veiligheidscoördinatoren. De resultaten per onderwerp en per sector werden dan vergeleken met het bekomen nationaal gemiddelde. Over alle sectoren heen werden over het ganse jaar 2003 6.418 metingen gedaan van de PI. Van deze 6.418 gebeurden er 4.405 in de twaalf relevante sectoren, dit is bijna 70%.

De metaalsector bijvoorbeeld (nace-code 28) scoorde 38,9% op de metingen in verband met het aankoopbeleid. Dit resultaat ligt duidelijk boven het gemiddelde van 30,2% over alle ondernemingen uit de steekproef. Deze 38,9% wil zeggen dat bij maar liefst 38,9% van de onderzochte ondernemingen in de metaalsector de regelgeving niet in het aankoopbeleid opgenomen is. Dit betekent dat men in de metaal in 38,9% van de gevallen niet nadenkt over wat het veiligste is wanneer machines en dergelijke worden aangekocht.

Zo werden niet alleen metingen gedaan omtrent het aankoopbeleid maar ook betreffende de veiligheidsaspecten van machines en handgereedschap, de instructies, de transport- en hefwerktuigen, enzovoort. Wanneer je deze resultaten verder wil verkennen, kan je het jaarverslag 2004 van de Algemene directie Toezicht op het Welzijn op het Werk raadplegen.

4.2.3 Opmerkingen bij deze eerste meting

Wanneer de inspecteur de score 0 of 1 aan een bedrijf gaf, moest hij dit verder bewijzen en documentariseren. Voor de score 2 of 3 was dit niet nodig en deze werden daardoor vaker toegekend zodat de hoeveelheid werk beperkt bleef. Dit zorgt uiteraard voor een vertekend beeld. Wanneer een tweede meting wordt uitgevoerd, kan je dit trachten op te lossen door echt gedreven inspecteurs aan te werven die het vele werk aanvaarden zolang er veilig

gewerkt wordt. Dit kan ook opgelost worden door alleen de resultaten 0 en 4 als betrouwbaar te beschouwen.

Bovendien moet er altijd rekening mee gehouden worden dat wanneer een enquête wordt afgenomen door de inspectie, men zich steeds beter zal voordoen dan werkelijk het geval is. Bovendien is een nauw bij het bedrijf betrokken persoon (interne diensten) eerder geneigd een goede score te geven aan een onderneming. Hoe verder een persoon van het bedrijf staat hoe minder hij hiertoe geneigd zal zijn uiteraard.

Ook moeten we incalculeren dat de regering 14 nieuwe mensen beloofd had voor de verkiezingen van 2003 om de inspectie uit te voeren. Deze zijn echter nooit toegewezen en daarom heeft het FOD WASO het onderzoek beperkter moeten uitvoeren.

HOOFDSTUK 5: PREVENTIE MAG GEEN CONCURRENTIEEL NADEEL GEVEN

Op basis van de XY-theorie van de wetenschapper Douglas McGregor kunnen mensen in twee uitersten opgedeeld worden inzake menselijke motivatie. Met zijn Theorie X stelt hij dat mensen een afkeer hebben van werken, dat zij leiding en controle nodig hebben van het management en dat zij verantwoordelijkheid mijden. Met de Theorie Y daarentegen bedoelt hij dat mensen het leuk vinden om te werken, dat zij graag creatief bezig zijn en dat zij verantwoordelijkheid accepteren. Naar de mening van McGregor waren de theorie-Y-aannamen de meest waarschijnlijke. Hij geloofde erin dat wanneer de mensen op het werk goed behandeld worden, de kans groter is dat zij positief en naar verwachting zullen reageren. [SCHERMERHORN, 2000]

Volgens de Theorie X zijn apathie, desinteresse, passiviteit of vijandigheid te begrijpen als onontkoombare gevolgen van de menselijke natuur. De Theorie Y zal deze eerder verklaren als gevolgen van een arbeidssituatie die onvoldoende mogelijkheden biedt tot een zinvolle inschakeling van de eigen capaciteit. Een gebrek aan motivatie is op basis van deze laatste overtuiging een aanwijzing van een verkeerd management. [MARTENS, 2003]

Tegenwoordig worden de bedrijven door de inspectie vaak als X-bedrijven beschouwd. Verondersteld wordt dat zij zich niet inzetten voor arbeidsveiligheid zolang er geen controle gebeurt door de bevoegde instanties. Toch moet het bestaan van Y-bedrijven worden toegegeven, zij zetten zich wel in voor een verhoogde veiligheid op de werkvloer. Het zou niet eerlijk zijn deze laatste, die wel degelijk inspanningen leveren, mee te laten betalen voor de inspectie. Deze inspectie is immers enkel noodzakelijk door het feit dat er jammerlijk nog steeds X-bedrijven bestaan.

Andere bedrijven willen wel inspanningen leveren, maar zij kunnen dit niet zolang ze hiertoe niet verplicht worden. De reden is dat wanneer zij hun best doen voor veiligheid of andere niet verplichte vormen van menselijkheid, zij onmiddellijk weggeconcurrereerd worden

door de andere bedrijven die geen moeite doen en dus geen extra kosten hebben. Als een bedrijf investeert in veiligheid is het mogelijk dat het niet langer op kan tegen de lage prijzen van de concurrentie, deze laatste heeft immers geen veiligheidskosten. De consument heeft vervolgens de keuze uit twee identieke producten inzake kwaliteit en dergelijke maar met verschillende prijs, omdat de productie van het ene product veiliger verliep dan de productie voor het andere. Dit maakt voor de klant echter niet uit en hij zal het goedkoopste product aankopen. *“Bedrijven willen wel kunnen, maar zij kunnen niet willen”*, dit is onder andere een uitspraak van Gaston Eyskens, voormalig hoogleraar aan de Katholieke Universiteit Leuven en eerste minister. Dit mogen we echter niet toelaten, want dit betekent dat een bedrijf dat zijn laars lapt aan veiligheid een concurrentieel voordeel heeft op een bedrijf dat veiligheid vooropstelt. [LEMEIRE, 2005a]

Dit concurrentieel voordeel kunnen we aan de hand van de XY-theorie van McGregor als volgt uitleggen. De Y-bedrijven doen uit zichzelf de nodige inspanningen en maken dus zelf veiligheidskosten. Indien de X-bedrijven zouden kunnen rekenen op de overheid voor een bijdrage of beloning wanneer zij eveneens inspanning leveren, zouden zij een concurrentieel voordeel bekomen op de Y-bedrijven. Dit willen we uiteraard vermijden. Hieruit is de idee ontstaan om alleen de bedrijven die inspectie vereisen (de X-bedrijven) deze inspectiekosten ook te laten betalen. Bovendien benut de inspectiedienst haar zeer beperkte en kostbare tijd op deze manier veel beter. In de toekomst zal er alleen waar het echt nodig is, gecontroleerd worden.

5.1 DE KOSTEN VAN VEILIGHEID

Elk arbeidsongeval doet voor zowel voor het slachtoffer zelf, als voor de werkgever, als voor de maatschappij een grote verliespost ontstaan en dit op sociaal, moreel, lichamelijk en economisch vlak.

In april 2004 heeft het Europees Agentschap voor Veiligheid en Gezondheid op het Werk een rapport gepubliceerd waarin zij de economische kosten onthult die verbonden zijn met een arbeidsongeval. In het rapport, getiteld 'Inventory of socio-economic costs of work accidents', worden deze kosten in drie categorieën opgedeeld, met name:

1. Interne kosten
2. Externe kosten
3. Menselijk leed

5.1.1 De interne kosten

Met de interne kosten worden de kosten voor de werkgever van het slachtoffer of de onderneming waar het slachtoffer tewerkgesteld was bedoeld. Deze interne kosten kunnen nog opgedeeld worden in directe (goed meetbare) en indirecte (moeilijk meetbare) interne kosten.

De **directe** kosten worden rechtstreeks in de balans van de onderneming opgenomen onder de vorm van de betaalde verzekeringspremies. Deze houden slechts het financiële verlies in dat de onderneming lijdt als gevolg van het ongevallenrisico. Maar er zijn ook nog andere interne kosten, namelijk de **indirecte**. Een werknemer kan tijdelijk ongeschikt zijn om zijn werk uit te voeren wat vaak een verlies aan productie betekent. Elk ongeval, hoe miniem het ook is, zorgt zowel voor het slachtoffer als voor de omstaande medewerkers wel even voor werkverlet. Dit blijft bovendien niet altijd beperkt tot het moment van het ongeval, maar kan ook langer aanslepen. Het is mogelijk dat een collega van het slachtoffer voorzichtiger en dus trager - gaat werken uit schrik om zich te kwetsen. Dit betekent voor de werkgever een verminderde productiviteit. Het werkverlet zorgt bijgevolg voor tijdverlies, wat voor elke onderneming gelijk staat met geldverlies. [PROVINCIAAL VEILIGHEIDSINSTITUUT VAN ANTWERPEN, 1967]

5.1.2 De externe kosten

De externe kosten of met andere woorden de kosten die niet door de werkgever of zijn verzekering betaald worden, mogen zeker niet uit het oog verloren worden. In het rapport van Mossink [2004] worden deze kosten in twee delen opgesplitst:

1. verlies aan middelen en productiecapaciteit (een economische variabele),
2. vermindering van welzijn en gezondheid (een gezondheidsvariabele).

Ook hier kan een onderscheid gemaakt worden tussen directe en indirecte externe kosten. De hospitalisatiekosten kunnen als **directe** kosten aanzien worden voor zover deze niet betaald werden door de werkgever of zijn verzekering. Voorbeelden van **indirecte** externe kosten daarentegen zijn de extra kosten bij het ouder worden van het slachtoffer in zoverre deze niet in de schadevergoeding, die betaald werd door de werkgever of zijn verzekering, omvat zitten.

Een werknemer die een arbeidsongeval heeft gehad, kan ten gevolge hiervan de rest van zijn leven verzorging nodig hebben. Hiervoor kan hij rekenen op uitkeringen door sociale zekerheidsinstellingen maar de kosten hiervan rusten wel op de rug van de maatschappij. Ook kunnen er indirecte kosten verbonden zijn aan de opname van het slachtoffer in het ziekenhuis. De tijd die het slachtoffer opeist van een bepaalde dokter kan niet meer gebruikt worden om een andere patiënt te verzorgen. Nog een andere opdeling van de externe kosten is deze naar de duidelijke en onduidelijke externe kosten. Maar welke indeling men ook hanteert, het schatten van de externe kosten is zeer complex.

5.1.3 Het menselijk leed

De arbeider zelf is en zal altijd de eerste betrokkene en het rechtstreekse slachtoffer blijven van het ongeval. Naast de stoffelijke schade, die meestal relatief gemakkelijk vastgesteld kan worden, mogen we de morele en fysieke schade zeker niet vergeten. Stel bijvoorbeeld dat een jonge arbeider blind wordt door een arbeidsongeval. Hij zal met dit ongemak

moeten leren leven. Hoe hard moet het zijn om te weten dat je je hele leven anderen tot last zal zijn? Stel dan bovendien nog dat dit de enige kostwinner was van een groot gezin. Je kan je dan de vraag stellen wat er met dit gezin zal gebeuren. [PROVINCIAAL VEILIGHEIDSINSTITUUT VAN ANTWERPEN, 1967]

Dit menselijke leed is het moeilijkst van allemaal in geldwaarden uit te drukken, als dit al mogelijk is. Je weet immers nooit wat de toekomstige effecten zullen zijn van het ongeval en wat de waarde ervan bedraagt voor het individu. [MOSSINK, 2004] Toch is het van groot belang dat deze kosten zo goed mogelijk ingeschat worden. Uiteraard wil men de kans op een ongeval zo laag mogelijk houden (As Low As Reasonable Achievable of ALARA-principe).

De moeilijkheid van deze inschatting komt tot uiting wanneer we de bedragen vergelijken die gehecht worden aan een mensenleven in België en in de Verenigde Staten. In België geldt een forfaitair systeem waarbij de overheid bepaalt wat een mensenleven waard is. In de Verenigde Staten wordt een individueel systeem gehanteerd. Op basis van individuele argumenten kan de rechtbank hele andere uitspraken doen. Met als gevolg dat de sommen in de VS ontzettend veel hoger kunnen liggen. Nochtans vinden we toch allemaal dat elk mensenleven evenveel waard is, onafhankelijk van de plaats waar de persoon leeft. [LEMEIRE, 2005a en DE MUNCK, 2006]

HOOFDSTUK 6: HISTORIEK VAN DE ANALYSE VAN ARBEIDSVEILIGHEID

6.1 ANALYSE VAN DE ARBEIDSONGEVALLEN

Tot 2002 werden de ongevallenstatistieken bijgehouden door twee afzonderlijke inspectiediensten. Enerzijds was er het **Mijnwezen** dat reeds in 1810 werd opgericht door Napoleon. De controle van veiligheid kwam voor Napoleon echter slechts op de laatste plaats. De economie stond voor hem op de eerste plaats, met name het zorgen voor kool en staal. Het Mijnwezen viel onder de bevoegdheid van het Ministerie van Economische Zaken. Deze dienst stond in voor de traditionele zware industrie, namelijk de mijnen, groeven, graverijen, staalindustrie en gasindustrie. Later verschoof de aandacht van economie naar veiligheid en publiceerden zij onder andere jaarlijks een overzicht van de veiligheidsresultaten van de sector steenbakkerijen in het Nederlandstalig landsgedeelte. Veiligheid had toen aan belang gewonnen door het voorval van twee rampen, namelijk de grootste mijnramp uit de Belgische geschiedenis in Marcinelle op 8 augustus 1956 en de hevige brand in het grootwarenhuis Innovation in Brussel op 22 mei 1967. De **Inspectie Arbeidsveiligheid** was de andere inspectiedienst en stond in voor de andere sectoren. [DE MUNCK, 2005b+2006]

Vroeger werd de arbeidsveiligheid hoofdzakelijk vertaald in frequentiegraden en ernstgraden. De controle vond plaats aan de hand van een vragenlijst waarbij de inspecteur op elke vraag ja of neen diende te antwoorden. Bestaande kritieken bij deze methode zijn:

- Deze statistieken zijn **onvolledig** omdat deze enkel gebaseerd zijn op de negatieve elementen en geen rekening houden met de positieve elementen, zoals de inspanningen die de bedrijven leveren inzake welzijn en veiligheid.
- Deze methode wordt beschouwd als **te zeer statistisch**.
- De gegevens hollen achter de feiten aan. Men kijkt enkel naar het **verleden** en niet naar de toekomst. Alleen kijken naar het aantal ongevallen is onvoldoende, het is dan immers al te laat.

In 1988 werd een eerste index (het risicogetal) toegepast door het Mijnwezen binnen de groeven en graverijen. Het Mijnwezen beschikte hiervoor over veel personeel waardoor zij elk bedrijf kon begeleiden. Elk bedrijf werd twee tot drie maal per jaar bezocht. Het cijfer dat werd toegekend aan een bedrijf aan de hand van de index was een weergave van de begeleiding.

De Inspectie Arbeidsveiligheid voerde in datzelfde jaar eveneens een inspectie-index in. Hun eerste inspectie-index is niet vergelijkbaar met het risicogetal van het Mijnwezen. De Inspectie Arbeidsveiligheid had in functie van het aantal bedrijven (ongeveer 250.000 in België) een veel beperktere mankracht. Dit verklaart waarom hun inspectie-index veel meer een keuze-index was dan die van het Mijnwezen. Zij hanteerden de inspectie-index immers om een aantal bedrijven te selecteren die zij dan zouden bezoeken.

In 2002 werd de inspectie-index van het Mijnwezen stopgezet, daar het Mijnwezen werd opgedoekt en geïntegreerd werd in de Inspectie Arbeidsveiligheid. De inspectie-index van de Inspectie Arbeidsveiligheid bleef voortbestaan. In 2003 heeft men een nieuwe inspectie-index gemaakt op basis van de oorspronkelijk inspectie-index uit het Mijnwezen en een preventie-index gedeeltelijk gebaseerd op de vroegere inspectie-index van de Inspectie Arbeidsveiligheid. De nieuwe inspectie-index geeft weer wat de inspecteur in het bedrijf doet, wat hij ziet. De preventie-index toont hoe het bedrijf staat ten opzichte van de verschillende preventieaspecten.

	Inspectie Arbeidsveiligheid	Mijnwezen
1995	Inspectie-index (Keuze-index)	Risicogetal (Begeleiding)
2002		
2003	Preventie-index en Inspectie-index	

Figuur 5: Schematische voorstelling van de evolutie van arbeidsveiligheid

Het was dus de bedoeling te komen tot twee indices, namelijk een inspectie-index en een preventie-index, waarbij de inspectie-index de situatie weergeeft van het bedrijf bij het

bezoek en de preventie-index de verwachte situatie in de toekomst. Zo zal een goed bedrijf dan goed scoren op de inspectie-index maar enkel een goede score behalen op de preventie-index indien het ook voldoende investeert in veiligheid. De mogelijke combinaties van een goede of slechte inspectie- en preventie-index worden in figuur 6 weergegeven.

Een **goed bedrijf** scoort **goed op II** . Wanneer zij eveneens **investeren**, scoren zij ook **goed op PI**.
Een **goed bedrijf** scoort **goed op II**. Indien zij **niet investeren**, scoren zij echter **slecht op PI**.
Een **slecht bedrijf** scoort **slecht op II**. Wanneer zij ook **niet investeren**, scoren zij eveneens **slecht op PI**.
Een **slecht bedrijf** scoort **slecht op II**. Wanneer zij toch **investeren**, scoren zij **goed op PI**.

Figuur 6: Opdeling van de bedrijven naar 4 mogelijke combinaties van een goede of slechte score op de inspectie- en preventie-index

Uiteindelijk zal de inspectie zich gaan concentreren op de twee middelste soorten van bedrijven, namelijk deze die slecht scoren op PI (cfr. keuze-index). Eind 2006 zal de preventie-index hervormd worden en zal deze vergeleken worden met de eerste versie van de Faraometer. Momenteel wordt op zoek gegaan naar een index die het mogelijk maakt om alle sectoren te vergelijken en tracht men te zorgen voor voldoende diversificatie binnen de sectoren.

Er bestaan reeds twee grote projecten rond de Faraometer, deze zullen hieronder aan bod komen.

6.1.1 Metaalindustrie

Van 1995 tot 2003 heeft men met een inspectie-index gewerkt. De inspectie index geeft het resultaat weer van de vaststellingen die de inspecteur deed tijdens een controle. Bij deze inspectie-index werd telkens het accent gelegd op een aantal parameters. Indien de bedrijven te weten komen welke deze parameters zijn, zal de 'tamtam' snel aan het werk gaan. De bedrijven zullen aan elkaar doorgeven welke aspecten in orde moeten zijn om een goed resultaat te behalen bij de inspectie. De bedoeling was dan het effect van deze 'tamtam' te meten. Men trachtte te weten te komen in welke mate dit de bedrijven aanzet

om verbeteringen aan te brengen. In het oorspronkelijke plan stond vermeld dat men de punten waar het accent werd opgelegd om de twee jaar zou aanpassen. Deze aanpassing is echter nooit gebeurd. In 2000 is men deze inspectie-index gaan herbekijken. [BATEN, 2005]

Tot 2000 was de inspectie-index dezelfde voor alle bedrijven, dit kan echter niet. Het was noodzakelijk dat men deze zou gaan diversifiëren. In 2000 werd er dus een vernieuwde versie gemaakt van de inspectie-index en deze is in een licht aangepaste versie, met name meer specifiek voor de metaalsector, uitgetest door de toenmalige directie Antwerpen-Noord van de Technische Inspectie. Deze meting vond plaats in 2001 in het kader van het pilootproject: 'Zelfredzaamheid ondernemingen in de metaalverwerkende sector'. De resultaten van deze meting zijn gepresenteerd aan de sectorfederatie Agoria en hieruit is een opleidingsprogramma ontwikkeld.

In 2004 en 2005 vond een opvolging plaats, een tweede meting werd uitgevoerd bij dezelfde bedrijven. De eerste meting was nogal subjectief, de inspecteur moest namelijk zelf oordelen of het goed was of niet. Dit gaf een heel uitgebreid scala aan antwoorden. [BATEN, 2005] Voor meer informatie over de inspectiebezoeken voor de metaalsector: zie hoofdstuk 7 paragraaf 7.3.2.

6.1.2 Pilootproject betonproducten

Naar aanleiding van het 'Pilootproject: zelfredzaamheid ondernemingen in de metaalverwerkende sector' dat men in 2001 in Antwerpen-Noord heeft gelanceerd en dat in het najaar van 2004 een tweede meting heeft gekend, werd in juli 2004 de beslissing genomen om met een soortgelijk project in de betonindustrie te starten. De bedoeling van het project was om in het kader van het Faraoplan door middel van een sectorgerichte aanpak het aantal arbeidsongevallen te reduceren. Er werd extra aandacht geschonken aan het preventiebeleid binnen elke firma. Voor een verdere uitwerking van dit project: zie hoofdstuk 7 paragraaf 7.3.1. [SAERENS, 2005]

6.2 VLAAMSE WERKBAARHEIDSMONITOR

De Vlaamse Regering en de Vlaamse sociale partners hebben zich in het Pact van Vilvoorde van november 2001 geëngageerd om op middellange termijn substantiële vooruitgang te boeken op weg naar meer arbeidskwaliteit en om werk te maken van een beleid gericht op meer werkbaar werk. Aan STV – Innovatie & Arbeid (Stichting Technologie Vlaanderen) werd de opdracht gegeven om een wetenschappelijk gevalideerde indicatorenset op te bouwen en bij een representatieve steekproef van werknemers op de Vlaamse arbeidsmarkt een nulmeting uit te voeren als basis voor een monitoringsysteem met geprogrammeerde vervolgmetingen begin 2007 en 2010.

In februari 2004 vond een peiling (via schriftelijke bevraging) naar 'Welzijn en stress op het werk' plaats bij 20.000 Vlaamse werknemers. De respons was hoog, wat aantoont dat de doorsnee Vlaamse werknemer de werkbaarheidsthematiek als een relevant onderwerp inschat en dat hij begaan is met de kwaliteit van de arbeid.

Er werden vier facetten van werkbaar werk als relevant weerhouden en onder de loep genomen, dit in samenspraak met experts van de sociale partners, uit de academische wereld en de Vlaamse overheid. De vier facetten van werkbaar werk en dus de vier centrale werkbaarheidsindicatoren zijn:

- Psychische vermoeidheid (werkstress)
- Welbevinden in het werk (werkbetrokkenheid en motivatie)
- Leermogelijkheden (kansen op competentieontwikkeling)
- Werk-privé-balans (combinatie arbeid en gezin)

De werkbaarheidsmonitor gaat eveneens op zoek naar risico-indicatoren op het werk zoals de werkdruk, de emotionele belasting, de taakvariatie, de autonomie, de ondersteuning vanuit de directe leiding en de arbeidsomstandigheden. Daarnaast wordt informatie verzameld over de werkbaarheidsgevolgen op termijn voor de gezondheid van de

werknemers, voor werkverzuim, voor verloop en voor de haalbaarheid van de pensioenleeftijd. [STV, 2004]

De Faraometer is geen substituut voor de werkbaarheidsmonitor, maar moet gezien worden als complementair aan de werkbaarheidsmonitor. Ze belichten elk een ander onderdeel van het welzijn op het werk.

HOOFDSTUK 7: ONDERZOEK NAAR DE MENING OVER DE FARAOMETER

De mening van de bedrijven over de Faraometer wordt onderzocht in dit hoofdstuk. We beperken ons hier tot de preventie-index omdat enkel deze index reeds wordt toegepast tijdens de controles van Toezicht op het Welzijn op het Werk. Bovendien kan dit onderzoek enkel plaatsvinden in bedrijven uit de beton- en metaalsector omdat er enkel voor deze sectoren al een specifieke preventie-index werd opgesteld. Alleen de bedrijven uit de betonindustrie in de provincie Limburg en Antwerpen en de bedrijven uit de metaalsector in de provincie Antwerpen werden reeds gecontroleerd in het kader van een proefproject. [DE MUNCK, 2005a]

7.1 SCHETS VAN DE BETONINDUSTRIE

De producten geproduceerd door de betonindustrie kunnen onderverdeeld worden in 7 groepen naargelang hun toepassingsgebied.

1. Voor gebouwen: metselstenen, wanden, vloerelementen, dakpannen, trappen, enz.
2. Voor de wegenbouw: buizen, straatgoten, betontegels, verlichtings- en elektriciteitspalen, enz.
3. Voor de waterwerken: oeververdedigingselementen, damplanken, dampalen, producten voor waterzuivering, enz.
4. Voor de stads- en tuinuitrusting: sierbetontegels, grastegels, lawaaiwerende wanden en schermen, bloembakken, papierbakken, banken, enz.
5. Voor de landbouw: elementen voor silobouw, stalroosters en serres, hokken, drink- en eetroggen, enz.
6. Voor de kunstwerken: spanbetonliggers voor weg- en spoorwegbruggen, betonelementen voor tunnels, voor telecommunicatietorens, enz.
7. Diverse betonproducten: dwarsliggers voor spoorwegen, kabelafdekkappen voor het elektriciteits- en telefonienetwerk, garageboxen, enz.

[<http://www.febe.be/Febenew/Templates/voorstelling.htm> geraadpleegd op 25 november 2005]

Ongeveer de helft van de betonverwerkende bedrijven zijn lid van FeBe, de Federatie van de Betonindustrie. FeBe is een beroepsvereniging van producenten van geprefabriceerde betonproducten. Haar 120 leden leveren meer dan 85 % van de totale nationale productie van de betonsector. Het omzetcijfer van 2003 ligt net onder 900 MEUR. Wanneer we dit omzetcijfer vergelijken met het BBP voor België (voor 2003 bedroeg dit 274.582 MEUR of 26.777 EUR per capita), kunnen we besluiten dat de betonsector hier meer dan 0.3% van vertegenwoordigd. Wanneer dit herhaald wordt voor de secundaire sector afzonderlijk (23.6% van het BBP in 2003), waar de betonindustrie toe behoort, bekomen we dat deze sector hier ongeveer 1.4% van uitmaakt.

De betonsector telde op 30 juni 2003 in totaal 256 ondernemingen (ingeschreven bij de R.S.Z. onder de Nace-bel Code 26.610). Uit bijlage 4 blijkt dat het aantal bedrijven ingeschreven bij de RSZ onder de noemer 'betonindustrie' alsmaar blijft dalen, dit hoofdzakelijk door het verdwijnen van de kleine fabrieken. [FEBE, 2005]

De taken van FeBe zijn: het verstrekken van informatie, het vertegenwoordigen van de sector, het organiseren van beroepsopleidingen voor de arbeiders, het opstellen van publicaties en documentatie, het organiseren van seminars, het beheer van het Sociaal Fonds, het informeren over de sociale wetgeving, het afsluiten van collectieve arbeidsovereenkomsten en de follow-up van de ontwikkelingen. [<http://www.febe.be/Febenew/Templates/missies.htm> geraadpleegd op 25 november 2005]

De betonsector, en meer specifiek de sector vervaardiging van betonproducten met nace-code 26.610 in Limburg en Antwerpen, werd boven andere sectoren verkozen om te inspecteren. De redenen hiervoor zijn:

- Op basis van de ongevallencijfers van 2003 heeft men geconcludeerd dat de sector met nace-code 26 vooraan een risicovolle sector is.

- Naar aanleiding van de tussenkomst bij enkele ernstige arbeidsongevallen in de twee provincies is gebleken dat ondersteuning aangewezen is ter verbetering van het preventie- en veiligheidsbeleid.
- Het bestaan van Febe die in staat is de nodige motivatie aan te brengen bij de bedrijven via een aantal initiatieven.

[SAERENS, 2005]

7.2 SCHETS VAN DE METAALINDUSTRIE

De sector metaalproducten draagt aanmerkelijk bij tot de Belgische economie, zowel door het aantal bedrijven (1.300 vestigingen) als door de werkgelegenheid (70.000 werknemers) als door de omzet (8.6 GEUR over alle vestigingen samen). Wanneer we dit omzetcijfer vergelijken met het BBP voor België (voor 2005 bedroeg dit 297.301 MEUR of 28.504 EUR per capita), kunnen we besluiten dat de metaalsector hier bijna 3% van vertegenwoordigt. Wanneer dit herhaald wordt voor de secundaire sector afzonderlijk (22.6% van het BBP in 2004), waar de metaalsector deel van uitmaakt, bekomen we op basis van de gegevens van 2004 dat de metaalsector hier ongeveer 13% van uitmaakt. De metaalsector overkoepelt bovendien meer dan 30 verschillende industrietakken die in twee grote groepen worden ingedeeld, met name de lichte en zware metaalproducten.

Onder de lichte metaalproducten verstaan we metalen halffabrikaten en afgewerkte producten die via een tweede verwerking worden verkregen en geen mechanische of elektrische dynamiek vertonen. Het gaat hier om een brede waaier van producten, van nietjes tot verwarmingsradiatoren. De zware metaalproducten omvatten de arbeidsintensieve zware investeringsgoederen zoals metalen skeletten en geraamten, industrieel pijpwerk, enzovoort. [<http://www.agoria.be/gen-nl/home-nl.htm> geraadpleegd op 25 november 2005]

Met in acht name van de ongevallencijfers, de mogelijkheid voor een specifiek technische benadering op basis van inspectie-index, het bestaan van een overkoepelende organisatie

met de nodige middelen en impact op haar leden en de verspreiding over heel België, werd gekozen om de metaalsector, namelijk nace-groep 28 en een deel uit nace-groep 29, te inspecteren. [ADMINISTRATIE ARBEIDSVEILIGHEID, 2005]

De overkoepelende organisatie van de metaalindustrie is Agoria. Agoria vertegenwoordigt als sectorfederatie de technologische industrie waartoe ondernemingen uit 11 sectoren behoren, zoals de metaalproducten. Ongeveer 1.300 bedrijven uit deze 11 sectoren zijn lid van Agoria. Al haar leden kunnen rekenen op de collectieve en individuele dienstverlening van de federatie. De opdracht van Agoria bestaat erin de sociaal-economische omgeving van deze bedrijven te verbeteren. Zij informeert en adviseert via acties waarin de behoeften van de leden steeds voorop staan. [<http://www.agoria.be/gen-nl/home-nl.htm> geraadpleegd op 26/11/2005]

7.3 HET INSPECTIEBEZOEK

Vooraleer we overgaan naar het feitelijke onderzoek wordt kort geschetst hoe een inspectiebezoek verloopt. Hier moet een onderscheid gemaakt worden tussen een inspectiebezoek in de betonindustrie en een inspectiebezoek in de metaalindustrie omdat deze niet volledig op dezelfde manier gebeuren.

7.3.1 Inspectie bij de betonsector

De inspectiebezoeken aan de betonsector in Limburg en Antwerpen worden respectievelijk uitgevoerd door Marc Van Rooy en Walter Weyers. Voorheen hielden zij zich bezig met controles in de groeven, graverijen en steenbakkerijen. Vanaf het moment dat zij tot het FOD WASO TWW behoorden, is hun bevoegdheid uitgebreid naar de groeven, graverijen, steenbakkerijen en beton- en betonproductenbedrijven. [SAERENS, 2005]

De meeste bedrijven werden reeds bezocht door één van hen in het kader van bijvoorbeeld een ernstig arbeidsongeval. Dit betekent dat het bedrijf al bekend is bij de inspecteur, wat de taak vergemakkelijkt voor de inspecteur vermits hij maar een beperkte tijdspanne heeft voor het inspectiebezoek. Oorspronkelijk vroeg men de inspecteurs 2 à 3 bedrijven per dag te bezoeken maar dit bleek niet haalbaar. Uiteindelijk duurden de bezoeken, vooral voor de grotere bedrijven, een volledige dag. Maar zelfs op een volledige dag kan men onmogelijk alle details gezien hebben. [VAN ROOY, 2005 en TUTAK, 2005]

Vermits één algemeen systeem voor alle sectoren onvoldoende nut heeft, daar de risico's per sector ver uiteenlopend kunnen zijn, worden tijdens de inspectiebezoeken naast een aantal algemene aspecten ook een aantal sectorgebonden punten bekeken. De evaluatie gebeurt aan de hand van de bepaling van een beoordelingscijfer op het gebied van veiligheid en preventie. Bij de toekenning van dit cijfer wordt de preventie-index gehanteerd.

Een inspectiebezoek wordt minstens drie weken op voorhand per brief aangekondigd. Hierin vindt het bedrijf wat uitleg over het project, de datum van het bezoek en een opsomming van de documenten die ze moeten kunnen voorleggen indien de inspecteur dit vraagt. Ook de volledige checklist wordt reeds meegestuurd zodat men zich kan voorbereiden op het bezoek. De checklist kan teruggevonden worden in bijlage 5a.

Tijdens het bezoek maakt de inspecteur eerst een grondige verkennende ronde door het bedrijf. Hij kan dan reeds opmerkingen maken over bepaalde punten die hij als onveilig beschouwt. Na deze ronde wordt de checklist van de preventie-index overlopen door de inspecteur.

De preventie-index bestaat uit drie blokken. In blok A worden de **organisatorische aspecten** onder de loep genomen. Deze zijn als volgt onderverdeeld:

1. Interne dienst voor preventie en bescherming
2. Samenwerking interne en externe dienst
3. Beleid in verband met keuringen

4. Onthaal en vorming van nieuwe werknemers
5. Beleid van aankoop

Blok B, de **beleidsgebonden aspecten**, bestaat uit:

1. Beoordeling van de veiligheidsaspecten van arbeidsmiddelen (machines en handgereedschap)
2. Transportwerktuigen en hefwerktuigen
3. Valrisico en risico voor vallende voorwerpen (inrichting van de werkplaats) en intern transport
4. Opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen en preparaten
5. Persoonlijke beschermingsmiddelen
6. Manueel hanteren van lasten
7. Beleid in verband met brandpreventie
8. Arbeidsplaatsen
9. Signalisatie
10. Werking comité, syndicale afvaardiging, overleg werknemers

Ten slotte, blok C met de **sectorgebonden aspecten**. Voor de betonsector zijn dit de volgende:

1. Menginstallatie	4. Gezondheid en hygiëne
2. Transportbanden	5. Klem- en grijpinstallatie
3. Behandeling van producten	

Aan elk van deze 20 items wordt een score toegekend tussen 0 en 4. Voor de betekenis van deze scores wordt tabel 2 hier herhaald.

0	zware overtreding
1	toestand die aanleiding kan geven tot ernstig ongeval
2	algemene naleving van de wetgeving, toestand waarin de mogelijkheid tot een ongeval bestaat
3	volledige naleving van de wetgeving
4	modelvoorbeeld

Tabel 2: De betekenis van de verschillende scores bij inspectie

Zoals zichtbaar is in bijlage 5a worden voor elk item per score een aantal stellingen vooropgesteld. De stellingen worden in de volgorde van de checklist overlopen. Wanneer een stelling aanzien wordt als voldaan, wordt overgegaan naar een volgende stelling. Wanneer niet aan de stelling voldaan is, wordt onmiddellijk de score in het bijhorende vak rechts toegekend zonder rekening te houden met de onderstaande stellingen. De behaalde scores werden meegedeeld tijdens het overlopen van de checklist en achteraf kregen de bedrijven nog een brief met hun scores per blok en de totaalscore (voor PI). Bij onvoldoendes (0 en 1) werd kort de reden hiervoor beschreven. Deze redenen komen in de dossiermap zodat ze gemakkelijk kunnen geraadpleegd worden bij een opvolgingsbezoek. [SAERENS, 2005]

7.3.2 Inspectie bij de metaalsector (pilotproject)

De bezoeken aan de metaalsector in Antwerpen-Noord worden uitgevoerd door François Hermans, Werner Keppens, Willy Catteu en Ludo Joosen. De coördinatie gebeurt door Carine Pissoort. Gezien de beperkte tijdspanne (vier maanden) en de beperkte mankracht wordt de steekproef gereduceerd tot 26 bedrijven per persoon. De maximale tijdsbesteding per bezoek wordt vastgelegd op drie uren. Net zoals voor de betonindustrie wordt een typebrief opgesteld waarin het bezoek wordt aangekondigd en waarin een lijst met documenten vermeld staat die men moet kunnen voorleggen tijdens het bezoek. In dit project is echter de brief voorzien van de resultaten van het inspectiebezoek niet verplicht.

Het bezoek zelf verloopt als volgt:

- Een inleidend gesprek met directie en preventieadviseur om de doelstellingen van het project uit te leggen.
- Een bezoek aan de werkplaatsen.
- Het opvragen en becommentariëren van de documenten en het invullen van de inspectie-index.
- De details noteren bij eventuele scores 0, 1 en 4.
- De relaties met EDPB, VCA, enzovoort noteren.

De inspectie-index die gehanteerd werd tijdens het pilootproject bestaat uit de volgende onderdelen. Een voorbeeld is beschikbaar in bijlage 5b.

- A1 Beleid van aankoop en indienststelling
- A2 Beoordeling veiligheidsaspecten van de arbeidsmiddelen (machines en handgereedschap)
- A3 Geschreven instructies voor de arbeidsmiddelen (machines, installaties of gemechaniseerde werktuigen) en vorming van de gebruikers
- A4 Transportwerktuigen en hefwerktuigen
- A5 Controle van de arbeidsmiddelen
- A6 Risico valgevaar en risico voor vallende voorwerpen en inrichting van de werkplaats
- A7 Brandpreventie
- A8 Veiligheidssignalisering
- A9 Keuring en onderhoud van elektrische installatie
- A10 Opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen en preparaten
- A11 Persoonlijke beschermingsmiddelen
- A12 Uitzendkrachten
- A13 Manueel hanteren van lasten
- C1 Directie
- C2 Hiërarchische lijn
- C3 Comité

- C4 Interne dienst
- C5 Externe dienst

[SAERENS, 2005]

Wanneer de gebruikte indices met elkaar vergeleken worden, merken we onmiddellijk een verschil (vergelijk bijlage 5a met bijlage 5b). De preventie-index toegepast op de betonsector kan als een vragenlijst aanzien worden, de inspectie-index toegepast op de metaalsector daarentegen niet. De verklaring hiervoor ligt in het opleidingsniveau van de inspecteurs. Het minimum opleidingsniveau van de inspecteurs voor de metaalindustrie is namelijk hoger waardoor zij beter zelfstandig scores kunnen toekennen en zij hiertoe meer vrijheid krijgen. Een inspecteur uit de betonsector dient enkel de verschillende vragen te overlopen om zo tot een score te komen, zonder hierbij zelf een beoordeling te maken. [BATEN, 2005] Deze laatste methode reduceert de subjectiviteit van de index, wat een probleem was bij de metaalsector.

7.4 AANPAK VAN HET ONDERZOEK

Aangezien de te onderzoeken populatie 160 bedrijven bedraagt (32 bedrijven in de betonsector in de provincie Antwerpen, 37 uit de betonsector te Limburg en 91 uit de metaalindustrie in Antwerpen-Noord), is het onmogelijk om binnen de beperkte tijdsperiode van deze eindverhandeling al deze bedrijven te bezoeken. In plaats van een mondelinge bevraging uit te voeren bij elk van deze bedrijven zal uiteindelijk een schriftelijke enquête gebruikt worden. De beschikbare lijsten van bedrijven uit de populatie kunnen teruggevonden worden in bijlage 6 tot 8.

Om een beter zicht te verwerven op de problematiek is het wel zinvol om eerst aan een beperkte selectie van bedrijven een bezoek te brengen. Hier wordt dus een bevraging van bevoorrechte getuigen uitgevoerd. Het merendeel van de te onderzoeken bedrijven zal deel

uitmaken van de survey. Later krijgen deze laatste een vragenlijst toegestuurd per post of per e-mail.

7.4.1 Fase 1: De keuze van de te bezoeken bedrijven

Begin oktober kreeg ik de kans om een inspectiebezoek bij te wonen bij het familiebedrijf Nelissen Steenfabrieken. De preventie-index, zoals deze werd toegepast tijdens het pilootproject betonproducten 2005, werd gebruikt om de steenbakkerij te beoordelen inzake arbeidsveiligheid. Verder heb ik mijn keuzes gebaseerd op het aantal werknemers als maatstaf voor de grootte van de bedrijven. Indien mogelijk zal ik voor een wat groter en voor een iets kleiner bedrijf kiezen om een zo representatief mogelijk beeld te krijgen van de hele populatie.

Voor de metaalindustrie in Antwerpen Noord werden dit, op aanraden van Werner Keppens (projectleider) de volgende twee bedrijven:

- Iemants (ongeveer 213 werknemers)
- Dibo Benelux (ongeveer 30 werknemers)

Voor de betonsector in Antwerpen en Limburg heb ik me in deze beginfase geconcentreerd op de bedrijven uit Limburg. De geselecteerde bedrijven uit de betonsector te Limburg, op aanraden van Marc Van Rooy, werden:

- RBB NV (ongeveer 75 werknemers)
- (Nelissen Steenfabrieken met ongeveer 70 werknemers)

7.4.2 Fase 2: Het bezoek van de gekozen bedrijven

1 Nelissen Steenfabrieken, Kiezelweg 460, 3620 Kesselt - Lanaken

Op 10 oktober 2005 werd het bedrijf Nelissen Steenfabrieken bezocht door een inspecteur van het TWW en mezelf. Nelissen Steenfabrieken werd opgericht door grootvader Nelissen in

1921 op het plateau van Kesselt. De klei uit deze locatie bleek uitermate geschikt om gevelstenen uit te vervaardigen. Ze graven nu al meer dan 80 jaar rode, gele en roze grijze klei af uit hun eigen groeven. Nelissen is gespecialiseerd in het maken van handgevormde gevelstenen en behaalt inzake kwaliteit en kleurschakeringen het hoogste niveau. [<http://www.nelissen.be/frameset.htm> geraadpleegd op 27 november 2005]

Hun activiteit valt onder de nace-code 26.402, te weten vervaardiging van bakstenen. De interne preventieadviseur van Nelissen Steenfabrieken is G. Ertrijckx.

Opmerkingen die reeds werden aangegeven bij Nelissen Steenfabrieken zullen hieronder aangegeven worden. Betreffende het inspectiegebeuren zelf kwamen volgende bemerkingen aan bod. Ten eerste wordt volgens hen de **bekwaamheid van de inspecteur in risicoanalyse ondermijnd** daar hij zich strikt aan de controlelijst dient te houden. Dit is een begrijpelijke reactie vermits zij reeds lang samenwerken met dezelfde inspecteur. Nu, met de Faraometer, komt hij echter in meerdere bedrijven waardoor hij meer kritieken kan formuleren en hij een andere manier van kijken heeft ontwikkeld. Dat de **controlelijst te lang** is, was een tweede vaststelling. In eerste instantie werd van de inspecteurs gevraagd om 2 tot 3 bedrijven per dag te bezoeken maar dit is onhaalbaar.

Eveneens over de preventie-index werden bemerkingen opgegeven. Volgens de bevoegde personen van Nelissen Steenfabrieken zijn sommige vragen **betwistbaar**. Zij gaven hiervan meerdere voorbeelden:

- Bij item B3 score 0 vraag 1 stelt men dat alle toegankelijke zones op een hoogte van meer dan 1,5m dienen afgeschermd te worden. Wie bepaalt dat dat vanaf 1,5m moet en waarom vanaf 1,5m?
- Bij item B3 score 0 vraag 2 wordt gesteld dat alle putten afgeschermd moeten zijn maar wat wordt verstaan onder een put?

Toch moet hierbij vermeld worden dat de wetgever deze regels bepaalt en niet de inspecteurs. Bovendien werden deze wetten niet door de overheid opgesteld maar door de syndicaten en werkgevers. Wanneer we dieper ingaan op het eerste voorbeeld merken we op

dat de mogelijkheid tot vallen wil vermeden worden. In de literatuur wordt hiervoor slechts 50 cm gehanteerd, de gehanteerde 1,5 m is dus reeds een ruime versoepeling. Dit voorbeeld wijst volgens ons, Ir. De Munck en mezelf, niet op betwistbaarheid maar eerder op de onkunde van de preventieadviseur.

Zij merkten ook op dat de vereisten soms **niet haalbaar** zijn. Een voorbeeld is item C3 score 0 vraag 1 waar wordt geëist dat er voor de automatische mobiele arbeidsmiddelen afgeschermd zones voorzien worden. Dit is volgens hen onmogelijk voor ovenwagens die dwars en langs rijden. Toch kan dit opgelost worden door een volledige kooi te plaatsen rond de trajecten van de ovenwagens. We geven wel toe dat het soms moeilijk is om aan een bepaalde vereiste te voldoen. Bovendien is de toepassing van de index mogelijk **subjectief** volgens hen. Hiermee bedoelen ze dat de antwoorden kunnen verschillen van persoon tot persoon. Dit is deels in tegenspraak met de eerder gemaakte opmerking dat de bekwaamheid van de inspecteurs wordt ondermijnd doordat zij zich zeer strikt aan de lijst dienen te houden.

Zij geven eveneens aan dat er sommige **te specifieke vragen** gesteld worden, bijvoorbeeld bij item B7 score 0 vraag 2 waar wordt gesteld dat er een procedure moet bestaan ter voorkoming of ter bestrijding van het begin van brand. Dit betekent, volgens hen, dat er op papier moet staan dat wanneer een brand begint er moet getracht worden deze te blussen, wat ieder toch uit zichzelf doet. Nochtans wordt bij dit item enkel gevraagd of er een evacuatieplan is. Dit toont aan dat verschillende mensen andere interpretaties hebben van de vereisten en dat er nood is aan duidelijkere communicatie. De index geeft **geen realistische weergave** van het bedrijf maar een beeld dat **te negatief** is, is de volgende opmerking. Bij Nelissen heeft men recent grote inspanningen geleverd inzake brandveiligheid, maar toch behaalden zij slechts score nul op item B7. Dit bewijst, volgens Ir. De Munck en mezelf, echter dat de index net de vinger op de wonde legt. De bedrijven maken onvoldoende onderscheid tussen basisveiligheid en punctuele veiligheid. Vragen 0 en 1 peilen altijd naar de organisatie en zonder een goede organisatie loopt het niet goed af.

Wanneer bedrijven bij de eerste vragen positief scoren, behalen ze meestal score 4. Dit wijst er op dat zij op technisch vlak goed in orde zijn maar niet op structureel vlak.

Ze geven ook aan dat het hebben van een **externe preventieadviseur** hen **belemmert** om een hogere score te behalen. Bij item A4 score 0 vraag 3 wordt bepaald dat de preventieadviseur betrokken moet worden bij het onthaal van een nieuwe werknemer, dit is niet mogelijk indien gewerkt wordt met een externe preventieadviseur die slechts enkele dagen per week in het bedrijf aanwezig is. De **volgorde van de vragen** doet tevens vragen bij hen oprijzen. Bij het item A5 bepaalt het hebben van Nederlandstalige instructies voor elke nieuwe aangekochte machine of score 3 of 4 verkregen wordt. De opmerking hierbij was dat deze vraag beter al eerder werd gesteld, eventueel reeds bij score 0. Bij Nelissen wordt dit dus als zeer belangrijk beschouwd. Tenslotte geven ze nog aan dat **indien iedereen gelijk** wordt gesteld **voor de wet**, ze **wel akkoord** gaan. Dit is uiteraard net de bedoeling van de index. [VANROOY EN ERTRIJCKX, 2005 en DEMUNCK, 2006a]

2 Iemants, Hoge Mauw 42, 2370 Arendonk

Op 28 november 2005 werd een bezoek gebracht aan het staalconstructiebedrijf Iemants in Arendonk. Iemants houdt zich bezig met het ontwerpen en produceren, inclusief de oppervlaktebehandeling en montage, van staalconstructies. Ze maken staalconstructies voor de zware industrie, bruggen, pylonen/masten, kranen, voor de chemische en petrochemische industrie en ze maken ook architectonische staalconstructies. Hun productiecapaciteit bedraagt 20.000 ton per jaar, hiermee kunnen ze zich meten aan de wereldtop. De productie-eenheid te Arendonk beschikt over een modern machinepark en een fabriek van 25.000 m². [<http://www.iemants.be/nl/main.htm> geraadpleegd op 17 november 2005]

Zij stellen ongeveer 220 mensen te werk, waaronder 160 arbeiders en 60 bedienden. Van deze 60 bedienden hebben 15 personen een leidinggevende functie. De arbeiders kunnen verder onderverdeeld worden in 80 leden die verantwoordelijk zijn voor de montage, 20 mensen voor het verfspuiten en transport, 30 machineoperators, 20 monteurs en 10

personen voor het onderhoud en magazijnbeheer. Hun interne preventieadviseur is Dirk Boonen.

Dirk Boonen beweert dat hij minstens twee maal per jaar zelf contact opneemt met de arbeidsinspectie om zelf een controle aan te vragen. Dit blijkt nochtans wettelijk onmogelijk maar gebeurt toch door de hechte band van het bedrijf met de inspecteur. Wanneer een arbeidsongeval plaatsvindt met een werkverlet van meer dan 30 dagen komt de inspectie altijd langs zonder dat dit aangevraagd moet worden. Volgens Dirk Boonen is dit echter manipuleerbaar, een dokter zal immers zelden onmiddellijk 30 dagen voorschrijven tenzij bij uitzonderlijke gevallen zoals een amputatie. Bij Iemants wordt altijd contact opgenomen indien verwacht wordt dat de arbeider meer dan 30 dagen werkonbekwaam zal zijn, ook al schrijft de dokter dit niet voor. Telkens er een ongeval gebeurt met meer dan één dag werkverlet wordt een kopie van het verslag aan de arbeidsinspectie bezorgd.

In het jaar 2005, tot en met 28 november, waren er 3 ernstige arbeidsongevallen bij Iemants. Hier is men heel tevreden over aangezien het gemiddelde tussen de 8 en de 10 ernstige ongevallen per jaar ligt. De laatste jaren is er een dalende trend merkbaar in het aantal arbeidsongevallen waar zij uiteraard zeer trots op zijn. Maar in de metaalsector moet men ervan uitgaan dat men jaarlijks wel te maken krijgt met een ernstig ongeval; het is nu éénmaal een gevaarlijke sector. Deze laatste uitspraak wordt vaak gedaan. Toch zou een bedrijf naar onze mening niet van deze gedachte mogen uitgaan.

Het staalconstructiebedrijf Iemants scoorde heel goed op de inspectie-index. Er is ook reeds een opvolging gebeurd waarbij eveneens een goed resultaat behaald werd. De positieve beoordeling van Iemants werd mede behaald doordat zij een VCA-bedrijf zijn. VCA staat voor Veiligheid, gezondheid en milieu Checklist Aannemers. Het is een certificaat dat ze behaald hebben na een audit door externen rond onder andere veiligheid. Voor Iemants was het noodzakelijk dit certificaat te hebben omdat veel van hun klanten dit eisen voordat ze aan een opdracht mogen beginnen. Voor kleine bedrijven is deze certificering vaak financieel niet haalbaar, Iemants ondervindt daardoor niet veel concurrentie. Jaarlijks gebeurt een

controle door externen om te kijken of ze nog steeds aan alle vereisten voldoen om het certificaat te behouden. Om de 3 jaar vindt een grondigere controle plaats. VCA gebruikt uiteraard een strengere checklist dan deze van de arbeidsinspectie. Alle aspecten uit de inspectie-index komen terug in de VCA-checklist.

Bij Iemants doet men beroep op externe diensten voor de medische controles en de keuringen van de hefwerktuigen omdat dit verplicht moet gebeuren door externen. Daarnaast doen ze eveneens voor het milieuaspect een beroep op externen. Dit is een bewuste keuze. Alle andere dingen gebeuren intern.

Het inspectiebezoek begint met een rondgang door het hele bedrijf waarna men aan tafel gaat zitten om alle aspecten te overlopen. Tijdens de rondgang komt de inspecteur eveneens in contact met de werknemers. Dit is belangrijk omdat ook zij beseffen dat er wel degelijk aan veiligheid gewerkt moet worden en dat er controle is.

De opmerkingen van de inspecteur tijdens het bezoek waren volgens Dirk Boonen allemaal terecht. De inspecteur was voldoende soepel voor dingen die **niet altijd realiseerbaar** zijn, zoals bij Iemants de problematiek rond statische elektriciteit. De inspecteur zelf kan niet steeds een alternatief voorstellen voor dergelijke problemen. Wanneer men kon aantonen dat men er werk van maakt en dat men wel degelijk inspanningen levert op dit vlak werd dit aanvaard door de inspecteur. Dit kan eigenlijk niet door de beugel maar we kunnen hieruit besluiten dat het toch nog steeds gebeurt.

Bij Iemants wordt de preventieadviseur niet altijd bij het **aankoopproces** betrokken. Bij de aankoop van standaardmachines bijvoorbeeld wordt hij niet betrokken, bij de aankoop van nieuwe machines uiteraard wel. Toch worden er soms ook machines aangekocht op veilingen of op het internet waar het vaak te nemen of te laten is. Het is dan onmogelijk om de preventieadviseur erbij te betrekken. Er gebeurt dan wel steeds een risico-analyse van de machine en er wordt een gebruiksaanwijzing opgesteld voor de gebruikers. De wetgeving vereist dat er gebruiksaanwijzingen worden opgesteld voor alle machines. In de praktijk

worden deze vaak pas opgesteld na de plaatsing. Voor de nieuwe machines is dat geen probleem, voor oudere machines vaak wel. De **gebruiksaanwijzingen** voor de nieuwe machines zijn evenwel niet altijd beschikbaar in het Nederlands.

Iemants is lid van de federatie Agoria. Omtrent veiligheid heeft Iemants echter weinig of geen contact met Agoria, enkel de personeelsdienst werkt samen met de federatie. Agoria is nochtans een federatie die veel opleidingen rond veiligheid organiseert.

Verdere bemerkingen die tijdens het gesprek gemaakt werden omtrent de inspectie-index zijn de volgende. Een eerste opmerking handelt over het **beleid in verband met keuringen**. Hefwerktuigen dienen bijvoorbeeld driemaandelijks gekeurd te worden in het kader van de wetgeving. Indien dit niet verplicht zou zijn, zou het aantal keuringen zeker dalen of zou er gedeeltelijk overgeschakeld worden naar interne controles omwille van het kostenplaatje. De **medische controle** die door externen dient te gebeuren, vormt een tweede struikelblok voor Iemants. Daarom komt er jaarlijks een bus langs bij Iemants zodat alle werknemers naar de controledokter kunnen. De kosten van dit gebeuren liggen zeer hoog. Een nuttig alternatief hiervoor is een interne dokter. De kosten zouden dalen voor het bedrijf en het resultaat blijft hetzelfde. Deze externe medische controle wordt echter eveneens door de wetgeving bepaald.

Wanneer de heer Joosen het inspectiebezoek uitvoert, moet men minder documenten kunnen voorleggen daar hij het bedrijf reeds goed kent. Indien een nieuwe inspecteur langs komt, hier Werner Keppens, vraagt deze om alle documenten te zien. Hiermee wil de preventieadviseur van Iemants de **subjectiviteit** van het inspectiegebeuren aantonen. Waarschijnlijk volgt deze uitspraak uit het feit dat zij de heer Joosen konden beïnvloeden door de band die ze met hem opgebouwd hebben. Volgens Dirk Boonen is de inspectie-index **nodig en nuttig** maar is en blijft het een **bureaucratie**. Dit is een terechte opmerking, maar de wetgeving is nu éénmaal zo. Nog een voorstel van Dirk Boonen is om **het systeem te vereenvoudigen** door de jaarverslagen op een bepaalde manier aan te passen. Het TWW ontvangt immers jaarlijks de jaarverslagen. Indien hierin bijvoorbeeld moet kunnen

aangetoond worden dat de brandblussers gekeurd werden, bespaart dit werk voor de inspecteurs. Een probleem dat zich bij dit voorstel stelt, is dat de jaarverslagen van kleine bedrijven vaak niet binnenkomen bij het TWW. Een andere opmerking hierbij is dat zo de bureaucratische rompslomp enkel wordt verplaatst, namelijk naar de jaarverslagen. Bovendien wenst Iemants dat de nadruk meer gelegd wordt op de laagscorende bedrijven en dat er meer kenbaarheid wordt gegeven aan de resultaten. Tenslotte stellen zij zich de volgende vraag: Is de inspectie-index niet **overbodig** indien men al VCA-gecertificeerd is? Hierbij kunnen we niet anders dan Dirk Boonen gelijk te geven. [BOONEN, 2005]

3 DiBo Benelux, Hoge Mauw 38, 2370 Arendonk

DiBo Benelux werd in 1970 opgericht door de heer Christ van den Borne in het Nederlandse Valkenswaard. In de beginperiode verkochten ze hogedrukreinigers en sinds 1978 produceren ze zelf ook hogedrukreinigers. Naast de hogedrukreinigers verkopen ze momenteel ook stofzuigers, stofwaterzuigers, veegmachines, schrobzuigmachines, rioolreinigers, afvalwater zuiveringssystemen, enzovoort. De DiBo-groep beschikt over een totale bedrijfsoppervlakte van 10.000 m² en een mankracht van 120 werknemers, waarvan er ongeveer 40 mensen de productie verzorgen en 80 mensen verantwoordelijk zijn voor de administratie, verkoop, installatie en service. [<http://www.dibo.com/nederlands/geraadpleegd> op 27 november 2005]

DiBo doet beroep op een externe dienst voor preventie en bescherming op het werk (PB), met name Idewe Turnhout. Idewe vzw is één van de grote externe diensten PB in België. Zij werkt voor meer dan 34.000 werknemers en beschikt over ruim 400 gekwalificeerde werknemers. Eén van hen is Jacque Debot, de preventieadviseur voor DiBo. [<http://www.idewe.be/nederlands/index.html> geraadpleegd op 27 november 2005]

Idewe werkt inzake veiligheid en gezondheid met een eigen systeem, met name het SAR-systeem, met 31 modulen. Wanneer een bedrijf beroep doet op Idewe vindt er steeds een initiële audit plaats om na te gaan in hoeverre het bedrijf in orde is op vlak van veiligheid

en gezondheid. Deze initiële audit gaat, volgens Jacque Debot, veel verder dan de inspectie-index. Hij beweert dat het bij de inspectie-index enkel gaat om veiligheid en niet om gezondheid. Toch richten bepaalde items uit de index, zoals het manueel hanteren van lasten, zich louter op gezondheid. In de inspectie-index zitten dus ook vele gezondheidsaspecten maar ze komen misschien minder goed tot uiting.

Bij de bezoeken in het kader van de audit waren de bedrijfsbezoeken in de beginfase voldoende mild voor de bedrijven. Na één jaar keerden zij wel terug om na te gaan of de voorgestelde verbeteringen effectief werden uitgevoerd. Na elk bezoek kreeg het bedrijf een schrijven met het resultaat van het bezoek met hierin enkele opmerkingen. [DEBOT, 2005]

Voor vele bedrijven zijn de veiligheidsvoorschriften een **ver-van-hun-bedshow** omwille van het extern karakter van vele kosten en het onzekere. Zij stellen zich bovendien de vraag waarom al die papieren nodig zijn. De inspectiebezoeken zorgen wel voor een wijziging hierin. Jacque Debot van Idewe merkt dat een inspectiebezoek de bedrijven **sneller aanzet tot actie**. Bij vele bedrijfsleiders is er sprake van bedrijfsblindheid, zij zien de zwakke punten in hun bedrijf niet langer. Hiervoor is het gunstig dat zij de nodige begeleiding krijgen door een externe dienst. Deze kan helpen bij het opsporen van risico's en het nemen van maatregelen. De externe diensten kunnen zeer oplossingsgericht te werk gaan door hun ervaring.

Voorale kleine bedrijven hebben vaak **economisch niet de middelen** om een preventieadviseur aan te stellen. Nochtans is het hebben van een voltijdse preventieadviseur nodig om aan alle vereisten te kunnen voldoen. Indien het niet langer verplicht zou zijn, zouden vele bedrijven geen beroep meer doen op externe diensten omwille van de hoge kostprijs. Veiligheid moet nochtans niet veel geld kosten, met kleine inspanningen kan men al heel ver komen. [DEBOT, 2005] DiBo Benelux beweert wel dat zij nog verder zouden beroep doen op Idewe daar de wetgeving en haar praktische toepassingen geregeld verbeterd worden. Het is voor hen momenteel ingewikkeld en

tijdsbelemmerend om dat allemaal zelf te analyseren met betrekking tot hun situatie. [PEETERS, 2005]

Volgens de wetgeving moet de preventieadviseur betrokken worden bij het hele aankoopproces. Hij moet de offerte beoordelen op gebied van veiligheid. Idewe voorziet de bedrijven van een **omschrijving waaraan de machines moeten voldoen** om veilig te zijn. Het is belangrijk dat deze omschrijving in appendix bij de bestelling wordt gestopt opdat de fabrikant er dan verder verantwoordelijk voor is. Nog een voordeel van het beroep doen op een externe dienst is dat men altijd een update van de nieuwe vereisten ontvangt. DiBo Benelux beschouwt hun externe dienst als een sterk voordeel.

Enkele laatste opmerkingen van Jacques Debot van Idewe zijn dat vele interne preventieadviseurs **dubbele functies** hebben en dat de beoordeling afhankelijk is van de inspecteur (**subjectief**). [DEBOT, 2005]

4 RBB NV, Industrieterrein Ravenshout 3319, 3980 Tessenderlo

RBB NV is reeds 37 jaar een fabrikant van betonnen dakpannen en hulpstukken. Begin 2002 zijn RBB en KDN – Teewen, twee gevestigde namen in de Nederlandse bouwwereld, samengevoegd tot één organisatie, Lafarge Dakproducten, de Nederlandse verkooporganisatie van Lafarge Roofing. Bij RBB te Tessenderlo zijn ongeveer 75 mensen tewerkgesteld. [<http://www.lafarge.nl> geraadpleegd op 27 november 2005] Jozef Tutak doet er dienst als preventieadviseur, naast zijn andere taken als assistent bedrijfsleiding en milieucoördinator.

RBB NV behaalde de tweede beste score van de betonindustrie in Limburg. Toch hadden zij een iets hogere score verwacht, maar uiteraard zijn ze niet teleurgesteld door het behaalde resultaat. Uit een gesprek met Jozef Tutak halen we volgende bemerkingen met betrekking tot de preventie-index. Jozef Tutak kan zich moeilijk neerleggen bij het feit dat indien één bepaald punt binnen een item **betwistbaar** is, er **onmiddellijk gestopt** wordt met dat item

zonder verder te kijken naar eventuele volgende punten die wel in orde kunnen zijn. Op het item A2 bijvoorbeeld, samenwerking interne en externe dienst, werd slechts score 0 behaald. Dit omdat het contract met Encare (het vroegere Gedilo), hun geneeskundige dienst, niet voldoende gedetailleerd was. Zonder verder te kijken naar de andere vereisten binnen dit item werd er onmiddellijk score 0 toegekend.

Bovendien stelt hij de **volgorde** van de verschillende punten in vraag. Hij twijfelt of dit wel echt in orde van belangrijkheid is. **Samenwerking met externe dienst** beschouwt hij wel eerder als een **voordeel**. Bovendien vindt hij dat alle vereisten **haalbaar** zijn mits de inspecteurs voldoende soepel blijven. Bij RBB NV is het noodzakelijk dat de werknemers soms met de handen in een monster komen. Dit mag eigenlijk niet, maar het is onomzeilbaar. Jozef Tutak beschouwt de toepassing van de inspectie-index eerder als **objectief**. Bovendien vindt hij dat er op sommige aspecten **nogal in detail** wordt gegaan, de punten specifiek uit de betonsector vindt hij aanvaardbaar. Hij vindt zelfs dat deze laatste moeten benadrukt worden.

Ook indien het niet verplicht zou zijn, zou men bij RBB NV beroep doen op een externe dienst. Zij hebben immers de nodige specialisatie en ervaring en zijn de expert. Ook waren het allemaal **terechte opmerkingen** die gegeven werden tijdens het bezoek. De pijnpunten van het bedrijf werden wel niet allemaal opgemerkt maar daarvoor is de tijdsvoorziening van de inspectie te beperkt. De federatie beton waarschuwde haar bedrijven voor de komende inspectie. Bovendien zal zij omschrijvingen opstellen waaraan de nieuwe machines moeten voldoen inzake veiligheid, een soort code van goede praktijken. Deze omschrijvingen bestaan echter al binnen de Lafarge-groep.

7.4.3 Fase 3: Het opstellen van een enquête

Bij het opstellen van de vragenlijst werd als volgt te werk gegaan. De eerste stap bestond uit de keuze van de vorm van de bevraging. Hier werd, in overleg met het FOD WASO, gekozen voor een postenquête omwille van de grootte van de proef, de beschikbare tijd en

financiële implicaties. In een tweede stap diende de keuze van vraagvormen gemaakt te worden. Daar het belangrijk is om eentonigheid en routines te vermijden, werd gekozen voor diverse vraagvormen.

Volgende vormen komen voor in de gehanteerde enquête.

- ◆ **Open vragen** waarop de proefpersoon zelf het antwoord formuleert. Deze zijn echter moeilijk te verwerken met de statistische software SPSS (Statistical Package for Social Science) maar het onderwerp verplicht ons toch met open vragen te werken. Hiervan werd gebruik gemaakt bij vraag 3.3, vraag 3.6, vraag 3.7, vraag 6.6 en vraag 6.15.
- ◆ **Gesloten vragen** waarbij het antwoord gegeven is:
 - Op basis van impliciete categorieën: toegepast voor vraag 2.2.
 - Op basis van expliciete categorieën (de alternatieven sluiten elkaar uit).
 - a. Contrastvragen voor vraag 3.1, 4.2, 6.5, 6.8, 6.10, 6.11 en vraag 6.12.
 - b. Gedwongen keuzevragen: voor vraag 2.1.
 - c. Meerkeuzevragen: voor vraag 3.2 en vraag 4.1.
 - Op basis van niet-alternatieve categorieën (de alternatieven sluiten elkaar niet uit). Dit werd gehanteerd bij vraag 3.4 en vraag 5.1.
- ◆ **Zelfbeoordelingvragen** zijn het meest gebruikt, namelijk bij volgende vragen: 3.5, 4.3, 5.2, 6.1, 6.2, 6.3, 6.4, 6.7, 6.9, 6.13, 6.14, 7.1, 7.2, 7.3 en 7.4.

Een kopie van de vragenlijst kan teruggevonden worden in bijlage 9.

HOOFDSTUK 8: RESULTATEN VAN HET ONDERZOEK

8.1 RESPONS

In het ideale geval, bij een zeer hoge respons, zou de responsgroep een goede weergave zijn van de populatie. In realiteit echter is de kans groot dat een hoge non-respons wordt bekomen, wat bevestigd wordt bij dit onderzoek. Non-respondenten verschillen van de rest van de populatie omdat zij geweigerd hebben om deel uit te maken van het onderzoek om welke reden dan ook. Als gevolg hiervan, zullen de respondenten niet aselekt zijn voor de totale populatie en zal de verzamelde data vertekend zijn.

Uit het voorgaande blijkt dat het interessant is om de weigeringen tot antwoorden te onderzoeken op vertekening, dit zowel bij de individuele vragen als voor de gehele bevraging. Non-respons kan veroorzaakt worden door elk van de volgende drie aan elkaar gerelateerde problemen. [SAUNDERS, 2000]

De meest voorkomende reden tot non-respons is dat **de respondent weigert om een vraag te beantwoorden of om betrokken te zijn bij het onderzoek zonder hiervoor een reden te geven**. Tijdens dit onderzoek werd ervaren dat sommige bedrijven weigeren deel te nemen aan elk niet-professioneel onderzoek of dat ze elke bevraging systematisch weigeren omwille van de grote aantallen die ze hiervan ontvangen.

Anderzijds is het mogelijk dat sommige geadresseerden **niet voldoen aan de onderzoeksvereisten en deze komen dus niet in aanmerking**. Binnen een aantal bedrijven werd recent een nieuwe preventieadviseur aangesteld. Deze nieuwe preventieadviseur had dan onvoldoende ervaring met de preventie-index waardoor hij niet correct op de vragen kon antwoorden.

Het ontbreken van contact is een volgend probleem. Sommige respondenten blijven onbereikbaar waardoor zij niet vertegenwoordigd zullen worden in de verzamelde data. Enkele enquêtes werden door De Post geweigerd en terug naar de afzender verstuurd. [SAUNDERS, 2000]

Vervolgens worden de responspercentages vermeld per onderzoeksgroep. De meest gehanteerde manier hiervoor is om de respondenten die niet in aanmerking komen en die, ondanks herhaalde pogingen, onbereikbaar blijven uit het onderzoek te verwijderen.

Totaal aantal antwoorden
Responspercentage = $\frac{\text{-----}}{\text{Totaal aantal geadresseerden - (Niet in aanmerking + Onbereikbaar)}}$

[SAUNDERS, 2000]

8.1.1 Metaalindustrie Antwerpen Noord

Voor de metaalsector in Antwerpen Noord werd ons een lijst ter beschikking gesteld door Jan Baten met de 91 bedrijven die al in contact kwamen met de preventie-index. Twee bedrijven uit deze lijst werden reeds bezocht in een vroegere fase, namelijk Iemants en Dibo Benelux. De 89 overige bedrijven uit Antwerpen Noord werden aangeschreven per post op 19 december 2005. Hierbij moet melding gemaakt worden van een tiental postenquêtes die teruggezonden werden aan de afzender door De Post.

Bovendien lag de respons op deze bevraging zo bedroevend laag, dat besloten werd om de bedrijven enkele dagen voor de einddatum een herinnering te sturen via e-mail. Deze herinnering bleek echter onvoldoende waardoor in een volgende fase telefonisch contact werd opgenomen met een groot aantal van de bedrijven waarvan nog geen antwoord ontvangen werd.

Uiteindelijk werd het onderzoek afgesloten op 14 februari 2006. Tot op die dag werden 12 ingevulde enquêtes ontvangen. Dit betekent een respons van 15%.

$$\text{Responspercentage} = \frac{12}{89 - (3 + 6)} = 12/80 = 15\%$$

8.1.2 Betonsector Antwerpen

Net als bij de metaalindustrie in Antwerpen Noord, werden deze bedrijven aangeschreven per post op 19 december 2005. Voor de betonindustrie in Antwerpen gaat het om 32 bedrijven en werd geen enkele bevraging teruggezonden door De Post. Ook deze bedrijven werden eerst kort voor de einddatum herinnerd door middel van een e-mail en achteraf nogmaals telefonisch.

De respons voor de betonsector in Antwerpen ligt veel hoger dan deze voor de metaalindustrie in Antwerpen Noord. Het responspercentage overschrijdt net 50%.

$$\text{Responspercentage} = \frac{15}{32 - (1 + 2)} = 15/29 = 51,72\%$$

8.1.3 Betonsector Limburg

Dezelfde drie fasen werden doorlopen voor de bedrijven uit de betonsector in de provincie Limburg. Uit de lijst van 37 bedrijven werden 36 bedrijven aangeschreven per post. Één bedrijf werd immers reeds bezocht, namelijk RBB NV. De respons binnen deze groep van bedrijven bedraagt 10 op 36 of bijna 30%.

$$\text{Responspercentage} = \frac{10}{36 - (2 + 0)} = 10/34 = 29,41\%$$

8.1.4 Totale populatie

Over de drie onderzoeksgroepen heen werd een responspercentage behaald van 25%.

$$\text{Responspercentage} = \frac{37}{157 - (6 + 8)} = 37/146 = 25,34\%$$

8.2 ONDERZOEK NAAR NON-RESPONS

Het zou interessant kunnen zijn om onder de non-respondenten een klein onderzoek te houden naar de redenen voor het niet terugsturen van de vragenlijst. Dit kan aan de hand van een vragenlijst met een beperkt aantal vragen of door interviews met een steekproef uit de non-respons groep. Het interview kan zowel telefonisch als face-to-face gebeuren. Redenen die reeds naar voren gekomen zijn tijdens verschillende non-responsonderzoeken bij enquêtes zijn:

- geen interesse in het onderwerp,
- geen tijd om de bevraging in te vullen,
- de vragenlijst is te moeilijk,
- de enquête is te lang,
- de antwoordcategorieën zijn te beperkt.

[BARTELD, 1989]

Vooraf bij een hoge non-respons zijn non-responsonderzoeken aangewezen. Zo kunnen eventueel aanwijzingen verkregen worden over het belang van het onderzoek voor de respondenten. Bovendien kan zo een onderzoek wijzen op fouten die gemaakt werden in de vragenlijst.

Indien de responsgroep duidelijk kan onderscheiden worden van de non-responsgroep, kan bij het trekken van conclusies uit het onderzoek duidelijk vermeld worden dat deze conclusies alleen op die bepaalde groep betrekking hebben. Indien weinig of geen zicht bekomen wordt op de verschillen tussen de respons- en non-responsgroep, kan een uiterste consequentie zijn dat over de resultaten niet mag gerapporteerd worden in het kader van het onderzoeksdoel, omdat er niet mag gegeneraliseerd worden naar de doelpopulatie. [BARTELD, 1989]

Nu wordt nagegaan of we de respons- en non-responsgroep kunnen onderscheiden aan de hand van de **grootte van de ondernemingen**. Het zou mogelijk zijn dat bijvoorbeeld grote ondernemingen eerder geneigd zijn om de bevraging te beantwoorden dan kleinere bedrijven. Om dit te controleren werden de bedrijven opgedeeld in zeven groepen. De eerste groep bestaat uit alle bedrijven met 5 tot 9 werknemers en krijgt code 1. De bedrijven met 10 tot 19 werknemers vormen een tweede groep met als code 2. Bedrijven met 20 tot 49 werknemers krijgen code 3. Code 4 staat voor bedrijven met 50 tot 99 werknemers. Code 5 wil zeggen dat het bedrijf 100 tot 199 mensen te werk stelt. Bedrijven met 200 tot 499 werknemers krijgen code 6. En tenslotte staat code 7 voor bedrijven met 500 tot 999 werknemers.

Code	Aantal werknemers	Responsgroep	Non-responsgroep	Steekproef	Responspercentage
1	5 tot 9	4	13	17	24%
2	10 tot 19	7	25	32	22%
3	20 tot 49	11	58	69	16%
4	50 tot 99	9	12	21	43%
5	100 tot 199	3	6	9	33%
6	200 tot 499	1	6	7	14%
7	500 tot 999	2	0	2	100%
Totaal		37	120	157	24%

Tabel 3: Opdeling naar het aantal werknemers van de responsgroep, de non-responsgroep en de bedrijven uit de steekproef. De laatste kolom voegt hier het responspercentage aan toe wat gelijk is aan het percentage bedrijven uit de steekproef dat tot de responsgroep behoort.

Uit tabel 3 blijkt dat niet alleen de grote ondernemingen geantwoord hebben, maar ook de kleinere. Er zijn kleine verschillen maar deze zijn onvoldoende groot om te besluiten dat de bekomen resultaten enkel van toepassing zouden zijn op de grote of de kleine bedrijven. In de verdere analyse zal wel blijken dat meer leden van de federatie geantwoord hebben dan niet-leden. Omwille van de beperkte tijdspanne en middelen kunnen we de non-respons echter niet verder onderzoeken.

8.3 BETROUWBAARHEID

Het is belangrijk dat het aantal geadresseerde bedrijven voldoende hoog ligt om het onderzoek te voorzien van de nodige betrouwbaarheid in de data. Bij dit onderzoek werd het maximum van bedrijven aangeschreven vermits enkel deze bedrijven tot nu toe in contact zijn gekomen met de preventie-index. Het is vervolgens onmogelijk om de betrouwbaarheid te verhogen door meer bedrijven aan te schrijven.

In het handboek 'Research methods for Business Students' wordt verwezen naar Owen and Jones (1994) voor het te verwachten responspercentage voor postenquêtes, namelijk 30%. Eigen onderzoek door de auteurs van het handboek naar het responspercentage van recente bevestigingen van bedrijven, onthult echter percentages zo laag als 15-20% voor postenquêtes. Sommige auteurs verantwoordden dit door **respondents' questionnaire fatigue**. [SAUNDERS, 2000]

Deze enquêtemoeheid werd bevestigd in dit onderzoek doordat dit herhaaldelijk vermeld werd wanneer telefonisch contact werd opgenomen met de ondernemingen. Bedrijven ontvangen tegenwoordig dagelijks tal van enquêtes waardoor het voor hen onmogelijk wordt deze allemaal te beantwoorden. Het invullen van deze vragenlijsten neemt voor hen veel kostbare tijd in beslag. Bovendien ondervinden zij niet onmiddellijk een voordeel door deze bevestigingen te beantwoorden.

8.4 GEGEVENS KLAARMAKEN VOOR VERWERKING

Om de gegevens verkregen uit de enquêtes klaar te maken voor verwerking, worden de volgende fasen doorlopen. Aan de hand van een **eerste controle** wordt **nagegaan of de vragenlijsten bruikbaar zijn**. Onbruikbare vragenlijsten zijn vragenlijsten die onvolledig zijn of fout ingevuld zijn. Ook vragenlijsten waarin geen variatie voorkomt (bijvoorbeeld wanneer iemand altijd hetzelfde antwoord geeft) of die bij een respondent terechtkomen die geen lid is van de doelgroep, zijn onbruikbaar. [MALHOTRA, 1999]

In dit onderzoek komen onvolledige vragenlijsten (ongeveer 20) als enige oorzaak van onbruikbare enquêtes voor. Meestal gaat het hier echter om slechts één of twee vragen (uitzonderlijk drie of vier) die onbeantwoord bleven. Omwille van dit laag aantal ontbrekende antwoorden en vermits de lage respons, wordt besloten deze respondenten niet uit het bestand te verwijderen. In drie gevallen gaat het niettemin om meer dan twaalf vragen die niet beantwoord worden, deze worden vervolgens wel uit de data verwijderd. Hierbij moet aangeduid worden dat de onbeantwoorde vragen bij deze laatste drie respondenten telkens overeenstemmen met de reeks vragen over de inspectie- of preventie-index, de kern van dit onderzoek.

Nog een bijkomende opmerking is dat het opvallend is dat deze drie bedrijven ofwel geen lid zijn van een federatie ofwel wel lid zijn van een overkoepelende organisatie maar niet van FeBe of Agoria, de twee belangrijkste federaties, respectievelijk voor de beton- en metaalsector. Meer concreet gaat het om twee metaalproducenten uit Antwerpen, beide wel lid van een federatie maar niet van Agoria, en een derde bedrijf uit de betonsector in Antwerpen dat geen lid is van een federatie.

Een mogelijke verklaring voor bovenstaande opmerking is dat bedrijven die geen lid zijn van Agoria of FeBe niet vertrouwd zijn met begrippen als Faraometer, inspectie- en preventie-index. Bovendien werden de bedrijven uit de metaalindustrie in Antwerpen nooit rechtstreeks geconfronteerd met de index als vragenlijst. Zij werden wel bezocht door een

inspecteur maar deze kende zelf scores toe zonder de verschillende punten van de index te overlopen, wat wel gebeurde in de betonsector (zie hoofdstuk 7 paragraaf 7.3). Dit verklaart allicht ook waarom twee van de drie verwijderde bedrijven behoorden tot de metaalsector in Antwerpen.

Door bovenvermelde uitsluiting vallen daarenboven de enige twee bedrijven uit de responsgroep die wél lid zijn van een federatie, maar niet van FeBe of Agoria, weg uit de analyse. Na het verwijderen van het derde bedrijf dat geen lid is van een federatie, houden we nog vijf andere respondenten over die eveneens geen lid zijn van een federatie.

Vervolgens worden **de vragenlijsten nagekeken om de kwaliteit te verbeteren**. Nu wordt de leesbaarheid gecontroleerd, nagegaan of er eventuele inconsistenties of dubbelzinnigheden in de antwoorden zitten. Deze problemen komen niet voor in dit onderzoek. [MALHOTRA, 1999]

Vanaf hier worden de volgende stappen opgesplitst naar de gesloten vragen en de open vragen.

8.5 INTERPRETATIE VAN DE RESPONS OP DE GESLOTEN VRAGEN

In deze paragraaf worden de respons op de gesloten vragen en de eventuele commentaren bij de gesloten vragen geanalyseerd. Later, in een volgende paragraaf, zullen de open vragen besproken worden.

In een volgende stap worden de antwoorden op de gesloten vragen **gecodeerd**, dit wil zeggen dat aan alle mogelijke antwoorden per vraag een code wordt toegekend. Hier worden numerieke scores van 0 tot 100 gehanteerd. Het codeboek wordt geïntegreerd onder bijlage 10. Daarna worden de gegevens **ingevoerd** in Microsoft Excel wat resulteert in de tabel gegeven in bijlage 11.

Tenslotte wordt een oplossing geboden aan de ontbrekende antwoorden (de lege vakjes). Dit kan zeer eenvoudig met de statistische software SPSS (Statistical Package for Social Science) of Microsoft Excel, er worden neutrale waarden ingevuld in de lege vakjes. Hier wordt gekozen voor het gemiddelde van de andere respondenten binnen dezelfde responsgroep.

Wanneer we de kwantitatieve gegevens uit bijlage 11 opdelen naar de drie verschillende onderzoeksgroepen bekomen we de tabel in bijlage 12. De ontbrekende waarden werden hier reeds vervangen door het gemiddelde van de respondenten binnen dezelfde onderzoeksgroep.

In bijlage 12 worden de gemiddelden berekend over de verschillende respondenten per vraag. Deze gemiddelden kunnen evenwel op verschillende wijzen berekend worden. Een eerste mogelijkheid bestaat erin eerst de gemiddelden per onderzoeksgroep te becijferen en dan het gemiddelde van deze drie gemiddelden na te gaan. We kunnen ook de verschillende onderzoeksgroepen negeren en het gemiddelde uitrekenen over alle respondenten. Of we berekenen eerst het gemiddelde van de metaalsector en het gemiddelde van de betonsector en gaan dan het gemiddelde van beide gemiddelden na.

Wij zullen in de verdere bespreking de eerste mogelijkheid hanteren omdat we zo duidelijk de verschillen kunnen aangeven tussen de 3 verschillende responsgroepen. We maken dus een onderscheid tussen de verschillende provincies én de diverse sectoren.

Vervolgens worden de gegevens uit bijlage 12 nader besproken. Het **gemiddeld aantal werknemers** per bedrijf heeft als vraagnummer 10 meegekregen en kan teruggevonden worden in de tweede kolom in de tabel. Dit is geen open vraag maar vermits deze vraag duidelijk behoort tot de kwantitatieve data wordt ze hier toch reeds besproken. Het gemiddelde bedraagt 124 over de verschillende responsgroepen en wordt sterk beïnvloedt door het hoge gemiddelde aantal werknemers in de metaalsector in Antwerpen. Wanneer we dit gemiddelde voor de metaalsector van 251 vergelijken met het gemiddelde van de

populatie (de 91 bezochte bedrijven) dat gelijk is aan 60, zou kunnen besloten worden dat binnen deze onderzoeksgroep duidelijk de grotere bedrijven eerder op deze bevraging geantwoord hebben dan de kleinere bedrijven.

Toch bestaat er, in het geval van de metaalsector in Antwerpen, een bijkomende verklaring voor het grote verschil tussen beide gemiddelden. Lemmens NV, één van de respondenten, is in 2004 als één van de drie werkmaatschappijen uit de Brant Industrial Services Group NV (BISG) mee overgenomen door ISS Industrial Services. [<http://www.procms.be/iss-is> geraadpleegd op 28 maart 2006] ISS Industrial Services in Zwijndrecht stelt 450 mensen te werk. Door deze hoge tewerkstelling halen zij het gemiddelde voor deze onderzoeksgroep omhoog. Lemmens NV had ten tijde van het bezoek van de inspecteur slechts 96 werknemers.

Wanneer we dit herhalen voor de betonsector in Antwerpen bekomen we als gemiddelde van de populatie code 3, wat overeenstemt met 20 tot 49 werknemers. Het gemiddelde van de steekproef daarentegen bedraagt 83 (code 4). Hieruit kan geconcludeerd worden dat ook hier eerder de grote bedrijven respons geleverd hebben. We dienen wel op te merken dat we niet beschikken over het aantal werknemers per bedrijf op het tijdstip van het inspectiebezoek. Om dit gebrek op te lossen werd de bedrijvendatabank van GOM Antwerpen geconsulteerd, waar voor elk bedrijf in Antwerpen de tewerkstellingscode wordt aangegeven.

Voor de betonsector in Limburg is het gemiddeld aantal werknemers van de populatie gelijk aan 53. In bijlage 12 lezen we dat het gemiddelde van de respondenten uit deze onderzoeksgroep 38 bedraagt. Dit kan betekenen dat binnen de betonsector in Limburg eerder de kleine en middelgrote ondernemingen hebben geantwoord, en niet de grote bedrijven zoals bij de metaal- en betonsector in Antwerpen.

Op de vraag **of het bedrijf lid is van een federatie** (vraag 3.1) werd een gemiddelde score bekomen van 83. Dit wil zeggen dat binnen de verschillende responsgroepen 83% lid is van een federatie. Binnen de populatie van de metaalsector zijn ongeveer 30 van de 91

bedrijven lid van Agoria, dit komt neer op plusminus 33%. In onze steekproef is 70% lid van Agoria. Voor deze onderzoeksgroep verschillen de percentages voor de steekproef dus sterk van deze voor de populatie.

Binnen de responsgroep 'Betonsector Antwerpen' zijn alle respondenten lid van FeBe of is met andere woorden 100% van de steekproef lid van de federatie. Het percentage dat voor de populatie geldt, is 62,5%. Ook hier merken we een duidelijke verschil tussen de steekproef en de populatie. Voor Limburg gelden volgende percentages: binnen de steekproef is 80% lid en voor de populatie is dit 71,9%. Voor deze onderzoeksgroep zijn de verschillen minder groot. Wat ons de indruk geeft dat we een goed gediversifieerde steekproef hebben voor deze groep.

We kunnen uit bovenstaande gegevens omtrent het lid zijn van een federatie besluiten dat bedrijven die lid zijn van een federatie eerder geantwoord hebben dan de niet-leden. Het is mogelijk dat zij meer vertrouwd zijn met de begrippen, zoals al eerder vermeld werd, of dat zij meer begaan zijn met veiligheid dan andere bedrijven. Nochtans werd uit de bedrijfsbezoeken ervaren dat er niet veel contact plaatsvindt met de federatie op gebied van veiligheid. Agoria is nochtans al heel lang goed georganiseerd bezig met veiligheid. Voor de federatie FeBe is het Faraoplan echter de eerste grote campagne die ze meemaken.

Vraag 3.2 wordt uit het onderzoek verwijderd omdat zij geen toegevoegde waarde heeft bovenop vraag 3.1. De twee bedrijven die wel lid zijn van een federatie maar niet van Agoria of FeBe werden reeds weggelaten in een vroegere fase. We weten nu dat elk bedrijf dat ja heeft geantwoord op vraag 3.1, lid is van één van deze twee grote federaties.

Wanneer we de respondenten bevragen over hun **verwachtingen ten opzichte van de federatie op gebied van veiligheid** bekomen we een gemiddelde van 73 wat ongeveer overeenstemt met drie dingen die verwacht worden van de federatie (vraag 3.4).

Verwachtingen federatie	MA		BA		BL		TOT	
	Freq	%	Freq	%	Freq	%	Freq	%
Verschaffen van informatie	7	100%	12	85,71%	7	87,5%	26	89,66%
Organiseren van opleidingen	6	85,71%	6	42,86%	6	75%	18	62,07%
Organiseren van seminaries	5	71,43%	3	21,43%	3	37,5%	11	37,93%
Samenwerken met de overheid	6	85,71%	11	78,57%	6	75%	23	79,31%
Andere	0	0%	2	14,29%	1	12,5%	3	10,34%
Aantal leden van een federatie	7	100%	14	100%	8	100%	29	100%

Tabel 4: De verwachtingen die de bedrijven hebben ten opzichte van de federatie. Telkens wordt de frequentie van het antwoord aangegeven en een percentage wat gelijk is aan het aantal respondenten dat die bepaalde verwachting heeft aangeduid, gedeeld door het aantal respondenten dat lid is van de federatie. Dit wordt becijferd voor de metaalsector in Antwerpen (BA), de betonsector in Antwerpen (BA), de betonsector in Limburg (BL) en voor de totale steekproef (TOT).

Verschaffen van informatie wordt door bijna alle respondenten aangeduid (door 26 van de 29 respondenten, 5 respondenten hebben niet geantwoord op deze vraag omdat zij geen lid zijn van een federatie). Het organiseren van opleidingen en samenwerken met de overheid werden beide door meer dan de helft van de respondenten aangeduid, respectievelijk 18 en 23 maal. Het organiseren van seminaries werd 11 keer aangevinkt. De optie 'andere' werd slechts 3 maal ingevuld.

Andere verwachtingen ten opzichte van de federatie die aangegeven worden zijn:

- De oprichting van een informatiecentrum over veiligheid en milieu, voornamelijk wat wetgeving betreft. Hierdoor kan klaarheid verstrekt worden over de complexe wetgeving.
- Juridische bijstand.
- De federatie mag zeker niet te veel samenwerken met de overheid. De overheid maakt het de bedrijven op gebied van veiligheid erg moeilijk. De overheid moet voorzichtig zijn opdat hierdoor niet teveel bedrijven hun deuren gaan moeten sluiten.

Vraag 3.5 polst naar in hoeverre de **federatie voldoet aan de** verwachtingen van de respondenten inzake veiligheid. Voor deze vraag bekomen we een gemiddelde van 60. De bedrijven uit dit onderzoek blijken dus eerder tevreden over hun federatie vermits zij voor

gemiddeld 60% aan hun verwachtingen voldoet. Deze score laat wel duidelijk nog ruimte open voor verbetering. Opvallend is het verschil tussen de verschillende sectoren. Voor de respondenten uit de metaalsector voldoet de federatie redelijk aan hun verwachtingen, terwijl volgens de bedrijven uit de betonsector de federatie slechts min of meer aan hun verwachtingen inzake veiligheid voldoet. Deze waarneming bevestigt wat eerder werd aangegeven, namelijk dat Agoria reeds langer goed georganiseerd bezig is met veiligheid dan FeBe.

Tot nu toe ging het over de bedrijven en de federatie, op dit moment gaan we over naar de **interne en externe diensten**. Op vraag 4.1, welke handelt over de structuur van de preventiedienst, wordt een gemiddelde gevonden van 87. De grote meerderheid van de bedrijven of 26 van de 34 respondenten scoorde 100 op deze vraag. Dit betekent dat de meeste bedrijven een interne preventieadviseur hebben én dat zij beroep doen op een externe preventiedienst voor bepaalde aspecten. Hierbij dienen we te melden dat een bedrijf wettelijk verplicht is zich aan te sluiten bij een externe dienst en over een interne dienst te beschikken. Uit de gegevens blijkt dus dat toch niet alle bedrijven hieraan voldoen, wat een verontrustende waarneming is.

Wat de opleiding van de interne preventieadviseur betreft, variëren de antwoorden van een preventieadviseur van het hoogste niveau (niveau 1) tot een basisopleiding (niveau 3). De verdeling wordt weergegeven in tabel 5.

Opleiding interne preventieadviseur	MA		BA		BL		TOTAAL	
	Freq	%	Freq	%	Freq	%	Freq	%
Niveau 1	5	62,50%	2	16,67%	1	16,67%	8	30,77%
Niveau 2	1	12,50%	5	41,67%	3	50,00%	9	34,62%
Niveau 3	1	12,50%	5	41,67%	1	16,67%	7	26,92%
Niet gespecificeerd	1	12,50%	0	0,00%	1	16,67%	2	7,69%
Aantal bedrijven met interne preventieadviseur	8	100%	12	100%	6	100%	26	100%

Tabel 5: Opdeling naar het opleidingsniveau van de interne preventieadviseur voor de metaalsector in Antwerpen (MA), de betonsector in Antwerpen (BA), de betonsector in Limburg (BL) en de totale steekproef (TOT).

Zoals reeds werd vermeld doen deze 26 bedrijven ook een beroep op een externe preventiedienst voor bepaalde aspecten. Drie bedrijven kregen bij vraag 4.1 de code 75, wat betekent dat zij eveneens beroep doen op een externe dienst, maar dat zij momenteel geen interne preventieadviseur hebben. De redenen waarom zij momenteel geen interne preventieadviseur hebben zijn:

- Omdat het totaal aantal werknemers het aannemen van een interne preventieadviseur niet toelaat, gezien de kosten die dat met zich mee zou brengen.
- Omdat de voorgaande interne preventieadviseur ontslag genomen heeft.
- Omdat zij liever beroep doen op gespecialiseerde diensten, die reeds op de hoogte zijn van de laatste reglementeringen.

Drie andere bedrijven kregen score 50 omdat zij enkel aangeduid hebben dat zij beroep doen op een externe preventiedienst. Zij vermelden geen informatie over hun interne preventiedienst. Volgende tabel geeft een overzicht van voor welke aspecten deze 32 bedrijven een beroep doen op een externe preventiedienst. In totaal geven 8 respondenten andere punten aan, meestal gaat het hier om gezondheidsaspecten.

Externe preventiedienst	MA		BA		BL		TOTAAL	
	Freq	%	Freq	%	Freq	%	Freq	%
Arbeidsveiligheid	3	33,33%	10	76,92%	4	40,00%	17	53,13%
Psychosociale aspecten	7	77,78%	7	53,85%	8	80,00%	22	68,75%
Ergonomie	5	55,56%	5	38,46%	7	70,00%	17	53,13%
Arbeidshygiëne	6	66,67%	6	46,15%	8	80,00%	20	62,50%
Andere	3	33,33%	3	23,08%	2	20,00%	8	25,00%
Totaal	9	100%	13	100%	10	100%	32	100%

Tabel 6: Weergave van de aspecten waarvoor beroep gedaan wordt op een externe preventiedienst samen met de frequentie ervan voor de metaalsector in Antwerpen (MA), de betonsector in Antwerpen (BA), de betonsector in Limburg (BL) en de totale steekproef (TOT).

Twee bedrijven scoren 0 op vraag 4.1 wat wil zeggen dat zij niet over een interne preventieadviseur beschikken en bovendien ook geen beroep doen op een externe

preventiedienst. Ook bij deze twee bedrijven rijst uiteraard de vraag of zij wel wettelijk in orde zijn inzake arbeidsveiligheid.

Op basis van vraag 4.2 kunnen we besluiten dat binnen deze responsgroep 84% van de bedrijven ook een beroep zou doen op **externe diensten indien dit niet verplicht zou zijn**. De vijf bedrijven die aangeven dat ze dit niet zouden doen, geven volgende redenen op:

- Ze proberen sowieso zelf alles in orde te hebben.
- Het is veel te duur.
- De interne preventieadviseur kent de bedrijfssituatie het best.

Wanneer we de respondenten de kosten van de externe diensten laten beoordelen (vraag 4.3), geeft dit een gemiddelde score van 37. Dit betekent dat zij deze diensten eerder duur vinden, wat ook aan bod kwam bij de vorige vraag.

In de vragen 5.1 en 5.2 worden **de experts** beoordeeld. Eerst wordt er gevraagd voor welke items de respondent een beroep doet op experts (zie tabel 7). De middelmaat hierbij bedraagt 50. Dat wil zeggen dat de bedrijven gemiddeld 2 aspecten hebben aangekruist.

Experts	MA		BA		BL		TOTAAL	
	Freq	%	Freq	%	Freq	%	Freq	%
Risicoanalyse	0	0,00%	6	42,86%	6	60,00%	12	35,29%
Keuring	9	90,00%	13	92,86%	9	90,00%	31	91,18%
Milieu	3	30,00%	9	64,29%	7	70,00%	19	55,88%
Andere	3	30,00%	2	14,29%	1	10,00%	6	17,65%
Totaal	10	100%	14	100%	10	100%	34	100%

Tabel 7: Weergave van de items waarvoor beroep wordt gedaan op experts samen met de frequentie ervan voor de metaalsector in Antwerpen (MA), de betonsector in Antwerpen (BA), de betonsector in Limburg (BL) en de totale steekproef (TOT).

Bij keuring van bepaalde werktuigen gaat het meestal om hijstoestellen, hefwerktuigen, takels, kranen, brandveiligheid en elektrische toestellen. De respondenten geven nog als andere op: bodemonderzoek, arbeidsgeneeskunde, geluids- en stofmeting. De beoordeling

van het kostenaspect geeft aan dat de respondenten de experts nogal duur vinden. Dit wordt geconcludeerd uit een gemiddelde score van 31.

Nu komen we tot de kern van dit onderzoek, de beoordeling van **de inspectie- of preventie-index**. De eerste vraag hierover polst naar het **gevoel** dat de bedrijven hebben bij deze index (vraag 6.1). Uit de data blijkt dat de bedrijven hier eerder positief tegenover staan (gemiddelde is 56). Ook over het **bezoek van de inspecteur** (vraag 6.2) zijn de respondenten positief, dit blijkt uit een gemiddelde van 62. Bij deze laatste vraag wordt aan de bedrijven gevraagd hun antwoord te verklaren. De behaalde scores en de opgegeven verklaringen worden vermeld in bijlage 13.

Als we vragen of de behaalde score een **goede weergave** vormt van het bedrijf (vraag 6.3), wordt een score van 50 behaald. Hieruit volgt dat de behaalde score een behoorlijke weergave is van het bedrijf. Opmerkelijk hierbij is dat de respondenten uit de metaalsector het eerder een goede weergave vinden, terwijl de bedrijven uit de betonsector het eerder een slechte weergave vinden.

Of de bedrijven **tevreden zijn met de score** wordt getoetst in vraag 6.4. Een gemiddelde van 48 geeft aan dat zij eerder ontevreden zijn. Ook hier verschillen de scores sterk tussen de twee verschillende sectoren. In de metaalsector is meer tevredenheid over het behaalde resultaat. In de betonsector zijn de respondenten ontevreden over het behaalde resultaat.

In vraag 6.5 wordt aan de respondenten gevraagd of bepaalde punten van de index **betwistbaar** zijn. De gemiddelde score van 49 toont aan dat 49% van de bedrijven vindt dat er niets betwistbaar is aan deze index. Opvallend bij deze vraag is dat in de responsgroep 'Metaal Antwerpen' 90% vindt dat er niets betwistbaar is en in de groep 'Beton Limburg' dit percentage 0 bedraagt. De betonsector in Antwerpen ligt tussen beide in met 57%. Dit grote sectorale verschil kan verklaard worden door het verschil in toepassingsvorm van de index, wat al eerder aan bod kwam. De aanpak die gebruikt wordt in de metaalsector, wordt blijkbaar als duidelijker aanzien dan deze van de betonsector in Limburg. Toch dient deze waarneming genuanceerd te worden.

Eerst willen we opmerken dat net de meer subjectieve aanpak (metaal) hier beter scoort, en de meer objectieve slechter scoort, wat toch een tegenstrijdigheid inhoudt waar we later nog op terug komen. Bovendien verschilt de evaluatie voor de betonsector in Antwerpen en Limburg waar een identieke vraagstelling werd gehanteerd. De bekomen resultaten op basis van de index waren identiek maar toch blijkt nu dat de evaluatie door de bedrijven verschilt. Dit kan eventueel verklaard worden door een verschillende aanpak van de betrokken inspecteurs. De ene inspecteur kan bijvoorbeeld de bedoeling iets beter hebben uitgelegd dan de andere, waardoor de ene als vriendelijk overkomt en de andere eerder sec. Hieruit kunnen we besluiten dat de mentaliteit en/of manier van aanpak van de inspecteur ook een belangrijke rol kan spelen. Een voorstel dat hieruit kan voortvloeien is dat er dient gewerkt te worden aan de sociale vaardigheden van de inspecteurs.

De **haalbaarheid** van de index wordt weergegeven door een gemiddelde van 67 op vraag 6.7. Dit wil zeggen dat het merendeel van de index als haalbaar beschouwd wordt. 36% van de respondenten kan een voorbeeld geven van een onhaalbare vereiste (vraag 6.8), wat betekent dat er toch een aantal aanpassingen dienen te gebeuren aan de index na deze eerste beproeving. Blijkbaar vinden de respondenten uit de betonsector de vereisten moeilijker haalbaar dan hun collega's uit de metaalsector.

De aangehaalde voorbeelden van onhaalbare vereisten zijn:

- De vereisten inzake brandpreventie: De kosten zijn veel te hoog om in een bestaand gebouw speciale installaties te laten bouwen.
- De oudere werktuigmachines volgens machinerichtlijnen in orde brengen, maakt ze onhandelbaar.
- Investering om een bepaalde onveilige machine veiliger te maken is onhaalbaar.
- De logistieke indeling.
- Alles in klasse 4.
- De toegankelijkheid van de machines, sommige machines kunnen niet volledig afgesloten worden.
- Het compleet uitschakelen van manueel hanteren van lasten.
- De eisen rond transportbanden.

- Het afschermen van gevaarlijke situaties is technisch niet haalbaar.

Bij deze waarnemingen in verband met de haalbaarheid moeten we opmerken dat wanneer een bedrijf de vereisten als onhaalbaar beschouwd, dit bedrijf dus de wetgeving als onhaalbaar beschouwd. De index is immers een vertaling van de wetgeving rond veiligheid. We moeten ons de vraag stellen of de wetgeving niet dient aangepast te worden. Het aangehaalde voorbeeld 'alles in klasse 4' vinden we wel een terechte opmerking.

De meting wordt eerder als **objectief** aanzien volgens het gemiddelde van vraag 6.9. In de betonsector in Limburg wordt de meting toch als eerder **subjectief** beoordeeld. Ook hier komt de tegenstrijdigheid rond de problematiek subjectief/objectief weer aan bod. Net de meer objectieve methode van ja/nee-vragen van de betonsector wordt in Limburg als eerder subjectief aanzien. De objectieve methode wordt dus als subjectief beoordeeld en de subjectieve aanpak als objectief. Een mogelijke verklaring voor deze tegenstrijdigheid is het optreden van bedrijfsblindheid. Voor de metaalsector in Antwerpen komt jaar na jaar dezelfde inspecteur langs in een bepaald bedrijf. De relatie die zo opgebouwd wordt, heeft een positieve invloed op de index. De inspecteur gaat door zijn vertrouwde met het bedrijf betere scores toekennen. Omwille van deze subjectiviteit werd de index voor de betonsector net aangepast. In de betonsector wordt bovendien iemand van buiten uit gestuurd die misschien zeer afstandelijk overkomt en het bedrijf strenger gaat beoordelen.

De Limburgse respondenten vinden bepaalde aspecten van de index ook betwistbaar wat een verklaring kan zijn voor het feit dat men in Limburg de index als meer subjectief inschat. Eveneens komt hier een verschil tussen de betonsector in Limburg en Antwerpen aan bod wat weer wijst op het belang van de manier van aanpak van de inspecteur.

Te ver in detail treden (vraag 6.10) komt volgens de responsgroep eerder niet voor. Binnen de metaalsector wordt volgens de bedrijven nooit te ver in detail getreden. Dit staat weer tegenover 80% van de bedrijven uit de betonsector in Limburg die wel vindt dat dit gebeurt. Een verklaring voor het waargenomen te ver in detail treden is waarschijnlijk de strenge aanpak in de betonsector. Net als bij de vorige parameter wordt het belang van de

manier van aanpak hier duidelijk bevestigd door een groot verschil tussen de betonsector in Limburg en Antwerpen. Bovendien blijkt dat Antwerpen steeds beter scoort dan Limburg waardoor we kunnen concluderen dat de aanpak van de Antwerpse inspecteurs beter is dan deze van de Limburgse inspecteurs.

Wanneer wordt er te ver in detail getreden volgens de respondenten?

- Er wordt gekeken naar het strikt naleven van de wetgeving. Het is mogelijk dat je ernst- en frequentiegraden zeer laag zijn en dat je niet in orde bent. Deze cijfers zeggen ook iets over de veiligheid binnen het bedrijf.
- De formaliteiten, de controle op de papierwinkel.
- De inspecteur gaat er in de basis van uit dat eerst de basisvereisten op papier in orde dienen te zijn. Zoniet kunnen de bedrijven geen goede scores halen. De bedrijven zijn het hier niet mee eens. Ook al is niet alles op papier in orde, toch kan een bedrijf best goed op weg zijn.
- Bij de signalisatie en behandeling van producten.
- Preventiemaatregelen moeten gebudgetteerd worden binnen de bedrijven. De inspecteurs zien dat vaak anders. Aan preventie doen is de gouden middenweg vinden.
- Volgens een bepaald bedrijf wordt er altijd te ver in detail getreden. Voorbeelden van dit bedrijf zijn: het aantal urinoirs of toiletten, de afmetingen van de refter, aantal stortbaden, enzovoort.

Het laatste voorbeeld is het gevolg van een verkeerde interpretatie, zoals ook al voorkwam tijdens de bedrijfsbezoeken. Bovendien zijn deze aspecten wettelijk bepaald. Het is dus niet de index die te ver in detail treedt maar eerder de wetgeving.

80% van de bedrijven vindt niet dat er **andere aspecten te weinig aan bod** komen (vraag 6.11). De andere 20% die dat wel vinden, halen volgende items aan:

- Te weinig aandacht voor de reële werksituaties op de vloer.
- Het aspect dat de werkgever een goede werksfeer mee probeert te creëren.
- De ongevallenstatistieken en werkelijke risico's.

- Financiële mogelijkheden van het bedrijf om oplossingen uit te kunnen werken.
- De mondelinge, informele, losse contacten tussen de werkgever en werknemers.

Vraag 6.12 leert ons dat slechts 3% van de respondenten vindt dat wanneer zij beroep doen op een **externe dienst**, dit hen **belemmert** om een hogere score te behalen op de index. Deze 3% van de bedrijven komt overeen met één welbepaald bedrijf uit de betonsector in Limburg. Dit bedrijf geeft aan dat de tijd die de mensen van de externe dienst aan preventie kunnen besteden eerder beperkt is en dat zodoende de hiërarchische lijn nog steeds een zeer belangrijk deel van de activiteiten op zich moet nemen. Een ander aspect waardoor een bedrijf een lagere score behaalt wanneer zij beroep doen op een externe dienst werd aangehaald bij de bedrijfsbezoeken.

De index wordt aanzien als **zinvol**, gegeven het gemiddelde van 68 op vraag 6.13. De respondenten blijken eerder **tevreden** te zijn over de huidige index, maar de gemiddelde score geeft wel aan dat deze nog zeker voor verbetering vatbaar is (gemiddelde is gelijk aan 58). In de betonsector in Limburg wordt nog getwijfeld aan de tevredenheid over de index, gezien een gemiddelde van net 50. In de betonsector in Antwerpen is men eerder wel tevreden, wat nogmaals wijst op het belang van de manier van aanpak van de inspecteur.

De laatste vragen handelen over veiligheid. **Veiligheid** wordt uiteraard als zeer belangrijk beschouwd door alle bedrijven (vraag 7.1 met een gemiddelde van 88). De respondenten gaan eerder akkoord met de stelling: 'Voldoen aan de vereisten inzake veiligheid kan enkel tegen een zeer hoge **kost**' (vraag 7.2). In de metaalsector wordt niettemin eerder niet akkoord gegaan met deze stelling. De respondenten gaan eerder wel akkoord met de **administratie** van arbeidsveiligheid (vraag 7.3). En de **verzekeraar** houdt volgens de bedrijven uit de responsgroep eerder wel rekening met veiligheid (vraag 7.4).

8.6 BESPREKING VAN DE KWALITATIEVE GEGEVENS

Deze paragraaf analyseert de respons op de open vragen. Ook hier bestaat de volgende stap erin de verschillende antwoorden een code toe te kennen of te coderen. Bij open vragen dient het coderen achteraf te gebeuren wat postcoderen genoemd wordt. Hiertoe worden eerst alle antwoorden op de verschillende vragen geïnventariseerd, dan worden de antwoorden in soorten ingedeeld en uiteindelijk wordt per soort een code toegekend. Dit is geen gemakkelijke opgave vermits de grote diversiteit van antwoorden die verkregen kunnen worden bij open vragen. Daarom werd het aantal open vragen bij het opstellen van de bevraging eerder beperkt. [MALHOTRA, 1999]

In de bijlage 14 tot en met 18 worden per vraag de verschillende antwoorden weergegeven samen met de aan het antwoord toegekende code. In bijlage 14 worden de antwoorden, opgegeven bij vraag 3.3, vermeld. Binnen deze antwoorden kunnen 4 groepen of soorten onderscheiden worden, namelijk:

- Groep 1: De respondenten die duidelijk arbeidsveiligheid in hun antwoord vermelden, krijgen score 100 toegekend omdat zij veiligheid als één van de redenen aangeven waarom zij lid zijn van een federatie.
- Groep 2: Code 75 wordt toegewezen aan de bedrijven die een beroep doen op een federatie omwille van volgende voordelen: ondersteuning, advies, informatie (vaak in verband met de wetgeving), opleidingen en contact met concurrenten.
- Groep 3: Deze groep omvat de personen die enkel aangeven dat ze beroep doen op een federatie omwille van belangenbehartiging. Dit soort antwoorden krijgt als code 50.
- Groep 4: De respondenten die een reden opgeven die niets met de bovenstaande aspecten te maken heeft, bijvoorbeeld dat het lidmaatschap spontaan ontstaan is, ontvangen code 25.

De volgende open vraag is wat er beter kan aan de samenwerking van het bedrijf met de federatie. De antwoorden bij deze vraag en de codering worden weergegeven in bijlage 15. Hier worden de diverse antwoorden eveneens onderverdeeld in 4 groepen:

- Groep 1: De bedrijven die melden dat er niets of zeer weinig aan hun samenwerking kan verbeterd worden behoren tot deze groep. Zij krijgen code 100.
- Groep 2: Groep 2 omvat de bedrijven die wel een aantal punten opsommen die voor verbetering vatbaar zijn. De antwoorden uit groep 2 stemmen overeen met code 50.
- Groep 3: De respondenten die vinden dat er te weinig relevante informatie komt of die verbetering aangeven betreffende veiligheid, behoren tot groep 3 en krijgen code 25.
- Groep 4: De bedrijven die geen of zeer weinig contact hebben met de federatie krijgen code 0.

In bijlage 16 worden de redenen aangegeven waarom de niet-leden van de federaties geen lid zijn. Wanneer het kostenplaatje de respondent tegenhoudt om lid te worden, krijgt deze respondent score 50. Indien hij aangeeft dat hij van plan is lid te worden, krijgt hij score 100.

In een volgende open vraag wordt aan de respondent gevraagd bij welke aspecten hij het niet eens was met de inspecteur. De antwoorden op deze vraag geven dus de verschillende punten die betwistbaar zijn volgens de respondenten en worden onderverdeeld in 3 groepen:

- Groep 1: De respondenten die slechts enkele specifieke punten opsommen, ontvangen score 50.
- Groep 2: De bedrijven die de manier van werken duidelijk in vraag stellen, krijgen code 25 toegewezen.
- Groep 3: De groep bedrijven die de index werkelijk demotiverend vindt, krijgt code 0.

De laatste open vraag betreft welke aanpassingen de bedrijven graag zouden zien doorgevoerd worden aan de index. Ook hier worden de antwoorden in soorten opgedeeld en wordt aan elke soort een code toegekend.

- Groep 1: De bedrijven van wie de wetgever nog strenger mag zijn, krijgen code 75.
- Groep 2: De bedrijven die de gevolgen gegeven aan de inspectie graag veranderd zouden zien, ontvangen code 50.

- Groep 3: De respondenten die de manier van inspecteren zouden aanpassen, worden weergegeven door code 25.

Vervolgens zullen de scores op de open vragen toegevoegd worden aan de dataset van de gesloten vragen. Nu alle gegevens samen in één bestand staan, kunnen de verbanden tussen de gegevens verder geanalyseerd worden.

8.7 VERBANDEN TUSSEN SOMMIGE ASPECTEN

In bijlage 19 kan de volledige dataset teruggevonden worden. Op basis van deze gegevens zullen we nu de verbanden onderzoeken tussen een aantal van de vragen gesteld aan de respondenten. Later kunnen we bepaalde vragen die eenzelfde dimensie onderzoeken samennemen en zo de relaties tussen de verschillende dimensies onderzoeken.

De samenhang tussen bepaalde vragen kan nagegaan worden door de correlatiecoëfficiënten te berekenen met behulp van SPSS. Dit heeft hier echter weinig toegevoegde waarde.

Het verband met de sector, of met andere woorden de sectorale verschillen, kwam reeds in een aantal gevallen aan bod bij de bespreking van de data in een vorige paragraaf. Toch worden hier de grote verschillen nogmaals kort aangegeven.

Sector	10	31	33	34	35	36	37	41	42	43	51	52	61	62	63
Metaal	251	70	71	86	71	56	50	88	90	41	40	23	56	62	65
Beton	64	92	70	65	54	50	68	88	83	35	55	36	57	61	42
64	65	66	67	68	69	610	611	612	613	614	615	71	72	73	74
67	90	/	72	75	59	100	70	100	68	67	25	94	58	64	67
39	33	28	64	57	51	50	88	96	69	53	40	85	43	51	66

Tabel 8: Vergelijk van de gemiddelde scores op de verschillende vragen tussen de metaal- en de betonsector

Het gemiddeld aantal werknemers in de metaalsector ligt veel hoger dan dat in de betonsector. In de betonsector zijn meer bedrijven lid van de federatie maar de

verwachtingen ten opzichte van de federatie en de mate waarin de federatie hieraan voldoet, liggen hoger in de metaalsector. Binnen de betonsector wordt er voor meer aspecten een beroep gedaan op experts dan in de metaalsector.

De respondenten uit de metaalsector geven aan dat de behaalde score bij de inspectie-index een goede weergave is van het bedrijf. Hun collega's uit de betonindustrie melden echter dat het eerder een slechte weergave is. Dat ook de mate waarin de bedrijven tevreden zijn met het behaalde resultaat sterk verschillend is tussen de sectoren, is een logisch gevolg uit de vorige vaststelling. Een ander gevolg is dat het eerder de betonproducenten zijn die aspecten aanhalen die betwistbaar zijn, onhaalbaar zijn en/of te ver in detail treden binnen de index. Bovendien blijken de metaalproducenten meer tevreden te zijn over de huidige index en gaan zij eerder akkoord met de administratie.

Uit deze vergelijking leren we dat de respondenten uit de metaalsector (gemiddelde score van 70) positiever staan tegenover de index dan hun collega's uit de betonsector (gemiddelde score van 55). Dit kan verklaard worden aan de hand van twee elementen, namelijk dat men in de betonsector nog meer in zijn kinderschoenen staat en dat de vraagstelling er strenger werd uitgevoerd. Hier mag niet uit besloten worden dat de gehanteerde methode in de metaalsector beter is. Deze werd voor de toepassing in de betonsector immers net aangepast omwille van zijn subjectiviteit. Indien we de inspecteurs meer vrijheid zouden geven, betekent dit dus eerder een stap terug in plaats van een stap vooruit.

De inschatting van de vragen kan men wel trachten meer af te stemmen op de wijze van de metaalsector vermits in de betonsector deze inschatting eerder streng was. Een ander aspect dat een belangrijke rol speelt bij de beoordeling van de index, blijkt het gedrag van de inspecteur te zijn, denk aan de verschillen tussen de betonsector in Antwerpen en Limburg.

We zullen ook kijken naar de verbanden met het al dan niet lid zijn van een federatie en de structuur van de preventiedienst, analoog aan de voorgaande vergelijking.

LID?	10	33	34	35	36	37	41	42	43	51	52	61	62	63	64
JA	133	70	70	58	52	63	86	82	36	52	33	58	62	49	47
NEEN	38	73	80	64	49	60	95	100	40	45	25	47	58	44	45
LID?	65	66	67	68	69	610	611	612	613	614	615	71	72	73	74
JA	48	23	68	63	53	66	86	97	72	57	36	88	48	56	67
NEEN	60	0	60	60	54	60	60	100	46	57	32	86	45	49	65

Tabel 9: Vergelijk van de gemiddelde scores op de verschillende vragen tussen de leden en de niet-leden van de federaties

Eerst gaan we de verbanden na met het al dan niet lid zijn van een federatie. Hiervoor worden de respondenten opgedeeld in twee groepen, de leden en de niet-leden. De gemiddelden voor de verschillende vragen worden voor elk van beide groepen weergegeven in tabel 9.

Het gemiddeld aantal werknemers is een eerste hoedanigheid die sterk verschilt binnen de groepen. Het is aan te nemen dat bepaalde kleine bedrijven geen reden zien waarom zou lid zouden moeten worden van een federatie en dit om verschillende redenen: het geringe personeelsbestand, het kostenplaatje, enzovoort. Bovendien blijkt uit de respons op vraag 3.6 dat de federatie zich meer richt op de grote bedrijven waardoor de inbrengen van de federatie slechts van beperkte waarde zijn voor de KMO.

De structuur van de preventiedienst verschilt weinig. De beste organisatie vinden we terug bij de niet-leden. Dit is tegen onze verwachtingen in. Er moet wel opgemerkt worden dat slechts vijf respondenten niet-leden zijn (tegenover 29 leden) wat een vertekend beeld kan geven. Toch blijkt deze waarneming te kloppen op basis van de ervaringen van het TWW. Dit kan dus een interessant aspect zijn voor eventueel verder onderzoek. De bedrijven die geen lid zijn van een federatie tonen allen (100%) aan eveneens een beroep te doen op een externe dienst wanneer dit niet verplicht zou zijn. Bij de leden is dit slechts 82%. Maar ook hier kan de voorgaande opmerking gemaakt worden dat er slechts een beperkt aantal niet-leden in de steekproef zitten.

De leden van een federatie hebben een eerder positief gevoel bij de index, wat tegenover een eerder negatief gevoel staat bij de niet-leden. Ook zijn het meer de niet-leden die vinden dat bepaalde andere aspecten te weinig aan bod komen, dat de index overbodig is en zij gaan eerder niet akkoord met de administratie van arbeidsveiligheid. Deze waarnemingen stemmen wel overeen met onze verwachtingen. Bedrijven die lid zijn van een federatie beschikken over meer informatie en duiding inzake de preventie-index waardoor ze er waarschijnlijk meer begrip voor kunnen opbrengen. Misschien mag hieruit besloten worden dat de bedrijven positiever tegenover de index zouden staan indien zij over meer informatie en ondersteuning beschikken. Toch sommen een groter aantal leden dan niet-leden betwistbare punten op. We moeten hier wel opmerken dat de verschillen tussen de scores van leden en niet-leden over het algemeen niet zo groot zijn en dat we dus rekening moeten houden met een mogelijke standaardafwijking door misconceptie. Veel meer leden dan niet-leden (slechts 5) hebben op onze bevraging geantwoord.

Dan kijken we nu nog naar de verbanden met de structuur van de preventiedienst. Ook voor deze analyse worden de gemiddelden van de verschillende groepen weergegeven in een tabel, namelijk tabel 10.

41	10	31	33	34	35	36	37	42	43	51	52	61	62	63	64
100	148	85	75	75	60	56	61	92	34	49	32	60	62	47	47
75	45	67	58	57	46	38	75	67	67	67	25	53	73	67	50
50	13	100	58	67	65	30	71	67	38	50	43	33	53	32	25
0	16	100	50	50	60	53	57	46	29	50	25	53	56	65	73
41	65	66	67	68	69	610	611	612	613	614	615	71	72	73	74
100	58	22	66	60	55	69	85	100	69	60	34	88	46	56	65
75	33	8	66	67	50	33	67	67	75	50	36	83	45	68	75
50	0	17	65	56	37	67	100	100	57	43	43	93	73	27	72
0	50	15	75	100	55	50	50	100	65	60	32	88	28	60	60

Tabel 10: Vergelijk van de gemiddelde scores op de verschillende vragen opgedeeld naar de structuur van de preventiedienst

Ter verduidelijking wordt de betekenis van de verschillende codes hier nogmaals aangehaald. Code 100 betekent dat het bedrijf zowel een interne preventieadviseur heeft als een beroep doet op een externe preventiedienst. Een respondent die wel beroep doet op een

externe dienst maar momenteel geen interne preventieadviseur heeft, ontvangt als code 75. Respondenten die enkel beroep doen op een externe preventiedienst krijgen code 50. Indien het bedrijf enkel aangeeft momenteel geen interne preventieadviseur te hebben, wordt code 0 aan dit bedrijf toegekend.

Een eerste vaststelling is dat hoe meer werknemers het bedrijf heeft, hoe beter de preventiedienst gestructureerd is. De respondenten met een beperkte preventiedienst blijken uit vroeger vermelde gegevens (tabel 10) steeds lid te zijn van een federatie, terwijl het lidmaatschap lager ligt voor bedrijven met een uitgebreide preventiedienst. Dit is tegenstrijdig met wat verwacht wordt, maar ook hier moeten we melden dat we slechts over twee respondenten beschikken met een werkelijk beperkte preventiedienst (code 0).

De verwachtingen ten opzichte van de federatie en het aantal respondenten dat zich ook zou beroepen op externe diensten indien het niet verplicht was, liggen het hoogst bij de bedrijven met een goede structuur van de preventiedienst. Ook hebben zij een beter gevoel bij de preventie-index en het bezoek van de inspecteur. Bovendien hebben zij minder betwistbare aspecten opgenoemd en hebben zij de meting meer als objectief beschouwd. Uit de bevindingen van deze derde analyse kan eventueel geconcludeerd worden dat bedrijven met een betere structuur van de preventiedienst meer openstaan voor allerlei verbeteringen inzake veiligheid.

8.8 VERBANDEN TUSSEN DE VERSCHILLENDE DIMENSIES

De verschillende vragen uit de vragenlijst kunnen we opdelen in vijf grote groepen of vijf dimensies. Een eerste dimensie is het belang gehecht aan het lidmaatschap van een federatie aangaande veiligheid. Deze dimensie wordt de dimensie **'federatie'** genoemd in de verdere uiteenzetting en omvat de vragen 3.1 tot en met 3.7, uitgezonderd vraag 3.2 omdat deze geen toegevoegde waarde biedt bovenop vraag 3.1. De organisatie van het

preventiebeleid binnen de organisatie is een tweede dimensie. De omschrijving voor deze dimensie is '**preventiedienst**' en deze brengt vragen 4.1, 4.2 en 5.1 samen.

De beoordeling van het kostenaspect van veiligheid valt onder dimensie drie, getiteld '**kosten**'. Kosten groepeerde de vragen 4.3, 5.2 en 7.2. De belangrijkste dimensie is ongetwijfeld de dimensie '**preventie-index**' die handelt over de perceptie van de preventie-index. De dimensie preventie-index betreft alle vragen uit deel 6 van de bevraging behalve vraag 6.4. Vraag 6.4 is één van de vragen die gebruikt worden om het belang aan veiligheid binnen het bedrijf aan te geven. Samen met de drie vragen uit deel 7, vormt zij de dimensie '**veiligheid**'.

Voor verder te gaan met de analyse van de verbanden tussen de verschillende dimensies, dient aangegeven te worden dat het waarschijnlijk is dat we een aantal belangrijke dimensies of elementen over het hoofd gezien hebben, of dat het onmogelijk was deze te conceptualiseren. Bovendien bestaat de kans dat we irrelevante elementen hebben opgenomen, waarvan wij verkeerdelijk dachten dat ze relevant zijn.

De eerste stap van deze analyse bestaat uit het optellen van de verschillende scores op de vragen die deel uitmaken van de dimensie. Zo bekomen we voor elke respondent een totaalscore. Op basis van de totaalscores stellen we een frequentietabel op voor deze totaalscores. Daarna wordt voor iedere ondervraagde een eindscore berekend. Dit maal maken we wel gebruik van SPSS.

Voor dimensie '**federatie**' gaat dit als volgt. De frequentietabel van de eindscores wordt weergegeven in bijlage 20. We zoeken nu een evenwichtige indeling van de totaalscores. Een totaalscore die ligt tussen 48,33 en 65 komt overeen met 35,3% van de respondenten. Deze totaalscore komt overeen met eindscore één, wat betekent dat de respondent weinig belang hecht aan lidmaatschap van een federatie. Een bedrijf met een totaalscore tussen 65,17 en 71 krijgt eindscore twee. Deze groep bedrijven vertegenwoordigt 32,3% van de ondervraagden. Bedrijven die tot deze groep behoren, hechten een matig belang aan

lidmaatschap van een federatie. Wanneer de geënquêteerde een totaalscore behaalt die tussen 71,5 en 85 ligt, krijgt hij eindscore drie. Deze geënquêteerde is zich zeer bewust van het belang van het lidmaatschap. De grootte van de groep bedraagt 32.4 %.

Wanneer we dit herhalen voor de andere dimensies bekomen we volgende resultaten. Voor de dimensie '**preventiedienst**' (zie bijlage 21) geven we de respondenten met de totaalscore 16,67 tot en met 66,67 de eindscore 1. Deze groep vertegenwoordigt 23,5% van de respondenten. Een bedrijf met de eindscore 75 krijgt eindscore 2. Respondenten (29,4%) die tot deze categorie behoren, vinden het matig belangrijk een goede georganiseerde preventiedienst te hebben. De eindscore 3 komt overeen met de bedrijven die de organisatie van de preventiedienst belangrijk vinden (47,1%). De totaalscore voor deze groep bedraagt 83,33 en meer.

De frequentietabel van de totaalscores van de dimensie '**kosten**' (zie bijlage 22) delen we weer in in drie eindscores. De scores 13,33 tot en met 30 krijgen eindscore 1. De respondenten die tot deze groep behoren, vinden de kosten van veiligheid te hoog. De scores 50 tot en met 65 krijgen eindscore 3. De tussenliggende waarden behoren tot de eindscore 2. We kiezen voor de verdeling 35,3%-32,4%-32,4% omdat deze volgens ons het evenwichtigst is, en het dichtst aanleunt met de indeling 33%-33%-33%.

Vervolgens delen we de totaalscores voor de dimensie '**preventie-index**' (zie bijlage 23) opnieuw in in eindscores, zodat we tot de volgende indeling komen. Totaalscore 33,83 tot en met 55,67 krijgt eindscore 1. Zit men in de categorie van de totaalscores van 56,83 tot en met 69,17, dan staat men eerder neutraal tegenover de preventie-index. Diegene die positief staan ten opzichte van de index halen een totaalscore tussen 69,33 en 88,08. Ditmaal hanteren we de indeling 32,4 %-35,3%-32,4%.

Ten slotte herhalen we de procedure nogmaals voor de laatste dimensie, te weten '**veiligheid**' (zie bijlage 24). De indeling in drie eindscores gebeurt als volgt. De eindscore 1, dit wil zeggen weinig belang gehecht aan veiligheid, wordt toegekend aan de

totaalscores 40 tot en met 55. Totaalscores 56,25 tot en met 70 hebben eindscore 2. En de respondenten die veel belang hechten aan veiligheid behalen een totaalscore die ligt tussen 71,25 en 85.

Nu we de eindscores van de verschillende dimensies kennen, gaan we de correlatiematrix opstellen waaruit we de samenhang kunnen aflezen. Wij veronderstellen, als **eerste hypothese**, dat bedrijven die veel belang hechten aan het lidmaatschap van een federatie positiever tegenover de preventie-index staan. De nulhypothese zegt dat er geen significant verband is tussen het belang gehecht aan lidmaatschap en de instelling ten opzichte van de index. Volgens de alternatieve hypothese is onze steekproef groot genoeg om toch een positief causaal verband tussen beide te vinden.

Uit bijlage 25 kunnen we aflezen dat de χ^2 -waarde 4,41 bedraagt. Hieruit kunnen we besluiten dat de variabelen statistisch afhankelijk zijn. Wanneer de χ^2 -waarde gelijk zou zijn aan nul zou dit willen zeggen dat de twee elementen onafhankelijk zijn, met andere woorden dat de nulhypothese correct is. Omdat de χ^2 -waarde niets vermeldt over de sterkte van het verband, berekenen we ook de p-waarde. Voor de p-waarde vinden we een waarde van 0,353. Deze ligt hoger dan de gebruikelijke norm van 0,05. De nulhypothese mag dus niet verworpen worden. Er is dus geen significant verband tussen beide dimensies.

Nu kennen we de sterkte van het verband, maar we weten nog niets over de richting van het verband. Om de richting van het verband te onderzoeken maken we gebruik van de kruistabel (zie bijlage 25). Voor zover er een verband is, zien we in de kruistabel dat dit verband positief is. 50% van de bedrijven die weinig belang hechten aan lidmaatschap van een federatie, staat negatief tegenover de preventie-index tegenover slechts 27,3% van de bedrijven dat veel belang hecht aan het lidmaatschap. 36,4% van de bedrijven die veel belang hechten aan het lidmaatschap, staat positief ten opzichte van de index tegenover 33,3% van de bedrijven dat weinig belang hecht aan het lid zijn.

Onze **tweede hypothese** stelt dat bedrijven met een goed uitgebouwde structuur voor de preventiedienst positiever staan tegenover de preventie-index. Ook hier zegt de nulhypothese dat er geen significant verband is tussen beide. Volgens de alternatieve hypothese bestaat er echter een positief causaal verband tussen beide. Als χ^2 -waarde vinden we in bijlage 26 de waarde 7,38, wat wijst op een verband tussen de twee elementen. De p-waarde bedraagt 0,117, deze waarde benadert de norm van 0,05. Er is dus geen significant verband maar wel een aanduiding van een relatief sterk verband. De nulhypothese mag niet verworpen worden.

In de kruistabel in bijlage 26 vinden we een aanwijzing van een positief verband tussen de elementen. 50% van de bedrijven die een beperkte structuur voor hun preventiedienst hebben, staat negatief tegenover de preventie-index. 31,3% van de bedrijven met een uitgebreide preventiestructuur staat positief tegenover de index.

De **derde hypothese** stelt dat bedrijven die de kosten om aan veiligheid te doen hoog schatten, een negatief beeld hebben van de preventie-index. Als nulhypothese stellen we dat er geen significant verband is tussen het kostenaspect en het standpunt tegenover de index. De alternatieve hypothese zegt dat er een negatief causaal verband is tussen het kostenaspect en de houding van de bedrijven ten opzichte van de preventie-index.

De χ^2 -waarde bedraagt 6,371 (zie bijlage 27), hetgeen wijst op een verband tussen beide aspecten. De p-waarde is gelijk aan 0,173, een waarde die boven de norm van 0,05 ligt. De nulhypothese mag niet verworpen worden. 36,4% van de bedrijven die de kosten eerder laag schatten, vindt de preventie-index iets negatiefs. 58,3% van de respondenten die de kosten hoog vinden, vertoont geen uitgesproken indruk over de index. Voor zover er een verband is, is dit in overeenstemming met het veronderstelde negatief causaal verband.

Als **laatste hypothese** stellen we dat de respondenten die veel belang hechten aan veiligheid, positiever zullen staan tegenover de index dan andere bedrijven. De

nulhypothese zegt dat er geen significant is tussen beiden, de alternatieve hypothese houdt in dat er een positief causaal verband is tussen de elementen.

In bijlage 28 vinden we als χ^2 -waarde 12,793. Dit wil zeggen dat de elementen afhankelijk zijn. De p-waarde bedraagt 0,012, deze waarde ligt beneden de norm van 0,05. Er is dus een significant verband. De steekproef is dus groot genoeg om de nulhypothese te verwerpen. 63,6% van de bedrijven die veiligheid belangrijk vinden, vertoont een positief beeld over de preventie-index. 28,6% van de bedrijven die veiligheid minder belangrijk vinden, staat negatief tegenover de index. Het verband is, zoals verwacht, een positief causaal verband.

In het voorgaande werd steeds gesproken over de significantie van het verband; de relevantie kwam nog niet aan bod. De significantie van een verband zegt ons of de steekproef voldoende groot is. Wanneer we vinden dat een verband significant is, zijn we overtuigd dat de gevonden relatie ook geldt voor een grotere populatie dan deze voorgesteld door de populatie. Een interessante relatie in een populatie kan echter mislukken in het bereiken van statistische significantie wanneer er slechts een beperkt aantal observaties in de steekproef zitten. Wanneer een onderzoek faalt in het vinden van samenhang tussen twee elementen, betekent dit niet dat de relatie niet waargenomen werd of niet bestaat. Het betekent enkel dat welke relatie ook werd waargenomen, deze geen statistische significantie haalt. Daarom werd voorheen toch steeds de richting van het verband aangegeven.

Wegens onze beperkte steekproef was in drie van de vier gevallen het verband niet significant. Dit wil echter niet zeggen dat deze verbanden eveneens niet relevant zijn. Of in het geval dat het verband significant is, wil dit niet zeggen dat verband eveneens relevant is. Het is zeer moeilijk om toeval uit te schakelen tenzij je beschikt over een zeer sterke relatie of een voldoende grote steekproef. [UTTS, 2007]

8.9 BETROUWBAARHEIDS- EN VALIDITEITTOETSEN

Bij het meten van de verschillende elementen kan er een verschil optreden tussen de gemeten waarde en de werkelijke waarde. Daarom is het nodig dat een kwaliteitscontrole van de metingen wordt uitgevoerd. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen de controle van de betrouwbaarheid om toevalsfouten te voorkomen en een controle van de validiteit om toevals- en systematische fouten te vermijden.

Als betrouwbaarheidstoets kiezen we voor de interitem consistentie. Hierbij gaan we voor elk mogelijk koppel van vragen van een welbepaalde dimensie de correlatie tussen de eindscores berekenen en deze weergegeven in een correlatiematrix (zie bijlage 29). Voor het berekenen van de gemiddelde correlatie gebruiken we de α van Cronbach met als norm 0,75. In bijlage 30 vullen we de gegevens in in de formule en bekomen we waarden beneden de norm. Er is dus onvoldoende samenhang tussen de elementen om toevalsfouten uit te sluiten.

Naast de steekproef op toevalsfouten te controleren, kan deze ook op systematische fouten nagegaan worden. Aangezien we niet beschikken over een vroegere geldige meting en we geweigerd hebben de elementen een tweede keer te ondervragen in onze enquête kunnen we geen validiteitstoets uitvoeren. Wij zijn ervan overtuigd dat wanneer we de dimensies een tweede keer bevraagd hadden de respons lager zou liggen vermits het tijdsgebrek voor vele preventieadviseurs. Deze extra vragen zorgen immers voor een uitbreiding van de vragenlijst waardoor zij meer tijd in beslag neemt om ingevuld te worden.

8.10 EVALUATIE VAN DE GEBRUIKTE METHODOLOGIE

Tenslotte willen we nog enkele punten aanhalen waarin onze onderzoeksaanpak tekortschiet. Een eerste belangrijke bedenking is dat de steekproefgrootte slechts beperkt

is. Dit heeft een beperkte geldigheid van de meting tot gevolg. We moeten bijgevolg voorzichtig zijn met de veralgemening van de resultaten voor alle bedrijven.

Dat we geen validiteitstoets hebben uitgevoerd, is een tweede zwak punt in dit onderzoek. We kunnen dus niet besluiten dat al onze indicatoren voldoen aan de validiteitscriteria. Bovendien is er onvoldoende samenhang om toevalsfouten uit te sluiten. Een laatste beperking is dat dit onderzoek uitgevoerd is met slechts een beperkt vooronderzoek omwille van tijdsgebrek.

HOOFDSTUK 9: BESLUIT

9.1 CONCLUSIES OP BASIS VAN HET ONDERZOEK

Op basis van de bedrijfsbezoeken in een eerste verkennende fase van dit onderzoek kunnen we volgende besluiten formuleren. Veel bedrijven zijn zo te zien wel technisch in orde omtrent preventie maar niet op structureel vlak. Er wordt immers gemerkt dat bedrijven vaak reeds problemen hebben met de vereisten gesteld voor score 0 of 1. Dit zijn thans de vragen die peilen naar de organisatie en zonder goede organisatie loopt het zelden goed af. Ondernemingen die positief scoren bij de eerste vragen behalen wel meestal score 4. De bedrijven moeten dus **meer onderscheid maken tussen basisveiligheid en punctuele veiligheid.**

Kennelijk zijn de veiligheidsvoorschriften voor vele bedrijven een **ver-van-hun-bedshow** omwille van het externe karakter van vele kosten en het onzekere. Toch zet een inspectiebezoek de bedrijven sneller aan tot actie. Ook merken we dat vele interne preventieadviseurs **dubbele functies** hebben, wat geen optimale situatie is. Tenslotte blijkt nog dat niet alle problemen van het bedrijf opgemerkt worden, omdat de **tijdspanne** hiervoor te **beperkt** is.

Vermits het responspercentage binnen dit onderzoek boven het te verwachten percentage voor een postenquête ligt, mogen we veronderstellen dat onze steekproef voldoende representatief is om volgende conclusies te trekken.

Eerst willen we enkele merkwaardigheden aangeven die we tegenkwamen bij de analyse van de respons op de bevraging. Zo verplicht de wetgeving een bedrijf zich aan te sluiten bij een externe dienst en over een interne dienst te beschikken. Uit de gegevens blijkt echter dat wel de meeste maar **niet alle bedrijven voldoen aan de wettelijke vereisten**, te weten

26 van de 34 respondenten zijn in orde (76,5%). Dit is een verontrustende waarneming die aangeeft dat er zeker nog werk aan de winkel is.

De **problematiek rond het objectief of subjectief zijn** van de index vormt een tweede opmerkelijke observatie. Net de meer objectieve methode van ja/nee-vragen uit de betonsector wordt in Limburg als eerder subjectief aanzien (gemiddelde score is 40). De metaalsector scoort echter gemiddeld 59 op dit aspect, wat betekent dat zij de inspectie als eerder objectief aanvoelen. De objectieve methode wordt dus als subjectief beoordeeld en de subjectieve aanpak als objectief. Een mogelijke verklaring voor deze, op het eerste zicht, tegenstrijdigheid is het optreden van bedrijfsblindheid. Voor de metaalsector in Antwerpen komt jaar na jaar eenzelfde inspecteur langs in een bepaald bedrijf. De relatie die zo opgebouwd wordt, heeft een positieve invloed op de index. De inspecteur gaat door zijn vertrouwde relatie met het bedrijf betere scores toekennen. In de betonsector wordt echter iemand van buiten uit gestuurd die misschien zeer afstandelijk overkomt en het bedrijf strenger gaat beoordelen. We moeten wel opmerken dat de betonsector in Antwerpen wel een vergelijkbare score behaalt met de metaalsector, namelijk 58. De respondenten uit de betonsector oordelen dus net zoals deze uit de metaalsector dat de index eerder objectief is. Dit verschil tussen de betonsector in Limburg en in Antwerpen brengt ons naar volgende waarneming.

Een derde merkwaardigheid is het verschil tussen de evaluatie van de index in de betonsector in Limburg en Antwerpen waar thans een identieke vraagstelling werd gehanteerd. De bekomen resultaten op basis van de inspectie-index waren eveneens gelijklopend. Dit kan verklaard worden door een verschillende aanpak van de betrokken inspecteurs. De ene inspecteur kan bijvoorbeeld de bedoeling iets beter hebben uitgelegd dan de andere, waardoor de ene als vriendelijk overkomt en de andere eerder sec. Hieruit kunnen we besluiten dat **de mentaliteit en/of manier van aanpak van de inspecteur** ook een belangrijke rol kan spelen.

Wanneer we vervolgens de **beoordeling van de index** door de respondenten bekijken, ondervinden we dat de bedrijven een eerder positief gevoel hebben bij de index. Dit volgt uit het bekomen gemiddelde van 56. Ook over het bezoek van de inspecteur is men positief (gemiddelde is 62). Wanneer we vragen of de behaalde score een goede weergave is van het bedrijf wordt 50 als gemiddelde score behaald. Dit wil zeggen dat het een behoorlijk goede weergave is. De respondenten geven met een gemiddelde van 48 op de vraag naar de tevredenheid over de score aan dat zij eerder niet tevreden zijn. Sommige vereisten uit de preventie-index worden door een aantal bedrijven geëvalueerd als onhaalbaar, te specifiek en/of betwistbaar. Nochtans zijn al deze eisen een vertaling van de wetgeving die samen met de syndicaten en werkgevers is opgesteld.

	Metaalsector Antwerpen	Betonsector Antwerpen	Betonsector Limburg	Totaal
Betwistbaarheid	90	57	0	49
Haalbaarheid	72	65	64	67
Voorbeeld	25%	50%	33%	36%
Te ver in detail	100	71	20	64

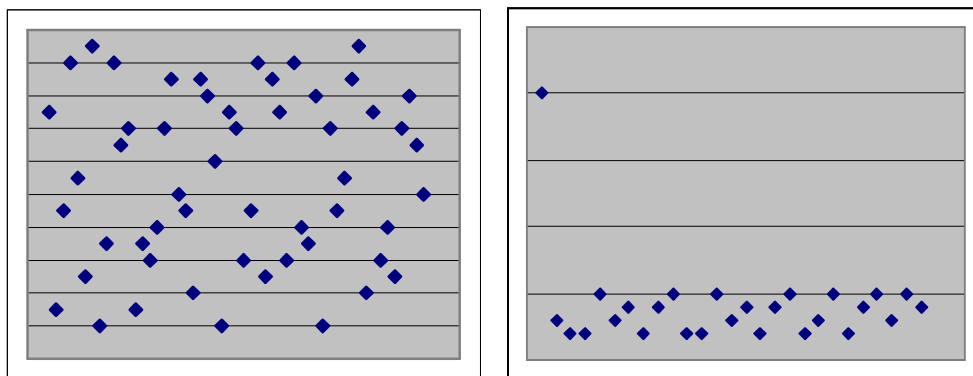
Tabel 11: Een overzicht van de behaalde scores betreffende de betwistbaarheid, de haalbaarheid en het te ver in detail treden van de index voor de verschillende responsgroepen. Voor het item haalbaarheid wordt het percentage toegevoegd van respondenten dat hier een voorbeeld van kan geven.

49% van de bedrijven vindt niet dat bepaalde punten uit de index betwistbaar zijn, 51% vindt dat wel. De haalbaarheid wordt in het onderzoek weergegeven door een gemiddelde score van 67, wat betekent dat het merendeel wel als haalbaar wordt beschouwd. 36% van de respondenten kan echter een voorbeeld geven van een onhaalbare vereiste. Betreffende het te ver in detail treden wordt een gemiddelde score van 64 bekomen. Wat overeenstemt met het eerder niet voorkomen ervan. Op de verschillen tussen de verschillende responsgroepen, zoals blijkt uit tabel 11, komen we later terug. Eveneens blijkt dat bepaalde aspecten verkeerd geïnterpreteerd worden door de ondernemingen. Om deze problemen van de baan te vegen dient er meer duidelijkheid gecreëerd te worden over de wetgeving en dient er beter gecommuniceerd te worden. Ook kan de vraag gesteld worden of de wetgeving op zich niet herbekeken moet worden.

Verder vindt 20% van de bedrijven dat andere items te weinig aan bod komen in de index. De index wordt uiteindelijk toch aanzien als zinvol; we verwijzen hierbij naar de gemiddelde score van 68. Ook blijken de respondenten eerder tevreden te zijn met de huidige index, maar de score van 58 laat uiteraard nog opening voor verbeteringen.

Bovendien werd ervaren dat vele bedrijven bedenkingen hebben bij de gehanteerde **volgorde van de vragen** die gesteld worden in het kader van de inspectie-index. Deze volgorde geeft tevens de belangrijkheid van de vragen weer. Zij vragen zich vooral af welke verantwoording hierachter schuilt. Nochtans werd deze manier van bevraging vooraf goedgekeurd door de federaties en vakbonden voor de betonsector. Misschien had men toen nog geen goed inzicht in de toepassing ervan. Het zou dus naar onze mening zeer nuttig zijn om bijvoorbeeld terug met de federaties de vraagstelling te gaan herbekijken.

Hierbij is het eveneens belangrijk dat verder wordt nagedacht over **het toekennen van de scores** in overleg met de sectoren zodanig dat deze laatste de scores meer als aanvaardbaar gaan zien. Er moet gezorgd worden dat de bedrijven de mogelijkheid hebben om goed te scoren. Net als een examen waar geen enkele student op slaagt een teken is van een slecht examen, is een index waar geen bedrijf goed op scoort een slechte index. Het is belangrijk dat de behaalde scores voldoende verspreid liggen over alle mogelijke scores. [DE MUNCK, 2006]

Figuur 7: Vergelijking van de gewenste spreiding (links) ten opzichte van een ongewenste spreiding (rechts) van de behaalde scores ten gevolge van een slechte index

Vele bedrijven wensen dat het **papierwerk rond veiligheid en preventie vermindert**. Maar onze wetgeving is nu éénmaal een bureaucratie, het papierwerk wordt opgelegd door de wetgeving. Daarom kan de vraag gesteld worden of de wetgeving niet dient aangepast te worden. De bedoeling van de papierwinkel is bedrijven te beschermen tegen zichzelf, maar dit zien de meeste bedrijven niet. Wanneer er zich in een bedrijf bijvoorbeeld een ernstig arbeidsongeval voordoet, moet dat bedrijf voor de rechtbank verschijnen. Dan dienen zij immers te kunnen aantonen welke inspanningen zij gedaan hebben omtrent veiligheid. De bedrijven zouden het papierwerk dus moeten zien als een verzekering voor het bedrijf zelf, als een voorbereiding op eventuele problemen. De preventie-index is trouwens een vertaling van de wetgeving naar het bedrijfsleven, wat betekent dat alle opmerkingen aan de index eigenlijk ook gericht zijn aan de wetgeving.

Vervolgens trekken we een aantal conclusies die we bekomen aan de hand van een **vergelijking tussen de sectoren**. De respondenten uit de metaalindustrie behalen gemiddeld hogere scores (gemiddeld 70) op de vragen in verband met de preventie-index dan hun collega's uit de betonsector (gemiddeld 55). Dit kan verklaard worden aan de hand van twee elementen, namelijk dat het inspectiegebeuren in de betonsector nog meer in zijn kinderschoenen staat en dat de vraagstelling er strenger werd toegepast. Hier mag niet uit besloten worden dat de gehanteerde methode in de metaalsector beter is. Deze werd voor de toepassing in de betonsector immers net aangepast omwille van zijn subjectiviteit. Indien we de inspecteurs meer vrijheid zouden geven, betekent dit dus eerder een stap terug in plaats van een stap vooruit. De inschatting van de vragen kan men wel trachten meer af te stemmen op de wijze van de metaalsector vermits in de betonsector deze inschatting eerder streng was.

De bedrijven blijken positiever te staan tegenover de index indien zij over meer informatie en ondersteuning beschikken, of met andere woorden wanneer zij **lid zijn van een federatie** (gemiddelde score is 59). De gemiddelde score over de aspecten in verband met de index voor de niet-leden is gelijk aan 52. Bovendien volgt uit onze hypothesetoetsing dat bedrijven die veel belang hechten aan het lidmaatschap van een federatie een gunstig

beeld hebben van de preventie-index. Toch moeten we opmerken dat het verschil tussen de scores niet zo groot is en we moeten letten op de mogelijkheid tot een standaardafwijking door misconceptie.

De respondenten met een betere **structuur van de preventiedienst** staan volgens dit onderzoek meer open voor allerlei verbeteringen inzake veiligheid. Ook uit de hypothesetoetsing blijkt dat bedrijven met een beter uitgebouwde structuur voor de preventiedienst positiever staan tegenover de preventie-index.

Eveneens blijkt uit de hypothesetoetsing dat bedrijven die de veiligheidskosten hoger schatten, een negatiever beeld hebben van de index. En tenslotte wordt nog het volgende waargenomen, de respondenten die meer belang hechten aan veiligheid zullen gunstiger staan tegenover de preventie-index dan andere bedrijven.

9.2 VOORSTELLEN TOT VERBETERING VAN DE FARAOMETER

Na de afronding van het onderzoek vermelden we hier nog enkele aanbevelingen voor de toekomst. De bedrijfsbezoeken in het kader van het Faraoplan mogen naar onze mening zeker niet afgevoerd worden. Zij zetten de bedrijven die de veiligheidsvoorschriften als een ver-van-hun-bedshow bekijken aan om toch inspanningen te leveren. De verplichtingen een preventieadviseur aan te werven en voor bepaalde aspecten beroep te doen op externe diensten moeten eveneens blijven bestaan. Indien dit niet het geval zou zijn, zouden vele bedrijven geen beroep meer doen op deze mensen.

Op basis van het verschil tussen de sectoren komen we tot volgend voorstel. De **inschatting** van de vragen kan men trachten meer af te stemmen op de wijze van de metaalsector vermits in de betonsector deze inschatting eerder streng was. Bovendien kan er getracht worden meer **duidelijkheid** te verkrijgen door betere communicatie over de index zodat de verkeerde interpretaties, de waargenomen onhaalbaarheid en dergelijke verhinderd worden. Dit kan door duidelijkheid te creëren over de argumentatie van de volgorde van deze

vragen. Volgens ons zou het zeer nuttig zijn om de vraagstelling terug te bekijken in samenspraak met de federaties. Deze argumentatie is zeer belangrijk omdat bij het systeem van scores toekennen niet meer naar de volgende punten gekeken wordt wanneer aan één bepaald punt niet voldaan is.

Vaak worden niet alle pijnpunten van het bedrijf opgemerkt door de **beperkte tijdspanne** die de inspecteurs hebben voor een bezoek. Mogelijke oplossingen hiervoor zijn: meer inspecteurs aannemen, meer gericht gaan controleren, vragenlijst inkorten, enzovoort. Met **meer gericht gaan controleren** bedoelen we dat alleen de bedrijven die veiligheid links laten liggen, gecontroleerd worden. Dit is momenteel al de bedoeling maar alleen de leden van de federatie weten dit. Wanneer de toestand in de bedrijven rond veiligheid verbetert, zullen zij de frequentie van de inspectiebezoeken zien afnemen. Wij stellen voor de bedrijven die VCA-gecertificeerd zijn over te slaan bij het inspectiegebeuren vermits reeds bekend is dat zij zich inspinnen voor arbeidsveiligheid.

De bedrijven blijken tevens voorstanders te zijn van **strengere controles voor de laagscorende bedrijven** en wensen dat er meer kenbaarheid wordt gegeven aan de resultaten. Het voorstel om de vragenlijst in te korten, is een delicate kwestie vermits men moet vermijden dat bepaalde belangrijke onderwerpen over het hoofd worden gezien. Doch zijn sommige bedrijven voorstander van de uitbreiding van de sectorgebonden aspecten.

Ook dient het **papierwerk** rond het inspectiegebeuren verminderd te worden volgens vele bedrijven. Het blijkt dat bedrijven momenteel het gevoel hebben dat het papieren bewijs belangrijker is dan de uitvoering in de praktijk. Een effect waarvan wij denken dat het zeker niet gewenst is door de inspecteurs. Toch moeten we nogmaals opmerken dat onze **wetgeving** nu eenmaal een bureaucratie is en dat het papierwerk dient om het bedrijf tegen zichzelf te beschermen. Er kan volgens ons de vraag gesteld worden of de wetgeving niet dient aangepast te worden. De respondenten geven eveneens aan dat zij het **systeem** graag vereenvoudigd zouden zien. Dit kan volgens de bedrijven bijvoorbeeld door een aanpassing van het jaarverslag. Indien hierin moet aangetoond worden dat de brandblussers gekeurd

worden, bespaart dit werk voor de inspecteurs. Een probleem dat dit voorstel tegenkomt, is dat de jaarverslagen niet van alle bedrijven binnenkomen bij het TWW, namelijk minder dan één tiende. Bovendien brengt dit voorstel op zijn beurt weer meer papierwerk met zich mee voor de jaarverslagen. Men is wel van plan om de jaarverslagen af te schaffen zodat de bedrijven deze enkel moeten opstellen voor zichzelf en ze moeten kunnen voorleggen bij een eventueel bezoek. Dit zou wel een vermindering van de bureaucratie betekenen. [DE MUNCK, 2006]

Het invoegen van een **rotatiesysteem** in het statisch model zodat een inspecteur uit Antwerpen bijvoorbeeld gedurende een bepaalde tijd in Limburg komt werken is een ander mogelijk voorstel naar onze opinie. Zo zou een grotere homogeniteit bekomen worden en verdwijnt de invloed van de manier van werken van een bepaald inspecteur. Een voorstel dat volgens ons voortvloeit uit de waargenomen verschillen tussen de betonsector in Limburg en Antwerpen is dat er dient gewerkt te worden aan de **sociale vaardigheden** van de inspecteurs. [DE MUNCK, 2006]

Tenslotte willen we nogmaals benadrukken dat het noodzakelijk is in de toekomst meer belang te hechten aan een goede **veiligheidsopleiding** op school (bijvoorbeeld in de managementopleidingen) en aan een goede **begeleiding** op de werkvloer.

9.3 ONDERWERPEN VOOR VERDER ONDERZOEK

Zoals reeds werd aangegeven in paragraaf 8.2 kan een **verdere analyse van de non-respons** een meerwaarde bieden bovenop dit onderzoek. Het zou interessant kunnen zijn om onder de non-respondenten een klein onderzoek te houden naar de redenen voor het niet terugsturen van de vragenlijst. Zo kunnen eventueel aanwijzingen verkregen worden over het belang van het onderzoek voor de respondenten.

Verder is het misschien aangewezen om onderzoek te verrichten naar het **standpunt van de federaties** tegenover de preventie-index. Hierbij kunnen de federaties eveneens geconfronteerd worden met de resultaten uit het verrichte onderzoek met betrekking tot de beoordeling van de federaties door de respondenten. Uiteraard zou ook een confrontatie van de bedrijven met bekomen resultaten nuttige informatie kunnen opleveren. Het confronteren met de uitkomsten van het onderzoek kan een mogelijke strategie zijn om de bedrijven en federaties aan te zetten mee te werken aan een veiligere werkomgeving.

We hadden in ons onderzoek dieper in kunnen gaan op de **sectorgerichte aanpak** om te ondervinden hoe de federaties en bedrijven hier tegenover staan. Uit het proefproject in de betonsector blijkt immers dat de betere bedrijven geremd worden door de slechte ondernemingen in een bepaalde sector. Om de sectoraanpak te kunnen verbeteren is het noodzakelijk dat geweten is wat de mening is van de bedrijven en federaties over deze aanpak. Net zoals het voor ons nodig was de mening te kennen van de bedrijven over de preventie-index om verbeteringen te kunnen voorstellen. [DE MUNCK, 2005b]

Momenteel wordt de regionale aanpak nog gehanteerd in plaats van de sectorale aanpak. Verder onderzoek zou nuttig zijn over **de voor- en nadelen van deze verschillende aanpakken**. Een voordeel van de sectorale aanpak zou zijn dat voor een gelijkaardig product dezelfde inspectie geldt. Voor het personeel echter is de sectorale aanpak een nadeel. Stel je bijvoorbeeld de vraag wat er zou moeten gebeuren met de inspecteurs die heden in Hasselt werken. Bij een sectorale aanpak is het efficiënter te werken vanuit een centraal of nationaal bureau, bijvoorbeeld in Brussel. [DE MUNCK, 2005b]

Het zou ook interessant kunnen zijn een andere sector bij het onderzoek te betrekken zoals de **houtindustrie**, eveneens een gevaarlijke sector. Er kan nagegaan worden of zij bereid zijn mee te werken indien ze de positieve en negatieve punten van het Faraoplan kennen. [DE MUNCK, 2005b]

Nog interessant voor verder onderzoek is de analyse **waarom bedrijven die geen lid zijn van een federatie beter scoren op het vlak van structuur van de preventiedienst** dan leden. Dit kwam tot uiting in paragraaf 8.7 en wil zeggen dat eerder de niet-leden de beste organisatie hebben. [DE MUNCK, 2006] Andere pistes die verder kunnen onderzocht worden in verband met arbeidsveiligheid worden hieronder aangegeven.

Er kan nagegaan worden in welke mate bedrijven of werknemers financieel gestimuleerd of gesanctioneerd kunnen worden indien zij veiligheid al dan niet hoog in het vaandel dragen zonder dat dit leidt tot een concurrentieel voordeel. Met andere woorden er kan onderzocht worden welke de **omvang van de boetes** moet zijn zodat de net vermelde doelstelling bereikt wordt. Ook het ontwikkelen van een **toewijzingstechniek van de verschillende inspecteurs** aan de vele bedrijven zou een toegevoegde waarde kunnen betekenen voor het FOD WASO, vermits zij slechts over een beperkte capaciteit beschikken. Een andere piste kan zijn dat er een analyse gebeurt van de manier waarop de **te inspecteren bedrijven** gekozen moeten worden, zodat de inspecteurs meer gericht kunnen controleren en de inspectiecapaciteit optimaal benut wordt.

LIJST VAN GERAADPLEEGDE WERKEN

ABVV, 2004: ABVV (2004) Persbericht: *Het ABVV verwelkomt FARA0*, 26 februari 2004

ADMINISTRATIE ARBEIDSVEILIGHEID, 2005: Administratie van de arbeidsveiligheid Technische inspectie Antwerpen – Noord (2005) *Pilootproject : zelfredzaamheid ondernemingen in de metaalverwerkende sector*

ADMINISTRATIE VAN DE ARBEIDSVEILIGHEID, 2005: Administratie van de arbeidsveiligheid (2005) *Jaarverslag 2004*

BARTELD, 1989: Bartelds, J., Jansen, E. & Joosten T. (1989) *Enquêteren: het opstellen en gebruiken van vragenlijsten*, Groningen, Wolters-Noordhoff, p. 97-99

DE STANDAARD, 2004: De Standaard (2004) *Minder papier bij arbeidsongevallen*, 27 februari 2004, p. 15

DE TIJD, 2004: De Tijd (2004) *Veiligheidsplan bepaalt verzekeringspremie*, 27 februari 2004, p. 4

EUROPEAN AGENCY FOR SAFETY AND HEALTH AT WORK, 2004: European Agency for Safety and Health at Work (2004) *Promoting health and safety in European Small and Medium-sized Enterprises*, Luxembourg, Office for Official Publications of the European Communities, p. 42-43

FEBE, 2005: Federatie van de Betonindustrie (2005) *De economische toestand van de betonindustrie in 2004: Rapport 2005*, Brussel, FEBE

FOD WASO, 2004a: Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (2004) *Het Federaal Actieplan voor de Reductie van Arbeidsongevallen*, 26 februari

FOD WASO, 2004b: Ir. De Munck studienamiddag: "Ernstige Arbeidsongevallen: toelichting stappenplan", provinciehuis, 15 maart 2004

FOD WASO, 2004c: Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (2004) *Actieplan FARA0*, Cel Publicaties van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg

FOD WASO, 2005: Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (2005) *Pilootproject Betonproducten 2005*

HET NIEUWSBLAD, 2004a: Het Nieuwsblad (2004) *Elke dag een dode*, 27 februari 2004, p. 2

HET NIEUWSBLAD, 2004b: Het Nieuwsblad (2004) *Aantal arbeidsongevallen moet drastisch omlaag*, 27 februari 2004, p. 2

MALHOTRA, 1999: Malhorta, N. (1999) *Marketing Research. An applied orientation* (3rd ed.), London, Prentice Hall, p.420-429

MARTENS, 2003: Martens, H. (2003) *Organisatiepsychologie*, Diepenbeek, LUC, p.50

MINECO, 2001: Ministerie van Economische Zaken (2001) *Veiligheidsresultaten steenbakkerijen*

MOSSINK, 2004: Mossink, J. (2004) *Inventory of socio-economic costs of work accidents*, Luxemburg, European Agency for Safety and Health at Work (<http://agency.osha.eu.int/publications/reports/207/en/index.htm> geraadpleegd op 1 oktober 2005)

PREVENT, 2001: Prevent (2001) 'Arbeidsongeval juridisch bekeken', *PreventActua*, nr. 7
(<http://www.pro-safe.be/p/6DEF887BCC4806BFC1256BC60048CBA7> geraadpleegd op 13 september 2005)

PREVENT, 2005a: Prevent (2005) 'Ernstige ongevallen wachten', *PreventActua*, nr. 5
(<http://extra.prevent.be/p/A0A1B94C74350579C1256FB60053C043> geraadpleegd op 13 september 2005)

PREVENT, 2005b: Prevent (2005) 'Aangifte van lichte arbeidsongevallen'
(<http://extra.prevent.be/p/4C32B8489855B7DDC125700A0042A8B7> geraadpleegd op 13 september 2005)

PREVENT, 2005c: Prevent (2005) 'Uitzendwerk: wie moet de ernstige ongevallen onderzoeken?', *PreventActua*, nr. 10
(<http://extra.prevent.be/p/724F7F2BDF733B8C1256FE9004EFAB8> geraadpleegd op 13 september 2005)

PREVENT, 2005d: Prevent (2005) 'Ernstige ongevallen: wie vult de verplichtingen in?', *PreventActua*, nr. 9
(<http://extra.prevent.be/p/724F7F2BDF733B8C1256FE9004EFAB8> geraadpleegd op 14 september 2005)

PROVINCIAAL VEILIGHEIDSINSTITUUT VAN ANTWERPEN, 1967: Provinciaal veiligheidsinstituut van Antwerpen (1967) *Veiligheid en gezondheid bij de arbeid*, Antwerpen

SAERENS, 2005: Filip Saerens (2005) *Pilootproject Betonproducten 2005*, FOD WASO

SAUNDERS, 2000: Saunders, M., Lewis, P. & Thornhill, A. (2000) *Research methods for business students* (2nd ed.), London, Financial Times/Prentice Hall, p. 150-177

SCHERMERHORN, 2000: Schermerhorn, J.R., J.H. Hunt & R.N. Osborgn (2000) *Gedrag in organisaties*, Schoonhoven, Academic Service, p. 18

STV, 2004: Bourdeaud'hui, R., F. Janssens & S. Vanderhaeghe (2004) *Eerste resultaten Nulmeting Vlaamse werkbaarheidsmonitor*, STV-Innovatie & Arbeid, Brussel

TWW, 2005: Algemene directie Toezicht op het Welzijn op het Werk (2005) *Jaarverslag 2004*, mei 2005

UTTS, 2007: Utts, J. & R. Heckard (2007) *Mind on Statistics* (3rd ed.), Thomson Brooks/Cole, Belmont (USA)

VAN DIJK, 2001: van Dijk, F.H. (2001) *Sociale zekerheid: ouder dan de weg naar Rome*, Zutphen, Uitgeversmaatschappij Walburg Pers

WILSON, 1998: Wilson, H. (1998) *Het volk van de farao's*, Bosch & Keuning Uitgevers, p. 192-193

MONDELINGE BRONNEN

BATEN, 2005: naar aanleiding van een gesprek op 08/11/2005

BOONEN, 2005: naar aanleiding van een gesprek op 28/11/2005

DEBOT, 2005: naar aanleiding van een gesprek op 28/11/2005

DE MUNCK, 2005a: naar aanleiding van een gesprek op 12/07/2005

DE MUNCK, 2005b: naar aanleiding van een gesprek op 03/10/2005

DE MUNCK, 2006: naar aanleiding van gesprekken op 26/04/2006 en 05/05/2006

LEMEIRE, 2005a: naar aanleiding van een gesprek op 29/09/2005

LEMEIRE, 2005b: naar aanleiding van een gesprek op 22/11/2005

LEMEIRE, 2005c: naar aanleiding van een gesprek op 01/12/2005

PEETERS, 2005: naar aanleiding van een gesprek op 29/11/2005

TUTAK, 2005: naar aanleiding van een gesprek op 25/11/2005

VANROOY EN ERTRIJKX, 2005: naar aanleiding van een gesprek op 10/10/2005

WEBPAGINA'S

<http://socialsecurity.fgov.be/faofat>

<http://www.agoria.be>

<http://www.dibo.com>

<http://www.febe.be>

<http://www.idewe.be>

<http://www.iemants.be>

<http://www.lafarge.com>

<http://www.lotto.be>

<http://www.nelissen.be>

<http://www.p-i.be>

<http://www.prevent.be>

<http://www.pro-safe.be>

BIJLAGEN

- BIJLAGE 1: De twee luiken van het omstandig verslag dat dient opgemaakt te worden na elk ernstig arbeidsongeval
- BIJLAGE 2: De paradox van Bernoulli
- BIJLAGE 3: Selectie van de tien industriële sectoren met het hoogste aantal EA0 in de eerste versie van de Faraometer
- BIJLAGE 4: Aantal ondernemingen ingeschreven bij de RSZ onder de noemer 'betonindustrie' (op 30 juni)
- BIJLAGE 5: Controlelijsten: (a) betonsector Limburg; (b) metaalsector Antwerpen
- BIJLAGE 6: Bedrijven uit de metaalsector in Antwerpen
- BIJLAGE 7: Bedrijven uit de betonsector in Antwerpen
- BIJLAGE 8: Bedrijven uit de betonsector in Limburg
- BIJLAGE 9: De enquête
- BIJLAGE 10: Het codeboek
- BIJLAGE 11: De kwantitatieve data
- BIJLAGE 12: De kwantitatieve data per onderzoeksgroep met gemiddelden
- BIJLAGE 13: De verklaringen bij vraag 6.2
- BIJLAGE 14: Waarom is uw bedrijf lid van deze federatie?
- BIJLAGE 15: Wat kan er beter aan uw samenwerking met de federatie?
- BIJLAGE 16: Waarom is uw bedrijf geen lid van een federatie?
- BIJLAGE 17: Bij welke aspecten was u het niet eens met de inspecteur?
- BIJLAGE 18: Welke aanpassingen aan de index zou u graag doorgevoerd zien worden?
- BIJLAGE 19: De volledige dataset
- BIJLAGE 20: Totaalscores en eindscores voor de dimensie 'federatie'
- BIJLAGE 21: Totaalscores en eindscores voor de dimensie 'preventiedienst'
- BIJLAGE 22: Totaalscores en eindscores voor de dimensie 'kosten'
- BIJLAGE 23: Totaalscores en eindscores voor de dimensie 'preventie-index'
- BIJLAGE 24: Totaalscores en eindscores voor de dimensie 'veiligheid'
- BIJLAGE 25: De samenhang tussen 'federatie' en 'preventie-index'

- BIJLAGE 26: De samenhang tussen 'preventiedienst' en 'preventie-index'
- BIJLAGE 27: De samenhang tussen 'kosten' en 'preventie-index'
- BIJLAGE 28: De samenhang tussen 'veiligheid' en 'preventie-index'
- BIJLAGE 29: De betrouwbaarheidstoets
- BIJLAGE 30: De berekening van alfa van Cronbach voor de interitem consistentie

BIJLAGE 1: De twee luiken van het omstandig verslag dat dient opgemaakt te worden na elk ernstig arbeidsongeval

Kader: inhoud van het verslag

	Omstandig verslag	Voorlopig verslag
Luik 1: in te vullen door de bevoegde preventiedienst	de identificatie van de slachtoffers en hun werkgevers; de gedetailleerde beschrijving van de plaats van het ongeval;	de identificatie van de slachtoffers en hun werkgevers; de gedetailleerde beschrijving van de plaats van het ongeval;
	de gedetailleerde omschrijving van de omstandigheden van het ongeval, inclusief beeldmateriaal; de vastgestelde primaire, secundaire, tertiaire en eventuele verdere oorzaken. In deze wordt verstaan onder a) primaire oorzaken: de materiële feiten die het ongeval mogelijk hebben gemaakt; b) secundaire oorzaken: oorzaken van organisatorische aard, waardoor de primaire oorzaken zijn ontstaan; c) tertiaire oorzaken: materiële of organisatorische oorzaken die zich bij derden situeren;	een eerste omschrijving van de omstandigheden van het ongeval; de vastgestelde primaire oorzaken;
	aanbevelingen om herhaling van het ongeval te vermijden, de identificatie van de werkgever en de bevoegde preventiedienst;	
	de identificatie van de personen die het verslag hebben opgesteld;	
	de identificatie van de personen aan wie een afschrift van het verslag is toegezonden.	
Luik 2: in te vullen door de werkgever	de inhoud van de beslissing in verband met de gedane aanbevelingen en desgevallend, van het advies van de respectievelijke Comit�es, of, na overleg met de respectievelijke diensten en desgevallend, Comit�es, de alternatieve maatregelen die ten minste hetzelfde resultaat garanderen;	een gedetailleerd overzicht van de nog uit te voeren onderzoeken met vermelding van de materiële feiten waardoor geen omstandig verslag kan worden bezorgd;
	een actieplan, bevattende de termijnen binnen welke de maatregelen toegepast zullen zijn en de verantwoording van deze termijnen;	
	het advies van de respectievelijke Comit�es over de oorzaken die aan de basis liggen van het ernstig arbeidsongeval en over de maatregelen die zijn voorgesteld om herhaling ervan te vermijden.	- de bevindingen van de afvaardiging van het Comit� die zich na het ernstig arbeidsongeval onmiddellijk ter plaatse heeft begeven; - de adviezen van de respectievelijke Comit�es die reeds zouden zijn vastgelegd in goedgekeurde notulen op het ogenblik van het bezorgen van het voorlopig verslag aan de ambtenaar.

(Bron: <http://extra.prevent.be/p/724F7F2BDFA733B8C1256FE9004EFAB8>)

BIJLAGE 2: De paradox van Bernoulli

Het spel gaat als volgt:

- *Begin:* Er is een spelleider A en speler B. Om aan het spel te beginnen, betaalt speler B een wel bepaalde som S (vb. $S = 10^9$ EUR) aan de spelleider A. Vervolgens wordt het eerste spel gespeeld.
- *Idee:* Wanneer speler B een geldstuk opwerpt en het is kop, dan wint hij. Indien het munt is, verliest hij.
- *Spel 1:* Een geldstuk wordt voor de eerste maal opgeworpen. In geval kop wint speler B een bedrag van 2 EUR en wordt het spel stopgezet. De kans om 2 EUR te winnen is 2^{-1} . Er wordt enkel verder gespeeld wanneer het munt is.
- *Spel 2:* Kop bij het tweede spel betekent dat speler B een som van 2^2 EUR wint en dan stopt het spel. De kans om 4 EUR te winnen is 2^{-2} . Indien munt wordt geworpen, wordt er nog verder gespeeld.
- *Spel 3:* Indien kop wordt geworpen bij het derde spel betekent dit dat speler B een som van 2^3 EUR wint en dan stopt het spel. De kans om 8 EUR te winnen is 2^{-3} . Indien munt wordt geworpen, wordt er nog verder gespeeld.
- *Spel 4:* Kop bij het vierde spel betekent dat speler B een som van 2^4 EUR wint en dan stopt het spel. De kans om 16 EUR te winnen is 2^{-4} . Indien munt wordt geworpen, wordt er nog verder gespeeld.
- *Enzovoort...*
- *Dus:* Wanneer speler B kop werpt, wint hij 2^x EUR met een kans 2^{-x} waarbij x staat voor hoeveelste spel dat gespeeld werd. Als speler B munt werpt, gaat men telkens over naar een volgend spel.

De verwachte waarde voor speler B is dan gelijk aan:

$$-S + 2 \cdot \frac{1}{2} + 4 \cdot \frac{1}{4} + 8 \cdot \frac{1}{8} + \dots = -S + 1 + 1 + 1 + \dots = +\infty$$

De verwachte waarde voor dit spel ligt oneindig hoog maar toch zal niemand het spel spelen omwille van de hoge som S die met een grote kans verloren dreigt te worden. Aan de hand van dit spel wordt duidelijk het verschil tussen de verwachte waarde en de zekere waarde getoond. [LEMEIRE, 2005b+c]

BIJLAGE 3: Selectie van de tien industriële sectoren met het hoogste aantal EAO in de eerste versie van de Faraometer

Nace	Omschrijving	Totaal	Aantal	%	IG
45	Bouwsector	1862	189.233	7,25%	984
50..52	Groot- en kleinhandel; reparatie van auto's en huishoudelijke artikelen	115	453.979	17,39%	246
60..63	Vervoer en opslag	960	119.483	4,58%	803
70..74	Onroerende goederen, verhuur en diensten aan bedrijven	727	359.069	13,76%	202
28	Vervaardiging producten uit metaal	512	59.379	2,27%	862
85	Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	417	295.866	11,34%	141
15, 16	Vervaardiging voedings- en genotmiddelen	413	93.282	3,57%	443
55	Hotels en restaurants	229	111.278	4,26%	206
26	Vervaardiging overige niet-metaalhoudende producten	229	32.258	1,24%	710
29	Vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen	222	41.712	1,60%	532
5	<i>Visserij</i>	13	546	0,02%	2.381
10..14	Winning van delfstoffen	50	3.136	0,12%	1.594
20	Houtindustrie en vervaardiging artikelen in hout	180	11.539	0,44%	1.560
19	<i>Leermijverheid en vervaardiging van schoeisel</i>	18	1.755	0,07%	1.026
37	<i>Overige industrie en recuperatie</i>	29	2.929	0,11%	990
95	<i>Particuliere huishoudens met werknemers</i>	24	2.461	0,09%	975

(Bron: Jaarverslag 2004 Algemene directie Toezicht op het Welzijn op het Werk)

BIJLAGE 4: Aantal ondernemingen ingeschreven bij de RSZ onder de noemer 'betonindustrie' (op 30 juni)

Provincies/Provinces	1995	1997	1999	2000	2001	2002	2003
Antwerpen/Anvers	54	52	50	49	47	48	45
Brussel/Bruxelles	2	3	3	1	1	1	2
VL. Brabant/Brabant FL.	25	22	21	18	18	18	16
Waals Brabant/Brabant Wallon	7	7	7	7	7	6	5
West-Vlaanderen/Fl. Occident.	56	57	53	49	45	45	42
Oost-Vlaanderen/Fl. Orientale	41	45	37	38	35	35	33
Henegouwen/Hainaut	22	26	29	27	28	28	21
Luik/Liège	20	24	20	20	20	21	19
Limburg/Limbourg	69	66	75	74	69	66	58
Luxemburg/Luxembourg	8	8	8	8	8	8	7
Namen/Namur	9	8	8	10	9	10	8
Totaal/Total	313	318	311	301	287	286	256

Bron : R.S.Z. - Nace-Bel Code 26.610 : Betonindustrie
Source : O.N.S.S. - Code Nace-Bel 26.610 : Industrie du Béton

BIJLAGE 5 a: Controlelijst betonsector Limburg

Preventie-index

De veiligheidsindex heeft tot doel een beoordeling te maken van de veiligheidssituatie in de bedrijven. Dit houdt in dat er twee aspecten worden geëvalueerd: het respect van de reglementering en de preventie-inspanningen van het bedrijf.

Vermits een universeel systeem voor alle bedrijven weinig nuttig is omdat de risico's per sector sterk kunnen verschillen, wordt voorgesteld drie blokken te voorzien: de eerste twee blokken die algemeen van toepassing zijn en constant blijven over een langere periode en een derde blok dat sector en tijdsgebonden is. Op deze wijze kunnen de sectoren onderling vergeleken worden op basis van de eerste twee blokken, maar kan binnen de sector voldoende genuanceerd gewerkt worden.

Een belangrijke randvoorwaarde is dat de nieuwe index coherent moet zijn met de huidige inspectie-index, d.w.z. dat hij verwerkt kan worden met het bestaande informaticasysteem.

In het eerste blok worden vooral de organisatorisch gebonden aspecten onderzocht, het tweede blok evalueert de meer beleidsgebonden maatregelen:

- A) Organisatorische aspecten
 - 1) interne dienst PB
 - 2) samenwerking interne en externe dienst
 - 3) beleid ivm keuringen
 - 4) onthaal en vorming van nieuwe werknemers, interims en jobstudenten
 - 5) beleid van aankoop en indienststelling
- B) Beleidsgebonden aspecten
 - 1) beoordeling veiligheidsaspecten van arbeidsmiddelen (machines en handgereedschap)
 - 2) transportwerktuigen en hefwerktuigen
 - 3) valrisico en risico voor vallende voorwerpen (inrichting van de werkplaats) en intern transport
 - 4) opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen en preparaten
 - 5) persoonlijke beschermingsmiddelen
 - 6) manueel hanteren van lasten
 - 7) beleid ivm brandpreventie
 - 8) arbeidsplaatsen
 - 9) signalisatie
 - 10) werking comite, syndicale afvaardiging, overleg werknemers
- C) Sector gebonden aspecten (nog in te vullen in overleg met de betrokken sectoren)
 - 1) menginstallatie
 - 2) transportbanden
 - 3) behandeling van produkten
 - 4) gezondheid en hygiëne
 - 5) klem- en grijpinstallatie

Er wordt per item een quotering gegeven tussen 0 en 4. Er wordt niet enkel gepeild naar het respect van de regelgeving, maar ook naar de preventie-inspanning. Indien voor een bepaald item op basis van de controlelijst verschillende quoteringen mogelijk zijn, wordt steeds de laagste gekozen.

Controlelijsten

Hoe te hanteren:

Elke stelling wordt volgens de volgorde hieronder in vraag gesteld.

Wanneer vooropgestelde stelling aangezien kan worden als 'juist' wordt overgegaan naar de volgende stelling (↵).

Wanneer vooropgestelde stelling aangezien kan worden als 'onjuist' wordt onmiddellijk (zonder rekening te houden met volgende stellingen) de quotering in het bijhorende vak rechts toegekend.

A. Organisatorische aspecten

		Quotering	
		Juist	Onjuist
A1. Interne dienst PB			
<ul style="list-style-type: none">• Art. 33 Hoofdstuk VI, Wet Welzijn	<ul style="list-style-type: none">• er is een interne dienst opgericht en een preventieadviseur (van het juiste niveau) aangesteld• de onderneming telt meer dan 20 werknemers : niet de werkgever , maar een andere persoon is aangesteld als preventie-adviseur	↵	0
<ul style="list-style-type: none">• Art. 8, Hoofdstuk I, Titel II, Codex• Art. 5, Hoofdstuk I, Titel II, Codex	<ul style="list-style-type: none">• de werking van de interne dienst gebeurt volgens het dynamisch risicobeheersingssysteem (verlenen van advies over risicobeheersing, uitvoering GPP-JAP, organisatie, instructies, vorming, ongevalonderzoek onthaal,); de betrokkenheid van de interne dienst bij alle opdrachten die worden opgelegd door de wet en de uitvoeringsbesluiten kan aangetoond worden	↵	1
<ul style="list-style-type: none">• Art.7, Hoofdstuk I, Titel II, Codex	<ul style="list-style-type: none">• de preventie-adviseur doet ter opstelling van het GPP en het JAP een jaartijks werkplaatsbezoek	↵	

<ul style="list-style-type: none"> • Art. 35, Hoofdstuk VI, WW • Art. 18, Hoofdstuk I, Titel II, Codex • Art. 8, Hoofdstuk I, Titel II, Codex • Art. 7, Hoofdstuk I, Titel II, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • er is slechts één interne dienst opgericht ook al zijn er één of meer technische bedrijfseenheden aanwezig • de preventieadviseur heeft kennis van alle werktechnieken zodanig de taken van de interne dienst uitgevoerd kunnen worden • de prestatieduur van de preventieadviseur wordt vastgelegd (opgenomen in identificatiedocument) • elk ernstig ongeval wordt door de interne dienst grondig onderzocht (maken van een uitgebreid verslag) 	<p>↙</p> <p>↙</p> <p>↙</p> <p>↙</p>	<p>1</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 12, Hoofdstuk I, Titel II, Codex • Art. 22, Hoofdstuk I, Titel II, Codex • Art. 4, Hoofdstuk III, Titel I, Codex • Art. 7, Hoofdstuk I, Titel II, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • elk ernstig ongeval wordt onderzocht door de externe dienst • De onderneming telt meer dan 50 werknemers : er is een preventieadviseur aangesteld die met vrucht een erkende cursus van ten minste het tweede niveau heeft beëindigd • het jaarractieplan is gebaseerd op de acht domeinen die het dynamisch risicobeheersingssysteem omvat • er worden preventieve maatregelen voorgesteld na elk arbeidsongeval op de werkvloer 	<p>↙</p> <p>↙</p> <p>↙</p> <p>↙</p>	<p>2</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 4,5,6, Hoofdstuk I, Titel II, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • de preventieadviseur wordt betrokken bij alle beleidsbeslissingen 	<p>4</p>	<p>3</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Art. 5, Hoofdstuk I, Titel II, Codex • Art. 5, Hoofdstuk I, Titel II, Codex • 	<ul style="list-style-type: none"> • er wordt rekening gehouden met de adviezen van de preventie-adviseur i.v.m. de beleidsbeslissingen • voor elke technische bedrijfseenheid waar een comité is, werd een preventie-adviseur aangesteld • indien aantal werknemers < 20: de aangestelde preventie-adviseur is verschillend van de werkgever 	4	3
A2. Samenwerking interne en externe dienst			
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 13, Hoofdstuk II, Titel II, Codex • Art. 11, Hoofdstuk I, Titel II, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • er bestaat een overeenkomst met een externe dienst • de externe dienst voert de taken en opdrachten uit waarvoor de interne dienst niet belast is (o.a. medisch toezicht, maar ook andere taken i.g.v. groep C of D) 	↙	0
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 8, Hoofdstuk I, Titel II, Codex • Art. 146bis, Hoofdstuk III, Titel II, ARAB 	<ul style="list-style-type: none"> • er bestaat een lijst met veiligheidsfuncties die doorgegeven wordt aan de arbeidsgeneesheer • de formulieren van het gezondheidsbeoordeling van de laatste drie jaren zijn ter beschikking 	↙	1
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 13, Hoofdstuk II, Titel II, Codex • Art. 13, Hoofdstuk II, Titel II, Codex • Art. 12, Hoofdstuk I, Titel II, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • de externe dienst voert de taken en opdrachten die in de overeenkomst werden vastgelegd grondig uit • er wordt bij elk onderzoek beroep gedaan op de externe dienst • interne dienst werkt nauw samen met de externe dienst (uitwerken risico-analyses, preventiemaatregelen en 	↙	2
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 12, Hoofdstuk I, Titel II, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • interne dienst werkt nauw samen met de externe dienst (uitwerken risico-analyses, preventiemaatregelen en 	4	3

A3. Beleid i.v.m. keuringen

<ul style="list-style-type: none"> • Art 52.11, Hoofdstuk I, Titel II, ARAB • Art 270, 272, Hoofdstuk V, AREI • Art 270, 271, Hoofdstuk V, AREI • Art. 267, Hoofdstuk I, Titel III, ARAB • Art. 6, Hoofdstuk V, KB Machines 09-03-2003 	<ul style="list-style-type: none"> • de blustoellen worden jaartijks gecontroleerd • de elektrische hoogspanningsinstallatie wordt jaartijks gecontroleerd door een erkend organisme • de elektrische laagspanningsinstallatie wordt vijfjaarlijks gecontroleerd door een erkend organisme • de hefwerktuigen worden driemaandelijks gekeurd • de liften worden ofwel : -jaartijks gecontroleerd indien zij tweemaal per jaar worden onderworpen aan een onderhoud door een onderhoudsbedrijf (+ halfjaarlijkse inspectie van puntjes opgesomd in artikel 6) -driemaandelijks gecontroleerd 	<p>↙</p> <p>↙</p> <p>↙</p> <p>↙</p> <p>↙</p>	<p>0</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Art 274, Hoofdstuk V, AREI – in geval van overtredingen • (Art 270, 271, Hoofdstuk V, AREI) - in geval van overtredingen • rondschrjven aan de organismen erkend voor de controle van hefwerktuigen met kenmerk AV/A 6.232/C van 26.03.1992 	<ul style="list-style-type: none"> • er wordt gevolg gegeven aan elke opmerking in het keuringsverslag van de elektrische hoogspanningsinstallatie • er wordt gevolg gegeven aan elke opmerking in het keuringsverslag van de elektrische laagspanningsinstallatie • belangrijke opmerkingen in de keuringsverslagen van de hefwerktuigen krijgen een gevolg • belangrijke opmerkingen in de keuringsverslagen van de liften krijgen een gevolg 	<p>↙</p> <p>↙</p> <p>↙</p>	<p>1</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Art 274, Hoofdstuk VI; Art 276, Hoofdstuk VI, AREI 	<ul style="list-style-type: none"> • nadat de elektrische installatie in orde is gebracht, heeft er een herkeuring plaats (Voor LS binnen de periode van een jaar na de voorgaande keuring) 	<p>↙</p>	<p>2</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Art 280, deel I, ARAB 	<ul style="list-style-type: none"> • nadat de kettingen/aanslagmateriaal veranderd of gerepareerd zijn door lassen, heeft er een herkeuring plaats vooraleer deze opnieuw in gebruik gesteld worden 	<p style="text-align: center;">↙</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • 	<ul style="list-style-type: none"> • alle heftrucks worden driemaandelijks gekeurd 	<p style="text-align: center;">4</p>	<p style="text-align: center;">3</p>
<p>A4. Onthaal en vorming van nieuwe werknemers, interims en jobstudenten</p>			
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 17, 20, 21, Hoofdstuk III, Titel I, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • er bestaat een onthaalprocedure 	<p style="text-align: center;">↙</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 2, Hoofdstuk IV, Titel VIII, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • men beschikt over werkpostfiches 	<p style="text-align: center;">↙</p>	<p style="text-align: center;">0</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 2, Hoofdstuk IV, Titel II, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • buiten de personeelsdienst wordt ook de preventieadviseur betrokken bij het onthaal 	<p style="text-align: center;">↙</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 18, Hoofdstuk III, Titel I, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • er bestaat een vormingsprogramma 	<p style="text-align: center;">↙</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 21, Hoofdstuk III, Titel I, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • er bestaat een adequate opleiding in overeenstemming met de werkpostfiche (zowel algemeen als per specifieke job) 	<p style="text-align: center;">↙</p>	<p style="text-align: center;">1</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 21, Hoofdstuk III, Titel I, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • onthaalprocedure omvat naast de algemene veiligheidsaspecten ook de specifieke aspecten gebonden aan de eigen werkpost 	<p style="text-align: center;">↙</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 2, Hoofdstuk IV, Titel VIII, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • de preventieadviseur wordt betrokken bij de opstelling van de werkpostfiche 	<p style="text-align: center;">↙</p>	<p style="text-align: center;">2</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 21, Hoofdstuk III, Titel I, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • er bestaat een vormingsprogramma specifiek voor de verschillende functies 	<p style="text-align: center;">↙</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 3, Hoofdstuk IV, Titel II, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • er bestaat een uitgebreide onthaal- en opleidingsprocedure 	<p style="text-align: center;">4</p>	<p style="text-align: center;">3</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 5, Hoofdstuk I, Titel II, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • de preventieadviseur en het comité PB (resp 	<p style="text-align: center;">4</p>	<p style="text-align: center;">3</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Art. 3, Hoofdstuk IV, Titel II, Codex 	<p>vakbondsafvaardiging) hebben hierover gunstig geadviseerd</p> <ul style="list-style-type: none"> • de onthaal- en opleidingsprocedure wordt in alle gevallen nageleefd 		
A5. Beleid van aankoop en indienststelling			
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 8.1, Hoofdstuk I, Titel VI, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • de preventieadviseur wordt betrokken bij aankoop van belangrijke machines, installaties en gemechaniseerde werktuigen 	↙	
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 21, Hoofdstuk III, Titel I, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • bij elke aankoop is er een visum van de preventieadviseur(s) nodig 	↙	0
<ul style="list-style-type: none"> • Art.7, Hoofdstuk I, Titel VI, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • de veiligheidsinstructies i.v.m. de essentiële veiligheidsaspecten bij machines, installaties of gemechaniseerde werktuigen kunnen geraadpleegd worden 	↙	
<ul style="list-style-type: none"> • Art 3, Hoofdstuk I, Titel VI, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • alle door onze diensten onderzochte installaties, machines of gemechaniseerde werktuigen zijn geschikt voor het uit te voeren werk of zo aangepast dat de veiligheid en gezondheid van de werknemer gewaarborgd wordt 	↙	1
<ul style="list-style-type: none"> • Art.7, Hoofdstuk I, Titel VI, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • de veiligheidsinstructies zijn ter inzage 	↙	
<ul style="list-style-type: none"> • Art.7, Hoofdstuk I, Titel VI, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • inhoudelijke betrokkenheid van interne deskundigen 	↙	
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 21, Hoofdstuk III, Titel I, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • er bestaat een vorming van werknemers bij nieuwe machines en gemechaniseerde handwerktuigen 	↙	2
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 26, Hoofdstuk I, Titel II, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • inhoudelijke betrokkenheid van externe deskundigen 	4	3

B. Beleidsgebonden aspecten

		Quotering
B1. Beoordeling veiligheidsaspecten van arbeidsmiddelen (machines en handgereedschap)		
<ul style="list-style-type: none"> Bijlage I, Hoofdstuk IX, KB machines 5 mei 1995 Art. 8.3, Hoofdstuk I, Titel VI, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> afschermingen voor gevaarlijke situaties er is een indienstellingsverslag opgemaakt voor elke machine die door onze diensten wordt onderzocht 	↙ 0
<ul style="list-style-type: none"> Bijlage I, Hoofdstuk IX, KB machines 5 mei 1995 	<ul style="list-style-type: none"> er zijn van geen enkele machine die door onze diensten wordt onderzocht materiële afschermingen en/of veiligheidsvoorzieningen verwijderd of buiten dienst gesteld 	↙ 1
<ul style="list-style-type: none"> KB Arbeidsmiddelen 	<ul style="list-style-type: none"> er bestaat een vervangingsbeleid voor handgereedschap 	↙ 2
<ul style="list-style-type: none"> KB Arbeidsmiddelen 	<ul style="list-style-type: none"> er bestaat een vervangingsbeleid voor machines en gemechaniseerde werktuigen 	↙ 3
B2. Transportwerktuigen en hefwerktuigen		
<ul style="list-style-type: none"> Art. 281, Hoofdstuk I, Titel III, ARAB 	<ul style="list-style-type: none"> er kan een verslag van een EDTC worden voorgelegd voor alle hefwerktuigen 	↙ 0
<ul style="list-style-type: none"> Art. 10, Hoofdstuk I, Titel VI, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> transportwerktuigen en hefwerktuigen worden dagelijks gecontroleerd 	↙ 0
<ul style="list-style-type: none"> Art. 14, Hoofdstuk II, Titel VI, Codex; Art 20,21, Hoofdstuk III, Titel I, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> een transportwerktuig of een hefwerktuig wordt enkel bestuurd door een gekwalificeerd persoon (notering interne opleiding) 	↙ 1
<ul style="list-style-type: none"> Art. 3, Hoofdstuk I, Titel VI, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> In de schriftelijke instructie van dit transportwerktuig/hefwerktuig is dit vermeld personen worden gehesen of geheven enkel met arbeidsmiddelen die er 	↙ 1

<ul style="list-style-type: none"> • Art. 5, Hoofdstuk I, Titel VI, Codex 	<p>geschikt voor zijn en met een voorafgaandelijke risicobeoordeling</p> <ul style="list-style-type: none"> • het hijsen of heffen van personen met arbeidsmiddelen werd opgenomen in de risico-analyse • de dagelijkse controles van transportwerktuigen en hefwerktuigen worden door bevoegde personen uitgevoerd 		
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 21, Hoofdstuk III, Titel I, Codex • Art. 11, Hoofdstuk I, Titel VI, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • er bestaat een specifiek vormingsprogramma voor het gebruik van transportwerktuigen en hefwerktuigen • goede rapportering van dagelijkse controles van transportwerktuigen en hefwerktuigen 	↙	2
<ul style="list-style-type: none"> • KB Arbeidsmiddelen 	<ul style="list-style-type: none"> • er is een lange termijn planning betreffende de vervanging van transportwerktuigen en hefwerktuigen 	4	3
B3. Valrisico en risico voor vallende voorwerpen (inrichting van de werkplaats) en intern transport			
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 42, Hoofdstuk I, Titel II, ARAB • Art. 42, Hoofdstuk I, Titel II, ARAB 	<ul style="list-style-type: none"> • afscherming van alle toegankelijke zones op een hoogte van meer dan 1,5 m • alle putten zijn afgeschermd 	↙	0
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 41ter, Hoofdstuk I, Titel II, ARAB 	<ul style="list-style-type: none"> • hoger gelegen zones (minder dan 1,5 m) zijn afgeschermd 	↙	1
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 7,8,9, Hoofdstuk III, Titel I, Codex • Art. 41ter, Hoofdstuk I, Titel II, ARAB 	<ul style="list-style-type: none"> • er bestaat formele risicoanalyse van de werkposten met betrekking tot dit thema • alle hoger gelegen zones (hoger dan 0,5 m) zijn afgeschermd 	↙	2
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 41ter, Hoofdstuk I, Titel II, ARAB 	<ul style="list-style-type: none"> • alle zones met enig valgevaar zijn duidelijk zichtbaar gemarkeerd 	4	3
B4. Opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen en preparaten			
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 52, Hoofdstuk I, Titel II, ARAB 	<ul style="list-style-type: none"> • gevaarlijke producten en preparaten worden conform opgeslagen 	↙	0

<ul style="list-style-type: none"> • Art. 52.8.4, Hoofdstuk I, Titel II, ARAB • Art 8, KB gevaarlijke producten 24-5-1982 • Art. 10, Hoofdstuk I, Titel II; Bijlage III, Titel III Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • de opslag van ontvlambare producten (vlampunt lager dan 55°C) in de werklokalen is maximaal de dagvoorraad • alle producten aanwezig op de werkplaats zijn geëtiketteerd • er zijn procedures/preventiemaatregelen m.b.t. het betreden van besloten ruimten genomen 	<p>↙</p> <p>↙</p> <p>↙</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Art 23, Hoofdstuk III, Titel I, Codex • KB gevaarlijke producten • Art 3, KB gevaarlijke producten 24-5-1982 • Art 12, KB Gevaarlijke produkten, 11-1-1993 	<ul style="list-style-type: none"> • werknemers zijn op de hoogte van de hoogte van de risico's van de aanwezige producten • gevaarlijke producten worden conform behandeld • de aanwezige gevaarlijke producten werden geïnventariseerd • men is in het bezit van een veiligheidsinformatieblad voor elk aanwezig product of preparaat 	<p>↙</p> <p>↙</p> <p>↙</p> <p>↙</p>	1
<ul style="list-style-type: none"> • Art 3, KB gevaarlijke producten 24-5-1982 • Art 12, KB Gevaarlijke produkten, 11-1-1993 	<ul style="list-style-type: none"> • de inventaris van de gevaarlijke producten wordt actueel gehouden • veiligheids- en gezondheidskaart voor alle producten aanwezig op de werkplaats 	<p>↙</p> <p>↙</p>	2
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 8, Hoofdstuk I, Titel II, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • er bestaat een risico-analyse over alle gebruikte stoffen met opvolging en conclusies 	4	3
B5. Persoonlijke beschermingsmiddelen			
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 3, Hoofdstuk II, Titel VII, Codex • Art. 7 Hoofdstuk II, Titel VII, Codex • Art. 3, Hoofdstuk II, Titel VII, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • de werknemers beschikken over de nodige PBM's • de werknemers gebruiken de ter beschikking gestelde PBM's • de werknemers beschikken over de nodige werkkledij 	<p>↙</p> <p>↙</p> <p>↙</p>	0

<ul style="list-style-type: none"> • Art. 5,6,10, Hoofdstuk II, Titel VII, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • er wordt een beoordeling gemaakt van de PBM's 	↙	
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 5, Hoofdstuk II, Titel VII, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • de ter beschikking gestelde PBM's zijn aangepast aan de aanwezige risico's 	↙	1
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 4, Hoofdstuk V, Titel VIII, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • de beoordeling gebeurt niet enkel op basis van gewoonten en de ervaring uit het verleden 	↙	
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 6, Hoofdstuk V, Titel VIII, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • voor de beoordeling wordt beroep gedaan op interne deskundigen 	↙	2
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 14, Hoofdstuk IV, Titel II, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • het comité krijgt alle informatie die nodig i.v.m. de gebruikte en geplande beschermingsmiddelen en dit kan aangetoond worden 	↙	
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 9, Hoofdstuk II, Titel VII, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • de actieve betrokkenheid van de interne dienst bij aankoop PBM's kan aangetoond worden 	↙	3
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 5,6,10, Hoofdstuk II, Titel VII, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • ruime aandacht aan alle comfortaspecten van de PBM's 	4	
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 13, Hoofdstuk II, Titel VII, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • er bestaat een planning om PBM's waar mogelijk te vervangen door collectieve beschermingsmiddelen 	4	3
B6. Manueel hanteren van lasten			
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 5,6,7,8,9,10,11 Hoofdstuk V, Titel VIII, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • er zijn passende organisatorische maatregelen opgenomen in het risicobeheersingssysteem 	↙	0
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 4, Hoofdstuk V, Titel VIII, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • hulpmiddelen zijn ter beschikking om manueel hanteren van lasten te voorkomen 	↙	1
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 5,6,7,8,9,10,11 Hoofdstuk V, Titel VIII, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • er bestaat een beoordeling betreffende de veiligheid en de gezondheidsaspecten i.v.m. manueel hanteren van lasten 	↙	2
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 8, Hoofdstuk V, Titel VIII, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • De werknemers werden in kennis gesteld van alle getroffen en mogelijk te treffen maatregelen i.v.m. manueel hanteren van lasten 	↙	3
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 4, Hoofdstuk V, Titel VIII, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • grondige beleidsmaatregelen: aankoop van grondstoffen in aangepaste verpakkingen, aangepaste opslag, aanpassing van het productieproces... 	4	3

B7. Beleid i.v.m brandpreventie

<ul style="list-style-type: none">• Art 52.1.1, Hoofdstuk I, Titel II, ARAB• Art 52.1.1, Hoofdstuk I, Titel II, ARAB	<ul style="list-style-type: none">• er is een alarmprocedure i.v.m. brand• er is een evacuatieplan	↙	0
<ul style="list-style-type: none">• Art. 52.5.12, Hoofdstuk I, Titel II, ARAB• Art. 52.5.9, Hoofdstuk I, Titel II, ARAB• Art. 105, 110, Hoofdstuk II, AREI	<ul style="list-style-type: none">• alle toegangen tot nooduitgangen zijn vrij• geen enkele nooduitgang is afgesloten zonder dat de sleutels ter plaatse beschikbaar zijn• er werd een explosieveiligheidsdocument opgesteld	↙ ↙ ↙	1
<ul style="list-style-type: none">• Art. 22, Hoofdstuk III, Titel I, Codex• Art. 7, Hoofdstuk I, Titel II, Codex• Art. 52, Hoofdstuk I, Titel II, ARAB• Art. 52.5.12, Hoofdstuk I, Titel II, ARAB	<ul style="list-style-type: none">• er kan een rapport getoond worden van de jaarlijkse evacuatieoefening• het werkplaatsbezoek was uitgebreid• alle nooduitgangen draaien naar buiten open• er bestaat een goed uitgewerkte noodprocedure	↙ ↙ ↙ ↙	2
<ul style="list-style-type: none">• Art. 22, Hoofdstuk III, Titel I, Codex	<ul style="list-style-type: none">• Na ondervraging van een aantal werknemers blijkt dat deze op de hoogte zijn van de noodprocedures	4	3
B8. Arbeidsplaatsen			
<ul style="list-style-type: none">• Art. 41ter, Hoofdstuk I, Titel II, ARAB• Art. 42, Hoofdstuk I, Titel II, ARAB	<ul style="list-style-type: none">• ernstig risico voor struikelen wordt vermeden door orde en netheid• alle ladders zijn in goede staat	↙ ↙	0

<ul style="list-style-type: none"> • Art. 41 quater, Hoofdstuk I, Titel II, ARAB • Art. 41 quater, Hoofdstuk I, Titel II, ARAB • Art. 41 quater, Hoofdstuk I, Titel II, ARAB • Art. 44 quater, Hoofdstuk I, Titel II, ARAB • Art. 41 ter, Hoofdstuk I, Titel II, ARAB 	<ul style="list-style-type: none"> • vloeren zijn vrij van belangrijke oneffenheden • vloeren zijn vrij van gevaarlijke hellingen • vloeren zijn slipvrij • er bestaat een intern vervoersplan (uittijnen voetgangersovergang, afbakening...) • zone rond/onder ladders zijn voldoende afgeschermd 	<p style="text-align: center;">1</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 40 bis, Hoofdstuk I, Titel II, ARAB 	<ul style="list-style-type: none"> • alle rol- en kantelpoorten voorzien van beveiliging tegen onverwacht sluiten 	<p style="text-align: center;">2</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 44 quater, Hoofdstuk I, Titel II, ARAB 	<ul style="list-style-type: none"> • volledig uitgewerkt intern vervoerplan en afgebakende wegen volledig vrij 	<p style="text-align: center;">3</p>
<p>B9. Signalisatie</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 3, Hoofdstuk I, Titel III, Codex • Art. 3, Hoofdstuk I, Titel III, Codex • Art. 3, Hoofdstuk I, Titel III, Codex • Art. 3, Hoofdstuk I, Titel III, Codex • Art. 3, Hoofdstuk I, Titel III, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • Alle uitgangen zijn aangeduid d.m.v. een pictogram • Alle nooduitgangen zijn aangeduid d.m.v. een pictogram • Daar waar een verbod van vuur, open vlam en roken heerst, werd een pictogram aangebracht • Al het brandbestrijdingsmateriaal is aangeduid d.m.v. een pictogram • Alle aangebrachte pictogrammen zijn correct 	<p style="text-align: center;">0</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Art. 3, Hoofdstuk I, Titel III, Codex • Art. 3, Hoofdstuk I, Titel III, Codex • KB gebruik arbeidsmiddelen • KB gebruik arbeidsmiddelen 	<ul style="list-style-type: none"> • Overall waar er een verplichting voor het gebruik van PBM's heerst, werd er een pictogram aangebracht • Deze pictogrammen zijn correct . • De pictogrammen signaleren de plaatsen waar bestendig gevaar bestaat (bv. stoten, vallen, elektrische spanning, laserstraling, explosieve atmosfeer, gevaarlijke producten, ...). • De organisatie zorgt voor een voortdurend herhaald onderricht van alle personen voor wie de signalering van betekenis kan zijn. 	<p style="text-align: center;">↙</p> <p style="text-align: center;">↙</p> <p style="text-align: center;">↙</p> <p style="text-align: center;">4</p>	<p style="text-align: center;">1</p> <p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">3</p>
<p>B10. werking comité, syndicale afvaardiging en overleg werknemers</p>			
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 49, Hoofdstuk VIII, WW • Art. 50, Hoofdstuk VIII, WW • Art. 52, Hoofdstuk VIII, WW • Art. 53, Hoofdstuk VIII, WW 	<ul style="list-style-type: none"> • Indien het bedrijf meer dan 50 werknemers telt is er een comité ingesteld • Per juridische entiteit is er een comité ingesteld (welke ook het aantal wn in ieder van de zetels) • Bij bedrijven met minder dan 50 werknemers kan aangetoond worden dat de vakbondsafvaardiging de taken van het comité behandelt • Indien er geen vakbondsafvaardiging bestaat, bestaat er wel een ander overlegorgaan, waar de werknemers zaken m.b.t. het welzijn op het werk behandelen 	<p style="text-align: center;">↙</p> <p style="text-align: center;">↙</p> <p style="text-align: center;">↙</p> <p style="text-align: center;">↙</p>	<p style="text-align: center;">0</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 50, Hoofdstuk VIII, WW • Art. 68, Hoofdstuk VIII, WW 	<ul style="list-style-type: none"> • Per technische bedrijfseenheid is er een comité ingesteld • De werkingsmodaliteiten van het comité werden vastgelegd in een huishoudelijk reglement. • Elk ongeval wordt besproken in het comité 	<p style="text-align: center;">↙</p> <p style="text-align: center;">↙</p>	<p style="text-align: center;">1</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Art. 17, Hoofdstuk I, Titel II, Codex • Art. 17, Hoofdstuk I, Titel II, Codex • Art. 17, Hoofdstuk I, Titel II, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • Het comité werd betrokken bij de samenstelling van de interne dienst • Het comité werd betrokken bij de technische, wetenschappelijke en financiële middelen van de interne dienst • Het comité werd betrokken bij het vastleggen van de prestatieduur van de preventie-adviseur 	<p>↘</p> <p>↘</p> <p>↘</p>	<p>2</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 65, Hoofdstuk VIII, WW • Art. 65, Hoofdstuk VIII, WW 	<ul style="list-style-type: none"> • Er kan aangevoerd worden dmv vergaderingsverslagen dat elk ongeval wordt besproken in het comité • Er kan aangevoerd worden dmv vergaderingsverslagen dat het comité beleidsvoorstellen formuleert om het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk te bevorderen 	<p>↘</p> <p>↘</p>	<p>3</p> <p>4</p>

C. Sector gebonden aspecten

	Quotering
C1. Menginstallatie	
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 8, Hoofdstuk III, Titel I, Codex • Art. 8.3, Hoofdstuk I, Titel VI, Codex • Art.7, Hoofdstuk I, Titel VI, Codex • Art.7, Hoofdstuk I, Titel VI, Codex • Art.9 + Bijlage I, Hoofdstuk I, Titel VI, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • er is een risico-analyse uitgevoerd van deze installatie • er is een indienststellingsverslag opgemaakt • er zijn instructies opgemaakt • deze instructies zijn ter inzage • er is een vergrendeling van de luiken voorzien <p>0</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Art.9 + Bijlage I, Hoofdstuk I, Titel VI, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • Klemgevaar wordt d.m.v. voldoende afscherming vermeden <p>↘</p> <p>1</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Art.9 + Bijlage I, Hoofdstuk I, Titel VI, Codex • Art.9 + Bijlage I, Hoofdstuk I, Titel VI, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • eventuele kijk- of andere gaten worden zodanig afgeschermd zodat het inbrengen van een hand onmogelijk wordt • luiken worden op een veilige manier geblokkeerd wanneer geopend 	<p>↙</p> <p>↙</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Art.9 + Bijlage I, Hoofdstuk I, Titel VI, Codex • Art.9 + Bijlage I, Hoofdstuk I, Titel VI, Codex • Art.9 + Bijlage I, Hoofdstuk I, Titel VI, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • De bediening bevindt zich buiten de gevaarlijke zone • er is een noodstop voorzien • de bediener kan vanaf de bedieningspost vaststellen of personen zich in de gevaarlijke zone bevinden 	<p>↙</p> <p>↙</p> <p>↙</p>	<p>2</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Art.9 + Bijlage I, Hoofdstuk I, Titel VI, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • menginstallatie is voorzien van een beveiliging zodanig het onmogelijk wordt dat deze draait wanneer een luik geopend is 	<p>4</p>	<p>3</p>
<p>C2. Transportbanden</p>			
<ul style="list-style-type: none"> • Art.9 + Bijlage I, Hoofdstuk I, Titel VI, Codex • Art.7, Hoofdstuk I, Titel VI, Codex • Art.7, Hoofdstuk I, Titel VI, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • automatische start wordt voorafgegaan door een waarschuwingssignaal • er zijn instructies opgemaakt • deze zijn ter inzage 	<p>↙</p> <p>↙</p>	<p>0</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Art.9 + Bijlage I, Hoofdstuk I, Titel VI, Codex • Art. 41 ter, Hoofdstuk I, Titel II, ARAB 	<ul style="list-style-type: none"> • klemgevaar wordt d.m.v. voldoende afscherming vermeden • afvallende materialen worden opgevangen 	<p>↙</p> <p>↙</p>	<p>1</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Art. 41 ter, Hoofdstuk I, Titel II, ARAB 	<ul style="list-style-type: none"> • d.m.v. regelmatige schoonmaak wordt ophoping van materialen aan begin TB vermeden 	↙	
<ul style="list-style-type: none"> • Art.9 + Bijlage I, Hoofdstuk I, Titel VI, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • er zijn noodstoptouwen of andere veiligheidsschakelaars voorzien aan elke transportband 	↙	2
<ul style="list-style-type: none"> • Art.9 + Bijlage I, Hoofdstuk I, Titel VI, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • er bestaat een vergrendelprocedure 	4	3
C3. Behandeling van produkten			
<ul style="list-style-type: none"> • Art.9 + Bijlage I, Hoofdstuk I, Titel VI, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • worden voor de automatisch mobiele arbeidsmiddelen zoals tramwagen, betontrolley of ophaalbak afgeschermd zones voorzien 	↙	0
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 8, Hoofdstuk III, Titel I, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • bestaat er een risico-analyse van deze arbeidsmiddelen 	↙	
<ul style="list-style-type: none"> • Art.9 + Bijlage I, Hoofdstuk I, Titel VI, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • deze afgeschermd zones zijn beveiligd bij betreden 	↙	
<ul style="list-style-type: none"> • Mobiele arbeidsmiddelen, Hoofdstuk II, Titel VI, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • zijne er voorzieningen zodanig dat de automatisch mobiele arbeidsmiddelen altijd stoppen 	↙	
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 50, Hoofdstuk I, Titel II, ARAB 	<ul style="list-style-type: none"> • het stapelen van materialen en goederen gebeurt volgens de veiligheidsvoorschriften (opgenomen in risico-analyse) 	↙	1
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 50, Hoofdstuk I, Titel II, ARAB 	<ul style="list-style-type: none"> • het stapelen van materialen en goederen gebeurt op een stabiele manier 	↙	
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 50 ter, Hoofdstuk I, Titel II, ARAB 	<ul style="list-style-type: none"> • de materialen worden geladen d.m.v. paletten 	↙	2
<ul style="list-style-type: none"> • Arbeidsplaatsen, Titel II, ARAB 	<ul style="list-style-type: none"> • de materialen worden enkel gestapeld op de daarvoor voorziene plaatsen 	4	3
C4. Gezondheid en Hygiëne			

<ul style="list-style-type: none"> • Art 78, Hoofdstuk II, Titel II, ARAB • Art 80, Hoofdstuk II, Titel II, ARAB • Art 82, Hoofdstuk II, Titel II, ARAB • Art 89, Hoofdstuk II, Titel II, ARAB • Art 90, Hoofdstuk II, Titel II, ARAB • Art 96, Hoofdstuk II, Titel II, ARAB • Art 96, Hoofdstuk II, Titel II, ARAB • Art 96, Hoofdstuk II, Titel II, ARAB 	<ul style="list-style-type: none"> • er is een kleedkamer voorzien waarbij elke werknemer ten minste beschikt over een kleeerhaak, kleeerhanger, vak of individuele kleeerkast • er is een wastafel voorzien waarbij elke werknemer beschikt over een kraan en een vrije ruimte van 65cm • per groep van zes werknemers is een stortbad voorzien • de refter is voorzien van volgende afmetingen: tot 25 werknemers: 18,5m² 26 tot 74 werknemers: 18,5 + 0,65 m² per werknemer meer dan 25 75 tot 149 werknemers: 51 + 0,55 m² per werknemer meer dan 75 150 tot 499 werknemers: 91 + 0,50 m² per werknemer meer dan 150 vanaf 500 werknemers: 255 + 0,40 m² per werknemer meer dan 500 • de refter is voorzien van de nodige voorzieningen (tafels, stoelen, drinkwaterbedeling, vuilnisbakken, inrichting voor voedingswaren op te bergen en op te warmen, kookinrichting, asbakken) • er is minstens 1 wc per 25 mannelijke werknemers voorzien • er is minstens 1 wc per 15 vrouwelijke werknemers voorzien • er is minstens 1 urinoir per 25 werknemers voorzien 	<p>↵</p> <p>↵</p>	<p>0</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Art.20, Afdeling IV, Hoofdstuk I, kankerwerkkende, mutagene en biologische agentia arbeidsplaatsen, Titel V, 	<ul style="list-style-type: none"> • de werkgever voert regelmatig de nodige metingen uit van de beton- en cementdeeltjes welke een risico kunnen opleveren voor de gezondheid van de werknemers op de arbeidsplaats 	<p>↵</p>	<p>1</p>

<p>Codex</p> <ul style="list-style-type: none"> • Art.20, Afdeling IV, Hoofdstuk I, kankerverwekkende, mutagene en biologische agentia arbeidsplaatsen, Titel V, Codex 	<p>zodanig</p> <ul style="list-style-type: none"> • Men kan aantonen dat de resultaten van deze metingen worden vergeleken en geëvalueerd • Er werd een lijst van de werknemers die tijdens de arbeid onderhevig staan aan trillingen doorgegeven aan de arbeidsgeneesheer 	<p>↙</p> <p>↙</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • er is dermatologisch onderzoek in het jaarlijks geneeskundig onderzoek opgenomen (cementitis) • er is een afzuigingsinstallatie voorzien voor ontkistingsoledampen of -deeltjes tgv verneveling afgezogen • er bestaat een meetprogramma voor de eventuele ontkistingsoledampen of -deeltjes tgv verneveling (vlampunt<55 °C) 	<p>↙</p> <p>↙</p> <p>↙</p>	<p>2</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • er bestaat een meetprogramma ter opsporing van beton- of cementdeeltjes (stofexplosiegevaar) 	<p>4</p>	<p>3</p>
<p>C5. klem- en grijpinstallatie (s)</p>			
<ul style="list-style-type: none"> • Art. 8, Hoofdstuk III, Titel I, Codex • Art. 8.3, Hoofdstuk I, Titel VI, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • er is een risico-analyse uitgevoerd van deze installatie • er is een indienststellingsverslag opgemaakt 	<p>↙</p> <p>↙</p>	<p>0</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Art.15, Hoofdstuk II, Titel VI, Codex • Art.15, Hoofdstuk II, Titel VI, Codex • Art. 281, ARAB 	<ul style="list-style-type: none"> • er is een voorziening zodanig een werknemer niet geraakt kan worden • er is een voorziening zodanig men niet kan reiken onder de grijper of klem 	<p>↙</p> <p>↙</p> <p>↙</p>	<p>1</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • deze installaties (of onderdelen ervan) wordt driemaandelijks gekeurd als hefwerktuig 		
<ul style="list-style-type: none"> • Art.11, Hoofdstuk I, Titel VI, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • er kan aangetoond worden dat deze installatie(s) periodiek worden gecontroleerd 	↙	
<ul style="list-style-type: none"> • Art.5, Hoofdstuk I, Titel VI, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • enkel werknemer(s) belast met de taken waarbij deze installatie als arbeidsmiddel gebruikt wordt, werken met deze installatie 	↙	2
<ul style="list-style-type: none"> • Art.9 + Bijlage I, Hoofdstuk I, Titel VI, Codex 	<ul style="list-style-type: none"> • door volledige afscherming is betreden van elke gevaarlijke zone onmogelijk 	4	3

BIJLAGE 5 b: Controlelijst metaalsector Antwerpen

A1 BELEID VAN AANKOOP EN INDIENSTSTELLING
Score 0: Geen betrokkenheid van de IDPB bij aankoop van een installatie, machine of gemechaniseerd werktuig
Score 1: Ter beschikking stellen van een voor het uit te voeren werk niet of slecht geschikte installatie, machine of gemechaniseerd werktuig aan de werknemers.
Score 2: Kleinere inbreuken
A2 BEOORDELING VEILIGHEIDSASPECTEN VAN DE ARBEIDSMIDDELEN (MACHINES EN HANDGEREEDSCHAP)
Score 0: Geen afscherming voor acuut gevaarlijke situaties zoals bv. bij persen, guilotinescharen, continu gebruikte plooibanken, ...
Score 1: Verwijdering of buiten dienststelling van een materiële afscherming en/of veiligheidsvoorziening op een machine
Score 2: Kleinere inbreuken
A3 GESCHREVEN INSTRUCTIES VOOR DE ARBEIDSMIDDELEN (MACHINES, INSTALLATIES OF GEMECHANISEERDE WERKTUIGEN) EN VORMING VAN DE GEBRUIKERS
Score 0: Een geschreven essentiële veiligheidsinstructie niet voorhanden (grote inbreuken) of geen vorming aan werknemers
Score 1: De instructies zijn inhoudelijk niet aangepast aan de omstandigheden en/of de instructies van de fabrikant zijn niet verstaanbaar voor de werknemers en/of geen aangepast opleiding voor de werknemers
Score 2: Kleine inbreuken
A4 TRANSPORTWERKTUIGEN EN HEFWERKTUIGEN
Score 0: Geen keuring door EDTW of zeer belangrijke opmerkingen niet verholpen (ook loopbruggen, aanslagmateriaal, ...)
Ongekwalificeerd persoon (of onvoldoende opgeleid) gebruikt een transportwerktuig of een hefwerktuig of er worden personen gehesen of geheven
Score 1: met arbeidsmiddelen die niet geschikt zijn daarvoor en dit zonder voorafgaande risicobeoordeling
Score 2: Kleinere inbreuken
A5 CONTROLE VAN DE ARBEIDSMIDDELEN
Score 0: Geen controles (bv. nazicht van de persen, lasinstallaties)
Score 1: Controle door onbevoegde personen en/of niet systematische controle
Score 2: Resultaat van de controle niet schriftelijk
A6 RISICO VALGEVAAR EN RISICO VOOR VALLENDE VOORWERPEN EN INRICHTING VAN DE WERKPLAATS
Score 0: Zeer grote wanorde waardoor gevaar voor vallen (slechte lay-out van de werkplaats, hoger gelegen vlakken niet afgeschermd; vloeren niet vrij van putten, trappen zonder leuning, versleten elementen van doorgangen die niet meer voldoende stabiel zijn, opgeslagen goederen onstabiel, ladders (niet geklasseerd onder rubriek arbeidsmiddelen) in slechte staat, versleten en / of met onvoldoende stabiliteit)

Score 1: Vloeren niet slipvrij, niet vrij van putten, hobbels en gevaarlijke hellingen, antislipmaterie versleten; geen intern vervoersplan (bv. uitlijnen voetgangersovergang, afbakening, ...), toegankelijkheid onzeker en/of gevaarlijke bewegingen in de nabijheid van een ladder
Score 2: Geen formele risicoanalyse werkposten
A7 BRANDPREVENTIE
Score 0: Onvoldoende vluchtwegen en brandbestrijdingsmateriaal
Score 1: Geen nazicht en onderhoud brandbestrijdingsmateriaal, geen instructies, geen opleiding en ontruimingsoefening
Score 2: Kleinere inbreuken (bv geen procedure voor verwittigen brandweer, ...)
A8 VEILIGHEIDSSIGNALERING
Score 0: Gebrek aan permanente veiligheidssignalering en/of gebrek aan signalering voor specifieke en/of eventuele gevaren
Score 1: Veiligheidssignalering ondoeltreffendheid, gebruikt voor oneigenlijke doeleinden, geeft aanleiding tot gevaarlijke verwarring
Score 2: Vorming of informatie ivm veiligheidssignalering aan werknemers is onvoldoende, de signalering beantwoordt niet meer of werd gedeeltelijk niet aangepast aan de wijziging van de nieuwe inplantingen, het bewijs van de periodieke controle van de doeltreffendheid van de signalisatie kan niet aangetoond worden
A9 KEURING EN ONDERHOUD VAN ELEKTRISCHE INSTALLATIE
Score 0: Geen keuringsverslag
Score 1: Niet gekwalificeerd of niet daartoe aangeduid personeel herstelt of grijpt in op elektrische installaties
Score 2: Kleinere inbreuken
A10 OPSLAG EN BEHANDELING VAN GEVAARLIJKE STOFFEN EN PREPARATEN
Score 0: Niet conforme opslag van gevaarlijke stoffen en preparaten (o.a. afvalstoffen, ontvettingsproducten, verven, oplosmiddelen en snijdvlloeistoffen), geen preventiemaatregelen m.b.t. het betreden van besloten ruimten
Score 1: Niet conforme behandeling van gevaarlijke producten, personeel niet op de hoogte van de specifieke gevaren
Score 2: Ontbreken (of niet actueel houden) van de inventaris van de aanwezige gevaarlijke stoffen en preparaten of een veiligheidsinformatieblad van minstens één gevaarlijke stof of paraaat
A11 PERSOONLIJKE BESCHERMINGSMIDDELEN (PBM)
Score 0: De werknemers beschikken niet over de nodige PBM, de ter beschikking gestelde P.B.M. worden niet gedragen
Score 1: De ter beschikking gestelde PBM zijn niet aangepast aan de blijvende risico's en dit ter gevolge de afwezigheid van een geschikte beoordeling van de PBM's
Score 2: Kleinere inbreuken
A12 UITZENDKRACHTEN
Score 0: Geen werkpostfiche

Score 1: Geen adequate opleiding in overeenstemming met de werkpostfiche (zowel algemeen als specifiek voor elke job)
Score 2: Kleinere inbreuken
A13 MANUEEL HANTEREN VAN LASTEN
Score 0: Geen passende organisatorische maatregelen of passende te gebruiken middelen om het manueel hanteren van lasten te voorkomen (geen risicoanalyse)
Score 1: Geen beoordeling betreffende de veiligheid en de gezondheidsaspecten van het manueel hanteren van lasten
Score 2: Kleinere inbreuken
C1 DIRECTIE
Score 0: Er is geen interne dienst (geen preventieadviseur aangeduid)
Score 1: In de technische bedrijfseenheid waar een comité is, is geen afdeling van de interne dienst opgericht, geen beleid rond risicoanalyses, onvoldoende informatiedoorstroming naar preventieadviseur, er is totaal geen vorming, instructie of training voorzien, geen intern noodplan, geen aangiffes van ernstige ongevallen
Score 2: Kleinere inbreuken: geen identificatiedocument ivm IDPB, preventiemaatregelen onvoldoende uitgewerkt, geen evaluatie van globaal preventieplan, geen ongevallensteekkaarten, geen jaarverslag van IDPB
C2 HIËRARCHISCHE LIJN
Score 0: Geen betrokkenheid bij veiligheidsbeleid, globaal preventieplan, jaarlijks actieplan
Score 1: Geeft geen of onvoldoende informatie aan de preventieadviseurs, is zich niet bewust van verantwoordelijkheden en taken
Score 2: De leden van de hiërarchische lijn voeren volgende taken niet of onvoldoende uit: onderzoek van ongevallen en incidenten, controleren van arbeidsmiddelen en beschermingsmiddelen, advies vragen aan de interne of externe dienst, controleren of de werknemers bekwaam of opgeleid zijn om hun taken uit te voeren, controleren of de instructies inzake welzijn op het werk zijn nageleefd
C3 COMITÉ
Score 0: De werkgever heeft geen verkiezing van het comité georganiseerd hoewel er meer dan 50 werknemers zijn, de voorzitter van het comité heeft geen bestellingsbevoegdheid, geen advies voor jaarlijks actieplan, geen inzage in documenten ivm welzijn, geen informatie
Score 1: Geen raadpleging ivm dynamisch risicobeheersingssysteem of globaal preventieplan of jaarlijks actieplan, onvoldoende informatie, onvoldoende aandacht aan klachten, geen huishoudelijk reglement, geen aanwezigheid van preventieadviseur bij vergaderingen
Score 2: Het departement "gezondheidstoezicht" maakt geen verslag voor het comité, ontbreken van adviesaanvraag wanneer dit wettelijk is voorzien, onvoldoend aantal vergaderingen, slechte werking secretariaat, onvolledig huishoudelijk reglement
C4 INTERNE DIENST
Score 0: De preventieadviseur behoort niet tot het personeel van de werkgever, heeft onvoldoende kennis en/of morele waarborgen en waarden, heeft niet de vereiste aanvullende vorming

<p>Score 1: De preventieadviseur heeft onvoldoende onafhankelijkheid, voert geen onderzoeken uit (arbeidsplaats, werkpost, jaartijks grondig onderzoek, arbeidsongevallen,...), hangt niet rechtstreeks af van de persoon belast met het dagelijks beheer van het bedrijf of afdeling. De interne dienst voert opdrachten of taken uit die reglementair door een externe dienst moeten uitgevoerd worden. De werkgever licht de preventieadviseur niet in over activiteiten van ondernemingen van buitenaf, zelfstandigen of uitzendkrachten. De preventieadviseur is niet aangeworven met een arbeidscontract, is niet tewerkgesteld in de onderneming waar hij de functie van preventieadviseur uitoefent</p>
<p>Score 2: De interne dienst houdt geen documentatie bij. De verhoudingen tussen de centrale dienst en de afdelingen van de interne dienst zijn niet vastgelegd. De middelen die ter beschikking van de interne dienst gesteld worden zijn onvoldoende. De werkgever laat de preventieadviseur niet toe om nuttige contacten met gespecialiseerde instellingen te onderhouden</p>
<p>C5 EXTERNE DIENST</p>
<p>Score 0: De werkgever doet geen beroep op een externe dienst, hoewel hij daar wettelijk toe verplicht is. In zijn overeenkomst met de externe dienst geeft de werkgever niet aan welke taken de externe dienst moet uitvoeren</p>
<p>Score 1: De werkgever stuurt geen afschrift van arbeidsongevalaangifte aan de externe dienst. Een werkgever van groep C laat opdrachten of taken waarvoor hij beroep moet doen op een externe dienst uitvoeren door zijn interne dienst. De werkgever heeft niet bepaald voor welke vaardigheden bij beroep moet doen op een externe dienst</p>
<p>Score 2: De interne dienst vraagt geen advies aan de externe dienst in verband met problemen inzake welzijn op het werk, werkt niet samen met de externe dienst, verstrekt geen informatie aan de externe dienst. De werkgever verhindert zijn preventieadviseur voor het uitvoeren van zijn opdrachten contacten te onderhouden met de externe dienst. De verslagen van de externe dienst worden niet bijgehouden door de interne dienst. De notulen van de vergadering van het comité worden niet overgemaakt aan de externe dienst</p>

BIJLAGE 6: De bedrijven uit de metaalsector in Antwerpen

NAAM	ADRES		GEMEENTE
STAHL- UND APPARATEBAU HANS LEFFER	LANGE NIEUWSTRAAT 21 - 23	2000	ANTWERPEN
TECHNICAL SERVICE & SOLUTION	AMERIKALEI 16	2000	ANTWERPEN
M & M CONTRACTORS	LANGE ST. ANNA STRAAT 20	2000	ANTWERPEN
LOUIS TOTTE	ANSELMOSTRAAT 67	2018	ANTWERPEN
FRIC	SIMONSSTRAAT 48	2018	ANTWERPEN
STORK MEC	OOSTERWHEELSTEENWEG 57	2030	ANTWERPEN
HYDRAULIC EN DIESEL SERVICE	NOORDERLAAN 37	2030	ANTWERPEN
FABRICOM	KASTELWEG 29	2030	ANTWERPEN
A.R.F. SHIPPING	MEXICOSTRAAT 3 BUS 2	2030	ANTWERPEN
NEW HOLLAND TRACTOR LIMITED	WILMARSDONKSTEENWEG 32	2030	ANTWERPEN
A.R.S.	ZOMERWEG 30	2030	ANTWERPEN
FLAWSERVE SRD	GÖTERBORGWEG 6	2030	ANTWERPEN
CONSTRUCTIEBEDRIJF IVENS	NOORDERLAAN 710	2040	ANTWERPEN
PIET VAN DIJCK	BREDA STRAAT 93	2060	ANTWERPEN
TRAVHYDRO	NOORDERLAAN 50	2060	ANTWERPEN
ELECTRO MARINE	HARDENVOORT 1	2060	ANTWERPEN
CONSTRUCTIEWERK MERVERS	SAMBER STRAAT 57	2060	ANTWERPEN
LIFTEN E. THIERY + ERAL	VIOLET STRAAT 35	2060	ANTWERPEN
GRENCOBEL	SLACHTHUISLAAN 23	2060	ANTWERPEN
SERVICE HYDRO	SLACHTHUISLAAN 19	2060	ANTWERPEN
WEBER BELGIE	ANTWERPSESTEENWEG 320	2070	ZWIJNDRECHT
ANMECO	ANTWERPSESTEENWEG 320	2070	ZWIJNDRECHT
HILLAERT	TURNHOUTSEBAAN 276 - 278	2110	WIJNEGEM
BLOMMAERT	STOKERIJ STRAAT 35	2110	WIJNEGEM
FRISO FER	STOKERIJ STRAAT 79	2110	WIJNEGEM
CHICAGO METALLIC CONTINENTAL	OUD SLUIS STRAAT 5	2110	WIJNEGEM
REMUE	SCHANSLAAN 46	2150	BORSBEEK
CAT CAMS	AUTOLEI 145 - 151	2160	WOMMELGEM
COILPROFIL	HOGHE KEER	2160	WOMMELGEM
COLLETTE	KEERBAAN 70	2160	WOMMELGEM
BOPACK SYSTEMS	KORALENHOEVE 10	2160	WOMMELGEM
OISA	BREDABAAN 102 - 108	2170	MERKSEM
MEMECO	EUGEN MEEUS STRAAT 81 - 83	2170	MERKSEM
TRUYENS EN ZONEN	OOSTKAAI 24	2170	MERKSEM
KONSTRUCTIEWERKHUIZEN FOBLETS	GASTHUISHOEVESTRAAT 19	2170	MERKSEM
J. DE VREE & CO	TOEKOMSTLAAN 10	2170	MERKSEM
AEROGO EUROPE	KLOOSTER STRAAT 107	2180	EKEREN
WEBDIE	PUIHOEK 92	2180	EKEREN
WERKHUIZEN DE BRUYN	DRIEHOEK STRAAT 270	2180	EKEREN
TURNHOUTSE METAALWERKEN	VISBEEK STRAAT 26	2300	TURNHOUT
SOLID	VEEDIJK 42	2300	TURNHOUT
TUMAG	BREMHEIDELAAN 2	2300	TURNHOUT
IMECO	EVERDONGENLAAN 24	2300	TURNHOUT
SURFACE TREATMENT BELGIUM	GROTENHOUTLAAN 1	2300	TURNHOUT

ROWIL	SCHIETSTANDLAAN 6	2300	TURNHOUT
ATELFOND	BAREELSTRAAT 42	2300	TURNHOUT
B.C.M.	INDUSTRIEWEG 4	2320	HOOGSTRATEN
MARTENS METAALKONSTRUKT	INDUSTRIEWEG 20	2320	HOOGSTRATEN
GEBROEDERS GEENS	HINNENBOOMSTRAAT 5	2320	HOOGSTRATEN
LOGGERE METAALWERKEN	BRUSSELSTRAAT 35	2321	HOOGSTRATEN
MALVE	JOHN LIJSENSTRAAT 49	2321	HOOGSTRATEN
SPRANCO	AMBACHTSTRAAT 9	2322	HOOGSTRATEN
VAN DER LINDEN	HINNENBOOMSTRAAT 1 B	2322	HOOGSTRATEN
ALMASY	STRIJBEEKSEWEG 13	2328	HOOGSTRATEN
BEERSE METAALWERKEN	LILSEDIJK 17	2340	BEERSE
LITTLE GIANT EUROPA	DENNENLAAN 8	2340	BEERSE
CLAESSEN & ZOON	KOEISTRAAT 28	2370	ARENDONK
ROOSEN BELGIE	HOGHE MAUW 30	2370	ARENDONK
IEMANTS	HOGHE MAUW 42	2370	ARENDONK
ROOSEN FIJNCONSTRUCTIE	HOGHE MAUW 30 /444	2370	ARENDONK
DIBO BENELUX	HOGHE MAUW 38	2370	ARENDONK
METAALCONSTR COUWENBERG EN SCHELLENS	MEIR 45	2381	RAVELS
STAALBOUW WEELE INTERNATIONAL	NIJVERHEIDSSTRAAT 24	2381	RAVELS
CS STAALCONSTRUCTIES	MEIR 45 A	2381	RAVELS
BAX	WEELESTRAAT 158	2381	RAVELS
STAALSTRAAL WEELE	NIJVERHEIDSSTRAAT 20	2381	RAVELS
J. PENEN & CO	NIJVERHEIDSSTRAAT 5	2390	MALLE
METAALWERKEN VAN ROEY	NIJVERHEIDSSTRAAT 10	2390	MALLE
MOREHOUSE COWLES INTERNATIONAL BELGIUM	AMBACHTSSTRAAT 16	2390	MALLE
HACOS	INDUSTRIEWEG 11	2390	MALLE
CONTINENTAL ENERGY SYSTEMS	INDUSTRIEWEG 26	2390	MALLE
BEVA METAL	KELDERBEEMD 14	2470	RETIE
STRUYF	TER STRATENWEG 22	2520	RANST
VADEB - WITZENMANN	TERSTRATENWEG 13	2520	RANST
METALEN HUYSMANS	TOEKOMSTLAAN 115 - 117	2900	SCHOTEN
MONTRA	INDUSTRIELAAN 49 - 51	2900	SCHOTEN
ANTWERPSE VERZINKERIJ	TOEKOMSTLAAN 18	2900	SCHOTEN
SEGHERSBETTER TECHN SERVICES + MACHINERY	INDUSTRIELAAN 38	2900	SCHOTEN
SEGHERS BETTER TECHN ON SITE MACHINING	INDUSTRIELAAN 38	2900	SCHOTEN
DARIMONT & CO	WIJTSCHOTBAAN 1	2900	SCHOTEN
WESTFALIA SEPARATOR BELGIUM	BRAAMSTRAAT 229	2900	SCHOTEN
IPSAM INTERNATIONAL	RIJKMAKERLAAN 16	2910	ESSEN
G. & H. ENGINEERING EN MACHINEBOUW	RIJKMAKERLAAN 20	2910	ESSEN
ACD	POSTBAAN 73	2910	ESSEN
DIVO	BOSDUIN HELLEVEN 13	2920	KALMTHOUT
ACOBO	BOSDUIN - HELLEVEN 20	2920	KALMTHOUT
LEMMENS SERVICES	BROOMANSAKKER 1	2930	BRASSCHAAT
ERMO BENELUX	STARRENHOF LAAN 13	2950	KAPellen
FACIM	ENERGIELAAN 1 - 3	2950	KAPellen
TOOLS & DIES	EIKENLEI 157	2960	BRECHT
CONSTANT VORSSSELMANS	VERBRAND HOFSTRAAT 1	2990	WUUSTWEZEL

BIJLAGE 7: De bedrijven uit de betonsector in Antwerpen

NAAM	ADRES	CODE	GEMEENTE
VIBRO WELFSELS NV	Schrijnpoortweg 155		ANTWERPEN
ARBECON NV	Hoge mauw 12	2375	ARENDONK
VERHEYEN BETONPRODUKTEN NV	Hoge mauw 42	2375	ARENDONK
JUMA BETON NV	industrieweg 6	2492	BALEN
DEBO BVBA	Brugstraat 7	2340	BRECHT
KAREL MAES EN ZONEN BVBA	Nieuwedijk 72	2480	DESSEL
DE RIJCK FRANS NV	Oude sluisstraat:		Wijnegem
EDELBETON NV	Molenberg 19	2440	GEEL
GAVRA BVBA	Fabriekstraat 16	2440	GEEL
KERKSTOEL 2000 + NV	Industrieweg 11	2280	Grobbendonk
TRILCO NV	Herbekestraat 58	2620	HEMIKSEM
GROBETON NV	Industrieweg 14	2280	grobbendonk
VAN DER VELDEN BETON NV	Meersweg 135	2320	Hoogstraten
ERGON NV	Marnixdreef 5	2500	LIER
STIJLBETON NV	Schollebeekstraat 74	2500	LIER
FINGO WELFSELS NV	Nijverheidsstraat	2390	MALLE
VETS BVBA	Voortbeemden 2	2400	MOL
MARTENS BETON NV	Berkenbossenlaan 10	2400	MOL
COECK FRANS NV	De Laetstraat 6	2845	NIEL
COVARI NV	De Laetstraat 6	2845	NIEL
JACOBS NV	Dreefvelden 40	2861	ST. Katelijne
SOCEA NV	Vaartstraat 128	2520	RANST
SAVELKOULS BETON NV	Grote baan 201	2380	RAVELS
EBEMA BETON RIJKEVORSEL E.B.R. NV	oostmalssteenweg 269	2310	rijkevorsel
BETCA NV	doelhaagstraat 81	2840	RUMST
VCR VAN CAUWENBERGH NV	Doelhaagstraat 77	2840	RUMST
WIJCKMANS JOZEF	Eikenstraat 250	2840	RUMST
COMINOTTO NV	Oude dijk 23	2300	TURNHOUT
ALPRECO NV	Heindoncksesteenweg 4	2830	WILLEBROEK
PROMONTA NV	Vaartstraat 6-8	2830	WILLEBROEK
EUROBETON NV	Vaartstraat 13	2240	ZANDHOVEN
xella cellenbeton nv	kruibeeksesteenweg	2070	Zwijndrecht

BIJLAGE 8: De bedrijven uit de betonsector in Limburg

NAAM	ADRES	CODE	PLAATS
OMNIBETON NV	KEMPISCHE STEENWEG 170	3500	HASSELT
ECHO NV	DONDERSLAGWEG 25	3530	HOUTHALEN HELCH
MARMORITH BETONINDUSTRIE NV	ZWALUWSTRAAT 21	3530	HOUTHALEN HELCH
K.BETON NV	DELLESTRAAT 41	3550	HEUSDEN ZOLDER
B.A.J. BETON NV	EUROPARK 2002	3530	HOUTHALEN HELCH
KEUPERS APPELTANS NV	BRABANTSESTRAAT 21	3570	ALKEN
MAX PELS BETON NV	STEENWEG 109	3570	ALKEN
PAULISSEN BETON BVBA	WOUDSTRAAT 7	3600	GENK
WELKENHUYSEN GERARD NV	TRANSPORTLAAN Z/N	3600	GENK
XELLA SILICAAT NV	MERCURIUSLAAN 1	3600	GENK
BIMSBEL BETON NV	OPENBARE HAVEN 36	3600	GENK B
C SCHELFHOUT NV	HEIKEMPSTRAAT 1121	3640	KINROOI
ALTAAN BETON NV	SIEMENSLAAN 7	3650	DILSEN STOKKEM
MOORS ROTEM NV	EINDESTRAAT 145	3650	DILSEN STOKKEM
TRIPAN NV	PANNEHUISSTRAAT 44	3650	DILSEN STOKKEM
DAUTZENBERG EN ZOON NV	NIJVERHEIDSLAAN 1539	3660	OPGLABBEEK
KLAPS BETON NV	BREEERWEG 33	3680	MAASEIK
OETERBETON NV	HOOGGEISTERVELD 15	3680	MAASEIK
EBEMA NV	DIJCKSTRAAT 3	3690	ZUTENDAAL B
MAESSEN PRODUKTIE NV	KANAALSTRAAT 1	3690	ZUTENDAAL B
VANGRONSVELD NV	INDUSTRIELAAN 18	3730	HOESELT
PAULI GEBROEDERS NV	INDUSTRIELAAN 19	3740	BILZEN-MUNSTERBILZEN
DAERDEN & CO BVBA	REECKERVELT 9	3770	RIEMST
HEDRA BETON NV	MAASTRICHTERSTRAAT Z/N	3770	RIEMST B
CHAMPAGNE BETON NV	LUIKERSTEENWEG 149	3800	ST TRUIDEN
ECO - BETON NV	HASSELTSESTEENWEG119	3800	ST TRUIDEN
VAN BOCKRIJK BVBA	INDUSTRIEWEG 10	3840	BORGLOON
VAHEJA GROUP NV	LILLERHEIDESTRAAT 51	3910	NEERPELT
BEMAL NV	VAARTWEG 64	3920	LOMMEL
PREFABCO NV	PATRIJSSTRAAT 10	3920	LOMMEL
WIJCKMANS BETON NV	LODEWIJCK DE RAETSTRAAT 20	3920	LOMMEL
CLAES SIERBETON DAKWERKEN BVBA	THOMAS	3930	ACHEL
DEGUSSA CONSTR CHEMICALS BELGIUM NV	NIJVERHEIDSWEG 89	3945	HAM
MARLUX NV	ALBERTKADE 3	3980	TESSENDERLO
RBB NV	RAVENSHOUT 3319	3980	TESSENDERLO
TUBOBEL NV	ALBERTKADE 4	3980	TESSENDERLO
VERBRUGGEN - DE SCHUTTER BVBA	LOCHTEMANSWEG 61	3580	Beringen

BIJLAGE 9: De enquête

Campus Diepenbeek

Faculteit Toegepaste Economische Wetenschappen

Bevraging naar de mening van de bedrijven over de FARAOMETER

In het kader van de eindverhandeling “Analyse van het Federaal actieplan voor reductie van arbeidsongevallen en vergelijking met andere veiligheidsmaatregelen van de overheid” voorgedragen tot het behalen van de graad van Handelsingenieur major OML

Door: Evi DEKENS

Promotor: Prof. dr. ir. F. LEMEIRE

Bevraging naar de mening van de bedrijven over de FARAOMETER

Geachte heer/mevrouw,

Als laatstejaars studente Handelsingenieur aan de Universiteit Hasselt, Campus Diepenbeek, maak ik een eindverhandeling over de veiligheid op het werk. Met een korte vragenlijst wil ik op zoek gaan naar uw mening over de Faraometer en meer bepaald de preventie-index zoals deze wordt toegepast tijdens de controles van de dienst Toezicht op het Welzijn op het Werk.

Ik zou u daarom willen vragen de bijgevoegde vragenlijst in te vullen. De gegevens zullen confidentieel behandeld worden. Indien u dit zou wensen, zal ik u een samenvatting van mijn eindverhandeling bezorgen. Gelieve dit te vermelden bij de laatste vraag.

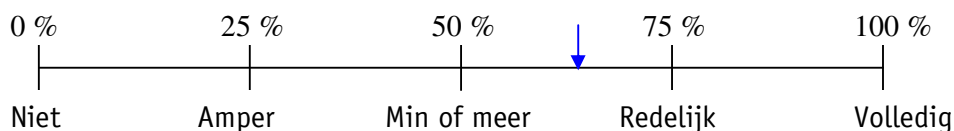
Alvast bedankt voor het invullen van deze vragenlijst. U zou er mij een groot plezier mee doen.

Met vriendelijke groet,

Evi Dekens (Studente 3de jaar Handelsingenieur – Operationeel Management en Logistiek)

Een voorbeeld dat u kan helpen bij het invullen van deze enquête:

8.2 Vindt u dat de preventie-index in het kader van de Faraometer u veel geld zal kosten?

Dit betekent dat het ondervraagde bedrijf eerder wel vindt dat de index veel geld zal kosten.

1 Uw bedrijf

Naam:

Adres:

Telefoonnummer:

Emailadres:

Aantal werknemers:

2 Uw sector

2.1 Tot welke sector behoort uw bedrijf?

- Beton Metaal

2.2 Onder welke NACE-code valt uw bedrijf?

3 Federatie

3.1 Is uw bedrijf lid van een federatie?

- Ja Neen (ga naar vraag 3.7)

3.2 Van welke federatie is uw bedrijf lid?

- FeBe Agoria Andere:

3.3 Waarom is uw bedrijf lid van deze federatie?

.....

.....

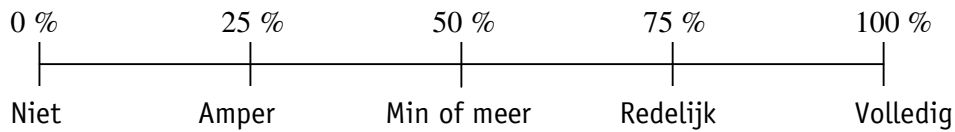
.....

.....

3.4 Wat verwacht u van de federatie op gebied van veiligheid? (*meerdere antwoorden zijn mogelijk*)

- Verschaffen van informatie (vb.: update nieuwe vereisten)
- Organiseren van opleidingen
- Organiseren van seminaries
- Samenwerken met de overheid (vb.:opstellen van charter)
- Andere:.....

3.5 Voldoet deze federatie aan uw verwachtingen inzake veiligheid?

3.6 Wat kan er beter aan uw samenwerking met de federatie?

.....
.....
..... (ga naar vraag 4.1)

3.7 Waarom is uw bedrijf geen lid van een federatie?

.....
.....
.....

4 Interne en externe diensten

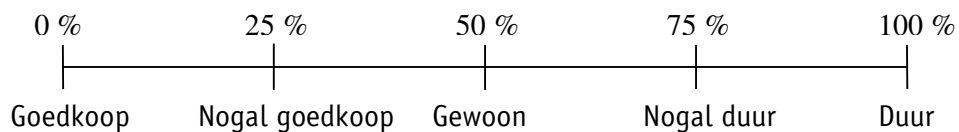
4.1 De structuur van de preventiedienst.

- Wij hebben een interne preventieadviseur met opleiding
- Wij doen beroep op een externe preventiedienst voor:
 - arbeidsveiligheid
 - psychosociale aspecten ergonomie
 - arbeidshygiëne andere:
- Momenteel hebben wij geen interne preventieadviseur omdat

4.2 Indien u beroep doet op een externe dienst, zou u dit ook doen indien het niet verplicht was?

- Ja Neen, waarom niet?
-
.....
.....

4.3 Hoe zou u de kosten van deze externe diensten beoordelen?

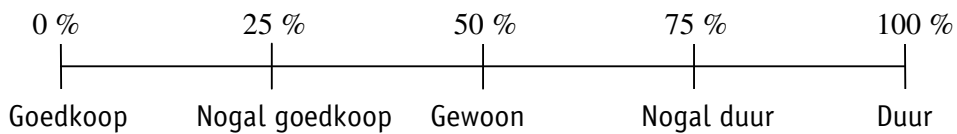

5 Experts

5.1 Voor welke aspecten doet u beroep op experts?

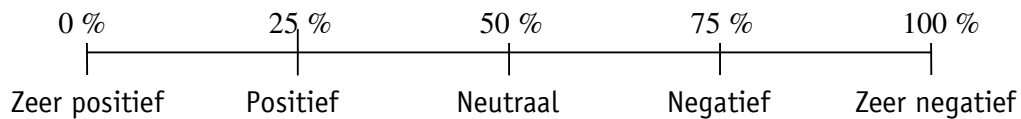
- o Risicoanalyse
- o Keuring van bepaalde werktuigen en toestellen: Welke?.....
.....
- o Milieu
- o Andere:

5.2 Hoe oordeelt u over de kosten van deze experts?

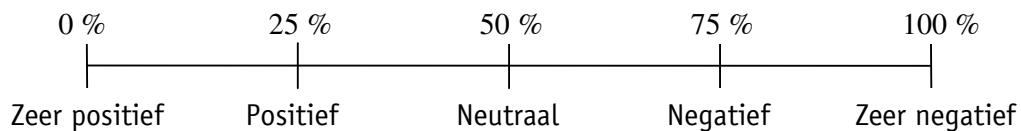

6 De inspectie- of preventie-index (in het kader van de Faraometer)

6.1 Welk gevoel heeft u bij deze index?

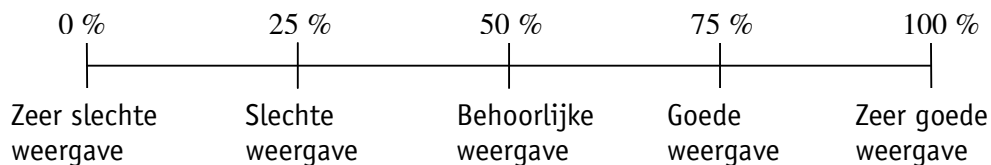

6.2 Hoe heeft u het bezoek van de inspecteur (de manier van ondervragen) ervaren?

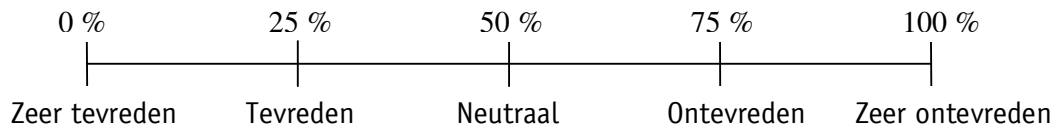

Verklaar:.....
.....

6.3 Geeft de behaalde score bij deze index een goede weergave van uw bedrijf?

6.4 In welke mate bent u tevreden met het behaalde resultaat?

6.5 Zijn bepaalde aspecten van de index betwistbaar volgens u?

- Ja
- Neen (ga naar vraag 6.8)

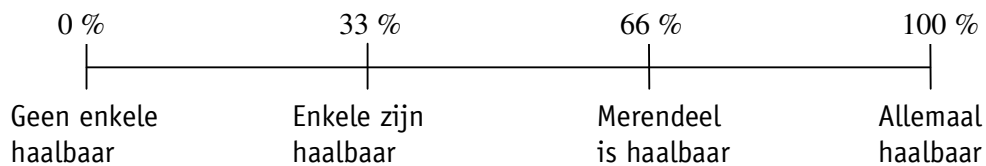
6.6 Bij welke aspecten was u het niet eens met de inspecteur? Welke punten zijn betwistbaar?

.....

.....

.....

6.7 Zijn alle aspecten van de inspectie/preventie-index haalbaar voor uw bedrijf?

6.8 Kan u een voorbeeld geven van een volgens u onhaalbare vereiste?

- Neen
- Ja, welke?

.....

.....

.....

6.9 Hoe objectief of subjectief beschouwt u deze meting op een schaal van 0 tot 10?

(1 is zeer objectief en 10 staat voor zeer subjectief)

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

6.10 Treedt men soms te ver in detail bij deze meting?

- Neen
- Ja, wanneer?

.....

.....

.....

6.11 Komen andere aspecten te weinig aan bod?

- Neen Ja, welke?

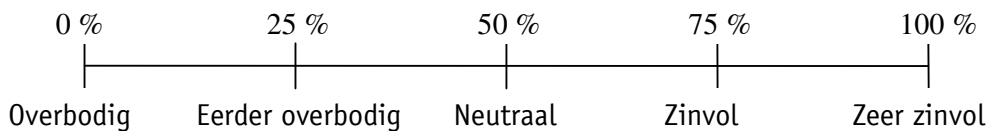
.....
.....
.....

6.12 Indien jullie beroep doen op een externe dienst, belemmert dit jullie om een hogere score te behalen op de index?

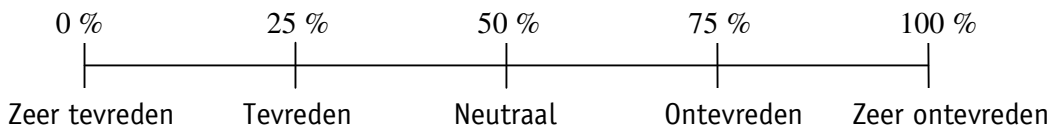
- Neen Ja, waar?

.....
.....
.....

6.13 Beschouwt u de inspectie/preventie-index als overbodig of zinvol?

6.14 Hoe tevreden bent u over de huidige index?

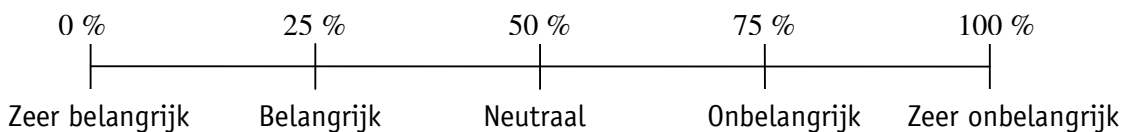

6.15 Welke aanpassingen aan de index zou u graag doorgevoerd zien worden?

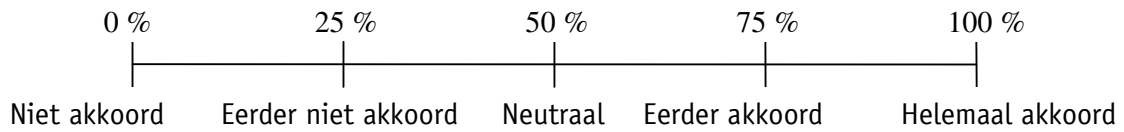
.....
.....
.....
.....
.....

7 Veiligheid

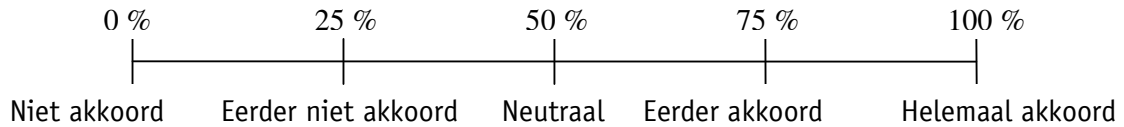
7.1 Hoe belangrijk is veiligheid binnen uw bedrijf?

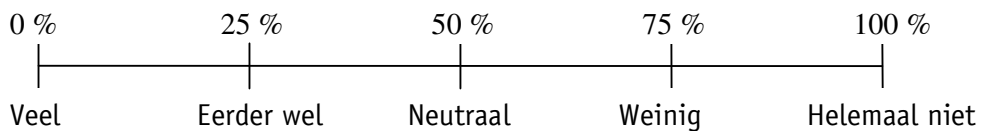
7.2 Voldoen aan de vereisten inzake veiligheid kan enkel tegen een zeer hoge kosten.

7.3 In hoeverre gaat u akkoord met de administratie van arbeidsveiligheid?

7.4 In hoeverre houdt uw verzekeraar rekening met veiligheid?

Wenst u een samenvatting te ontvangen van mijn eindverhandeling "Analyse van het Federaal actieplan voor reductie van arbeidsongevallen en vergelijking met andere veiligheidsmaatregelen van de overheid"? o ja o neen

Opmerkingen:

.....

.....

Deze enquête werd ingevuld door (naam + functie)

.....

Indien u nog vragen heeft bij het invullen van deze enquête mag u mij steeds contacteren op het nummer 0475/77.12.83 of via evi.dekens@student.uhasselt.be.

Gelieve deze enquête **voor 17 januari 2006** terug te sturen naar volgend adres:

Evi Dekens Okeleistraat 26 3800 Sint-Truiden
--

Hartelijk bedankt voor uw medewerking!

Bijlage 10: Het codeboek

Nr Vraag	Vraag	Antwoord	Code
21	Tot welke sector behoort uw bedrijf?	Beton	B
		Metaal	M
31	Is uw bedrijf lid van een federatie?	Ja	100
		Neen	0
34	Wat verwacht u van de federatie op gebied van veiligheid?	4 gekleurde bolletjes	100
		3 gekleurde bolletjes	75
		2 gekleurde bolletjes	50
		1 gekleurd bolletje	25
		0 gekleurde bolletjes	0
35	Voldoet deze federatie aan uw verwachtingen inzake veiligheid?	X %	X
41	De structuur van de preventiedienst	eerste 2 bolletjes gekleurd	100
		het tweede en derde bolletje gekleurd	75
		het tweede bolletje gekleurd	50
		alleen het laatste bolletje gekleurd	0
42	Indien u beroep doet op een externe dienst, zou u dit ook doen indien het niet verplicht was?	Ja	100
		Neen	0
43	Hoe zou u de kosten van deze externe diensten beoordelen?	X %	1 - X
51	Voor welke aspecten doet u beroep op experts?	4 bolletjes gekleurd	100
		3 bolletjes gekleurd	75
		2 bolletjes gekleurd	50
		1 bolletje gekleurd	25
		0 bolletjes gekleurd	0
52	Hoe oordeelt u over de kosten van deze experts?	X %	1 - X
61	Welk gevoel heeft u bij deze index?	X %	1 - X

62	Hoe heeft u het bezoek van de inspecteur ervaren?	X %	1 - X
63	Geeft de behaalde score bij deze index een goede weergave van uw bedrijf?	X %	X
64	In welke mate bent u tevreden met het behaalde resultaat?	X %	1 - X
65	Zijn bepaalde aspecten van de index betwistbaar volgens u?	Neen Ja	100 0
67	Zijn alle aspecten van de inspectie/preventie-index haalbaar voor uw bedrijf?	X %	X
68	Kan u een voorbeeld geven van een volgens u onhaalbare vereiste?	Neen Ja	100 0
69	Hoe objectief of subjectief beschouwt u deze meting op een schaal van 0 tot 10?	X	1 - 10*X
610	Treedt men soms te ver in detail bij deze meting?	Neen Ja	100 0
611	Komen andere aspecten te weinig aan bod?	Neen Ja	100 0
612	Indien jullie een beroep doen op een externe dienst, belemmert dit jullie om een hogere score te behalen op de index?	Neen Ja	100 0
613	Beschouwt u de inspectie/preventie-index als overbodig of zinvol?	X %	X
614	Hoe tevreden bent u over de huidige index?	X %	1 - X
71	Hoe belangrijk is veiligheid binnen uw bedrijf?	X %	1 - X
72	Voldoen aan de vereisten inzake veiligheid kan enkel tegen een zeer hoge kost.	X %	1 - X
73	In hoeverre gaat u akkoord met de administratie van arbeidsveiligheid?	X %	X
74	In hoeverre houdt uw verzekeraar rekening met veiligheid?	X %	1 - X

BIJLAGE 11: De kwantitatieve data (kolommen: vragen - rijen: respondenten)

650	100	75	85	100	100	55	50	35	65	70	65	70	100	75		70	100	100	100	80	70	100	70	70	80
900	100	100	90	100	100	25	25	40	50	60	75	80	100	66		30	100	0	100	50	75	90	25	70	50
14	100	75	35	75	100	50	50	25	60	70	75	75	100	66	0	60	100	100	100	75	50	100	50	75	75
248	100	100	60	100	100	50	25	25	100	100	85	80	100		100	90	100	100	100	95	90	90	85	85	85
82	100	75	85	100	100	30	25	30	65	70	70	65	100	85	100	90	100	100	100	70	80	80	55	55	80
70	0	/	/	100	100	50	50	25	50	75	50	50	100		100	60	100	100	100	50	50	100	75	50	100
26	0	/	/	100	100	25	50	25	35	65	65	75	100	55	0	70	100	100	100	55	60	80	15	65	50
24	100	75	70	0	0	20	50	0			80	95	0	85	100	60	100	0	/	80	70	100	30	70	70
47	0	/	/	100	100	50	25	25	50	25	30	25	100		100	30	100	0	100	25	75	100	75	25	25
450	100	100	75	100	100	50	50	0	25	25	50	50	100		100	30	100	100	100	100	50	100	100	75	50
80	100	75	50	100	100	25	50	25	75	25	25	25	0	33	0	50	100	100	100	50	50	100	50	25	75
100	100	75	75	100	100	30	50	30	50	50	50		0	66		0		100	60	35	100	30	60	75	
37	100	50	50	100	0	15	75	25	50	65	25	25	100	66	100	60	100	100	100	60	60	70	40	40	25
430	100	100	55	100	100	40	25	45	50	50	40	50	100	66	100	70	100	100	100	100	60	85	85	75	90
23	100	50	50	100	100	60	25	55	30			15	100		100	80	100	100	100	80	15	85	80	70	40
22	100	50		100	100	35	100	40	60	75	75	25	0	80	100	50	0	100	100	75	50	75	0	25	65
130	100	75	20	100	100	50	50	50	50	50	25	25	0	66	0	50	0	100	100	75	50	75	25	50	75
14	100	25	50	50	100	50	50	25	25	75	25	25	0	66	0	30	100	100	100	50	50	100	75	25	75
30	100	75	25	100	100	25	100		75	75	50	75	100	66	0	50	100	100	100	75	75	100	25	75	
45	100	75	80	100	100	5	75	15	65	70	75	80	0	70	0	70	100	100	100	65	65	90	70	35	80
8	100	25	50	0	/	/	50	50	50	50	50	50	100		100	50	0	100	/	50	50	75	25	50	50
19	100	75	75	100	100	50	50	50	75	85	55	35	100	66		70	100		100	75	60	95	70	70	20
70	100	25	65	100	100	45	25	45	65	60	5	30	100		100	50	100	100	100	80	80		40	70	70
150	100	75		100	100	45	25	35	70	70	35	30	100		0	80	100	100	100	95	80	80	35	55	70
22	100	100	65	50	0	45	50	55	20	35	35	30	0	60		30	0	100	100	40	30	80	70	30	70
90	100	25	50	75	0	100	75	25	50	75	75	25	0	66	100	30	0	0	0	75	50	75	25	75	75
7	100	75	35	100	100	40	75	40	65	80	50	55	0	70	100	30	0	100	100	95	50	70	20	50	50
30	0	/	/	75	100	50	75	25	50	75	50	50	0	66	100	60	0	100	100	75	50	75	60	55	75
44	100	100	50	100	100	25	50	25	50	50	25	25	0	66	100	20	0	100	100	50	50	50	25	75	75
3	100	75	80	50	100	20	50	50	55	50	35	20	0	70	100	50	100	100	100	80	50	100	75	25	
50	100	50	60	100	100	10	75	30	100	100	65	75	0	66	0	20	0	100	100	75	75	100	0	50	75
47	100	50	50	100	0	0	50	25	50	25	0	25	0	66	0	40	0	0	100	75	25	100	25	25	75
16	0	/	/	100	100	25	25	25	50	50	25	25	0	33	0	50	0	0	100	25	50	75	0	50	75
71	100	100	45	100	100	15	50	35	80	70	70	75	0	75	100	70	100	100	100	70	70	100	75	70	75

BIJLAGE 12: De kwantitatieve data per onderzoeksgroep met gemiddelden

A	10	31	34	35	41	42	43	51	52	61	62	63	64	65	67	68	69	610	611	612	613	614	71	72	73	74
M	650	100	75	85	100	100	55	50	35	65	70	65	70	100	75	75	70	100	100	100	80	70	100	70	70	80
M	900	100	100	90	100	100	25	25	40	50	60	75	80	100	66	75	30	100	0	100	50	75	90	25	70	50
M	14	100	75	35	75	100	50	50	25	60	70	75	75	100	66	0	60	100	100	100	75	50	100	50	75	75
M	248	100	100	60	100	100	50	25	25	100	100	85	80	100	72	100	90	100	100	100	95	90	90	85	85	85
M	82	100	75	85	100	100	30	25	30	65	70	70	65	100	85	100	90	100	100	100	70	80	80	55	55	80
M	70	0	86	71	100	100	50	50	25	50	75	50	50	100	72	100	60	100	100	100	50	50	100	75	50	100
M	26	0	86	71	100	100	25	50	25	35	65	65	75	100	55	0	70	100	100	100	55	60	80	15	65	50
M	24	100	75	70	0	0	20	50	0	56	62	80	95	0	85	100	60	100	0	100	80	70	100	30	70	70
M	47	0	86	71	100	100	50	25	25	50	25	30	25	100	72	100	30	100	0	100	25	75	100	75	25	25
M	450	100	100	75	100	100	50	50	0	25	25	50	50	100	72	100	30	100	100	100	100	50	100	100	75	50
A	251	70	86	71	88	90	41	40	23	56	62	65	67	90	72	75	59	100	70	100	68	67	94	58	64	67
B	80	100	75	50	100	100	25	50	25	75	25	25	25	0	33	0	50	100	100	100	50	50	100	50	25	75
B	100	100	75	75	100	100	30	50	30	50	50	50	38	0	66	50	58	0	100	100	60	35	100	30	60	75
B	37	100	50	50	100	0	15	75	25	50	65	25	25	100	66	100	60	100	100	100	60	60	70	40	40	25
B	430	100	100	55	100	100	40	25	45	50	50	40	50	100	66	100	70	100	100	100	100	60	85	85	75	90
B	23	100	50	50	100	100	60	25	55	30	62	41	15	100	65	100	80	100	100	100	80	15	85	80	70	40
B	22	100	50	54	100	100	35	100	40	60	75	75	25	0	80	100	50	0	100	100	75	50	75	0	25	65
B	130	100	75	20	100	100	50	50	50	50	50	25	25	0	66	0	50	0	100	100	75	50	75	25	50	75
B	14	100	25	50	50	100	50	50	25	25	75	25	25	0	66	0	30	100	100	100	50	50	100	75	25	75
B	30	100	75	25	100	100	25	100	38	75	75	50	75	100	66	0	50	100	100	100	75	75	100	25	75	62
B	45	100	75	80	100	100	5	75	15	65	70	75	80	0	70	0	70	100	100	100	65	65	90	70	35	80
B	8	100	25	50	0	92	37	50	50	50	50	50	50	100	65	100	50	0	100	100	50	50	75	25	50	50
B	19	100	75	75	100	100	50	50	50	75	85	55	35	100	66	50	70	100	100	100	75	60	95	70	70	20
B	70	100	25	65	100	100	45	25	45	65	60	5	30	100	65	100	50	100	100	100	80	80	87	40	70	70
B	150	100	75	54	100	100	45	25	35	70	70	35	30	100	65	0	80	100	100	100	95	80	80	35	55	70
L	83	100	61	54	89	92	37	54	38	56	62	41	38	57	65	50	58	71	100	100	71	56	87	46	52	62
B	22	100	100	65	50	0	45	50	55	20	35	35	30	0	60	67	30	0	100	100	40	30	80	70	30	70
B	90	100	25	50	75	0	100	75	25	50	75	75	25	0	66	100	30	0	0	0	75	50	75	25	75	75
B	7	100	75	35	100	100	40	75	40	65	80	50	55	0	70	100	30	0	100	100	95	50	70	20	50	50
B	30	0	72	54	75	100	50	75	25	50	75	50	50	0	66	100	60	0	100	100	75	50	75	60	55	75
B	44	100	100	50	100	100	25	50	25	50	50	25	25	0	66	100	20	0	100	100	50	50	50	25	75	75
B	3	100	75	80	50	100	20	50	50	55	50	35	20	0	70	100	50	100	100	100	80	50	100	75	25	72
B	50	100	50	60	100	100	10	75	30	100	100	65	75	0	66	0	20	0	100	100	75	75	100	0	50	75
B	47	100	50	50	100	0	0	50	25	50	25	0	25	0	66	0	40	0	0	100	75	25	100	25	25	75
B	16	0	72	54	100	100	25	25	25	50	50	25	25	0	33	0	50	0	0	100	25	50	75	0	50	75
B	71	100	100	45	100	100	15	50	35	80	70	70	75	0	75	100	70	100	100	100	70	70	100	75	70	75
	38	80	72	54	85	70	33	58	34	57	61	43	41	0	64	67	40	20	70	90	66	50	83	38	51	72
	124	83	73	60	87	84	37	50	31	56	62	50	48	49	67	64	52	64	80	97	68	58	88	47	55	67
	119	85	71	59	88	85	37	51	32	56	62	49	47	50	67	62	53	65	82	97	69	57	88	47	55	66
	156	80	76	63	87	86	38	48	29	56	62	53	53	59	68	67	54	73	78	98	68	60	89	50	58	67
	= Gemiddelde metaalsector Antwerpen														= Gemiddelde van de 3 gemiddelden											
	= Gemiddelde betonsector Antwerpen														= Gemiddelde over alle respondenten											
	= Gemiddelde betonsector Limburg														= Gemiddelde van metaal- en betonsector											

BIJLAGE 13: De verklaringen bij vraag 6.2

	Score	Verklaringen bij vraag 6.2
MA	70	Ik sta volledig achter de "nieuwe inspectieindex" zolang de inspecteur geen "zwart/wit"-beoordeling maakt valt er best te werken met deze mensen
MA	60	Het is een administratieve controle, met geen of nauwelijks aandacht voor de reële situatie op de werkvloer
MA	70	Het bedrijf heeft veiligheid voor zijn werknemers in een hoog vaandel staan en waardeert daarom ook de bezoeken en de kritische noot die deze bezoeken met zich mee kunnen brengen
MA	100	Opbouwend, niet direct bestraffend, biedt alternatieven aan
MA	70	Geeft ook tips, advies
MA	75	Beleefd, behulpzaam en begrijpend
MA	65	Stelt zich niet op als een kwade politieagent
MA		Vaak hadden deze mensen kritiek op vb lawaai terwijl de radio door hen hard wordt gezet. Verder zijn deze inspecties nuttig wij ondervinden alvast geen hinder
MA	25	De gestelde vragen hadden geen directe invloed op de veiligheid op de werkvloer. Administratie en controle van de vereiste documenten blijft een hoofdonderzoekspunt
MA	25	Weinig actie na vaststelling van overtredingen door de inspectiediensten
BA	25	Van op afstand kritiek geven is zeer eenvoudig maar als ze daadwerkelijk in een fabriek, bedrijf staat bepalen de klanten de prioriteiten. Misschien moeten de inspecteurs mensen met een ruime bedrijfservaring zijn die de bedrijven kunnen sturen en de prioriteiten in verband met gevaarlijke situaties precies kunnen aangeven
BA	50	De vragenlijst was op voorhand gekend en de inspecteur overloopt deze ("sec")
BA	65	Hij wees op de tekortkomingen zonder lastig te doen
BA	50	De geformuleerde opmerkingen waren terecht
BA	75	Opbouwende informatie
BA	75	Duidelijke checklist. Redelijk administratief!
BA	60	soms verwarrende vraagstelling
BA	70	Handige bundeling van regelgeving toepasbaar op onze productie-eenheid, meetbare objectieven
BL	35	Veel te negatieve benadering en niet vanuit het oogpunt van het bedrijf Ingegeven door de zorgen van de vakbond om in de KMO's binnen te geraken
BL	75	De manier van vragenstellen was niet eisend doch het geheel had een opbouwende sfeer
BL	80	Hij gaf tips voor het verbeteren van de veiligheid
BL	75	Het is nuttig om op een positieve manier de zaken te bekijken dan alleen maar met negatieve opmerkingen. Wij kunnen heel wat leren van ervaringen die deze mensen hebben via andere bedrijven
BL	50	Zijn onvoldoende behulpzaam naar verbeteringsprojecten toe
BL	100	Veel punten (gevaarlijke) zijn naar boven gekomen. Ideale lijst (controle)
BL	25	Iemand die goed presteert moet beloond worden. Motiveren van bedrijven dient te gebeuren op een heel andere manier. Wij hebben de laatste jaren zéér veel geïnvesteerd op gebied van veilig werken
BL	70	Open dialoog met ruimte voor discussie

BIJLAGE 14: Waarom is uw bedrijf lid van deze federatie?

33	Waarom is uw bedrijf lid van deze federatie?	Code
MA	Zeer goede bron van informatie, overleg met collega bedrijven, veiligheids- en milieu-informatie, gratis opleidingen	100
MA	Agoria biedt ondersteuning op tal van domeinen: sociaal, juridisch, welzijn, technisch, werkgroepen	75
MA	Agoria treedt op als vertegenwoordiger in de metaal in onderhandelingen met vb. Paritaire comités en andere CAO-onderhandelingen	50
MA	Om vertegenwoordigd te zijn op nationaal vlak in het sociaal overleg als ook om te lobbyen bij het wetgevende werk welke onze regering voorstelt	50
MA	Voordelen: advies, opleidingen	75
MA	Omdat de wetgeving in België steeds wijzigt en zodat we op de hoogte blijven	75
MA	Networking	75
BA	Ondersteunende functie zoals opleidingen voor werknemers, beantwoorden van vragen eigen aan de sector	75
BA	Contacten met collega's en concurrenten	75
BA	Het FeBe verdedigt de belangen van de werkgever, de werknemer en staat ons bij voor allerlei onderwerpen (technisch/sociaal/wetgeving/juridisch/...) Networking	75
BA	Informatie met betrekking tot de sector. Informatiebron tussen sector (bedrijf) en overheid	100
BA	Groepsbelangen, Informatie	75
BA	Hoe meer leden, des te beter kunnen onze belangen verdedigd worden door de federatie	50
BA	Groepering v/d betonindustrie	50
BA	Is spontaan ontstaan (vanuit het verleden)	25
BA	Reglementeringen	75
BL	Belangenbehartiging	50
BL	Gezamenlijk platform creëren belangenverdediging	50
BL	Om op de hoogte te blijven van de nieuwigheden en samen te werken aan de opbouw van nieuwe structuren	100
BL	Om te komen tot een veralgemening van alle betonbedrijven voor de uitvoering van een globaal preventieplan	100
BL	Op sociaal vlak kunnen zij ons hulp bieden omtrent bepaalde vragen	75
BL	Algemene info, opleidingen, etc	75
BL	Om op de hoogte te blijven van diverse ontwikkelingen in verband met Europese normalisatie en andere belangrijke factoren	100
BL	Als beroepsfederatie neemt het FeBe deel aan beslissingen die van belang zijn voor de sector. Door lidmaatschap laten bedrijven zich vertegenwoordigen. De federatie omvat het Sociaal Fonds voor de betonindustrie	50

BIJLAGE 15: Wat kan er beter aan uw samenwerking met de federatie?

36	Wat kan er beter aan uw samenwerking met de federatie?	Code
MA	Zeer goede samenwerking	100
MA	Vind dat er weinig voor ons interessante informatie of vb opleidingsvoorstellen komen	25
MA	Betere communicatie meer overleg op gebied van veiligheid met de verschillende preventieadviseurs	50
MA	Interne coördinatie	50
BA	Misschien moet federatie meer aandacht besteden aan KMO en minder aan grote bedrijven, dadelijk werkelijke hulp, extra kracht is op een KMO steeds welkom in de meeste gevallen is veiligheid een taak naast alle andere taken	50
BA	Opleidingen zijn vooral gericht op arbeiders, sensibiliseringscampagnes van kader en directie (HL) is vaak nuttiger maar wordt niet of weinig gedaan	50
BA	Is OK	100
BA	Vluggere doorstroming van informatie vanuit de federatie. Iets meer dynamische aanpak	50
BA	Zien het te groot, goed voor bedrijven met 100 werknemers. Voor kleine KMO vaak domme inbrengen.	50
BA	Communicatie, mogelijkheden?	50
BA	Informatie	50
BL	Gemeenschappelijke richtlijnen dienen er veel sneller te komen. Overheid dient beter geïnformeerd te worden over de mogelijkheden van de bedrijven.	50
BL	Meer tips of een gedetailleerde uitwerking van een voorbeeld in een ander bedrijf, afspraken over op welk veiligheidsniveau sommige machinecomponenten dienen beveiligd te worden	25
BL	Uitwerking en vereenvoudiging voor de uitvoering van de wetgeving in praktijk	50
BL	Eigenlijk niks, hebben daar niet zoveel contact mee (alleen als het om subsidies gaat voor de werknemers)	0
BL	Meer info naar de PA	50
BL	De mensen van de federatie hebben volgens mij te weinig tijd om hun leden beter te leren kennen. Eerst overleggen met hun leden en dan onderhandelen met de overheid	50
BL	De afzonderlijke leden zouden zich meer moeten engageren tot samenwerking met de federatie. De federatie zou meer knowhow en begeleiding moeten bieden. Misschien te weinig middelen?	50

BIJLAGE 16: Waarom is uw bedrijf geen lid van een federatie?

37	Waarom is uw bedrijf geen lid van een federatie?	Code
MA	Kost te veel geld en als KMO krijgt u er niets voor terug	50
BL	Tot op heden geen interesse gehad om lid te worden, wij zijn wel van plan om dit jaar (2006) aan te sluiten bij de FeBe	100
BL	Te duur	50

BIJLAGE 17: Bij welke aspecten was u het niet eens met de inspecteur?

66	Bij welke aspecten was u het niet eens met de inspecteur? Welke punten zijn betwistbaar?	Code
MA	Als dit jaar alles in orde is met als vb een opmerking van stickers boven de spuitbussen en als je dit in orde brengt is er volgend jaar wel weer iets nieuws	0
BA	De vraagstelling stopt indien aan de eerste vraag niet wordt voldaan. Het is best mogelijk dat de daaropvolgende vragen allemaal positief beantwoord worden	25
BA	Indien er 1 fout wordt opgemerkt is heel de machine slecht Papieren niet in orde wordt er niet meer verder gepraat	25
BA	Het feit dat het ontbreken van vb één document genoeg is om niet hoger te kunnen scoren vb "menger" volledig veilig = klasse 3 & 4 maar geen indienststellingsverslag aanwezig	25
BA	Door vaak 1 papier niet te hebben, halen wij geen punten, ook al zijn de andere punten of voorwaarden in orde	25
BA	Administratieve opvolging. Eisen rond automatisch startende transportbanden	50
BL	Heel deel punten kosten verhogend en daardoor werk vernietigend en demotiverend	0
BL	C3 Behandeling van producten Art 50ter Hoofdstuk 1 Titel II ARAB	50
BL	Bepaalde omslachtige regeltjes o.a. betreffende inspectie voertuigen. Deze zijn praktisch niet haalbaar en dikwijls overbodig. Gezond verstand gebruiken is nog steeds de beste manier om veilig te werken. Volledig akkoord indien bij bepaalde handelingen ongevallen gebeuren of kunnen gebeuren dat hiervoor bepaalde procedures worden opgesteld	0
BL	Onderwerp verdeelt in 4 punten. Indien je bij het eerste punt een nul scoort worden de 3 andere vragen niet meer gesteld dus 0/4 (kan niet!)	25
BL	Wij stelden ons de vraag welke sancties hieraan verbonden waren en de inspecteur kon daar niet op antwoorden. Bijgevolg is deze enquête bindend of niet bindend? In hoever wordt dit plan dan nagestreefd?	25
BL	Keuringen, veiligheid ten opzichte van transportbanden, ...	50
BL	Hij was zeer beleefd, positief. Maar opmerkingen geven waarop hij zelf geen oplossing kan geven is fout. Praktijk is anders dan theorie. Wat geen verwijt is maar toch.	25
BL	De inspectie volgt de letter van de wet - wet die geschreven is voor grote ondernemingen	0
BL	Beveiliging mengsysteem categorie 4	50

BIJLAGE 18: Welke aanpassingen aan de index zou u graag doorgevoerd zien worden?

615	Welke aanpassingen aan de index zou u graag doorgevoerd zien worden?	Code
MA	Niet te algemeen alles bekijken maar bedrijf per bedrijf. Een bedrijf waar veilig gewerkt wordt niet zo kritisch behandelen	25
MA	De gestelde vragen hadden geen directe invloed op de veiligheid op de werkvloer. Administratie en controle van de vereiste documenten blijft een hoofdonderzoekspunt	25
BA	Ik stel mij kandidaat om inspecteur te worden. Een beroepservaring van meer dan 25j in grote en kleine bedrijven geven resulteren in een ideale view om precies te bepalen wat gevaarlijke arbeidssituaties zijn en welke niet	25
BA	Het systeem van punten toekennen wijzigen	25
BA	De wetgever mag van mij strenger optreden. Hierdoor zullen bedrijven die de wetgeving +/- respecteren beloond worden ten opzichte van de "cowboys" die de wetgeving aan hun laars lappen	75
BA	Globale beoordeling van de punten in plaats van 1-2-3-4 Zien wat er is zowel op papier als in het veld en dan punten geven	25
BA	Meer praktischere benadering, minder administratieve	25
BA	Betere nacontrole binnen een termijn van +/- 10 maanden	50
BL	Bedrijven die beter georganiseerd zijn, een beter preventiebeleid uitwerken, beter belonen	50
BL	Concrete gevolgen indien een bedrijf zich niet zou aanpassen	50
BL	Alle problemen moet bij de bron aangepakt worden. Vb een nieuwe wagen moet gecontroleerd in de fabriek waar hij wordt geproduceerd niet bij de toekomstige eigenaar.	25

BIJLAGE 19: De volledige dataset

A	10	31	33	34	35	36	37	41	42	43	51	52	61	62	63	64	65	66	67	68	69	610	611	612	613	614	615	71	72	73	74
M	650	100	100	75	85	100	50	100	100	55	50	35	65	70	65	70	100	0	75	75	70	100	100	100	80	70	25	100	70	70	80
M	900	100	75	100	90	56	50	100	100	25	25	40	60	60	75	80	100	0	66	75	30	100	0	100	50	75	25	90	25	70	50
M	14	100	50	75	35	25	50	75	100	50	50	25	60	70	75	75	100	0	66	0	60	100	100	100	75	50	25	100	50	75	75
M	248	100	50	100	60	50	50	100	100	50	25	25	100	100	85	80	100	0	72	100	90	100	100	100	95	90	25	90	85	85	85
M	82	100	75	75	85	56	50	100	100	30	25	30	65	70	70	65	100	0	85	100	90	100	100	70	80	25	80	55	55	80	
M	70	0	71	86	71	56	50	100	100	50	50	25	50	75	50	50	100	0	72	100	60	100	100	50	50	25	100	75	50	100	100
M	26	0	71	86	71	56	50	100	100	25	50	25	35	65	65	75	100	0	55	0	70	100	100	100	55	60	25	80	15	65	50
M	24	100	75	75	70	56	50	0	0	20	50	0	56	62	80	95	0	85	100	60	100	0	100	80	70	25	100	30	70	70	50
M	47	0	71	86	71	56	50	100	100	50	25	25	50	25	30	25	100	0	72	100	30	100	0	100	25	75	25	100	75	25	25
M	450	100	75	100	75	50	50	100	100	50	50	0	25	25	50	50	100	0	72	100	30	100	100	100	50	25	100	100	75	50	50
B	80	100	75	75	50	50	63	100	100	25	50	25	75	25	25	25	0	30	33	0	50	100	100	50	50	25	100	50	25	75	75
B	100	100	67	75	75	50	63	100	100	30	50	30	50	50	50	38	0	25	66	50	58	0	100	100	60	35	25	100	30	60	75
B	37	100	75	50	50	100	63	100	0	15	75	25	50	65	25	25	100	30	66	100	60	100	100	60	60	38	70	40	40	25	25
B	430	100	75	100	55	57	63	100	100	40	25	45	50	50	40	50	100	30	66	100	70	100	100	100	60	75	85	85	75	90	90
B	23	100	100	50	50	50	63	100	100	60	25	55	30	62	41	15	100	30	65	100	80	100	100	80	15	38	85	80	70	40	40
B	22	100	67	50	54	57	63	100	100	35	100	40	60	75	75	25	0	25	80	100	50	0	100	100	75	50	38	75	0	25	65
B	130	100	75	75	20	57	63	100	100	50	50	50	50	50	25	25	0	25	66	0	50	0	100	100	75	50	25	75	25	50	75
B	14	100	50	25	50	50	63	50	100	50	50	25	25	25	25	25	0	25	66	0	30	100	100	50	50	38	100	75	25	50	75
B	30	100	50	75	25	50	63	100	100	25	100	38	75	75	50	75	100	30	66	0	50	100	100	75	75	38	100	25	75	62	62
B	45	100	67	75	80	57	63	100	100	5	75	15	65	70	75	80	0	50	70	0	70	100	100	65	65	25	90	70	35	80	80
B	8	100	25	25	50	50	63	0	92	37	50	50	50	50	50	50	100	30	65	100	50	0	100	100	50	50	38	75	25	50	50
B	19	100	67	75	75	57	63	100	100	50	50	50	75	85	55	35	100	30	66	50	70	100	100	75	60	38	95	70	70	20	20
B	70	100	75	25	65	57	63	100	100	45	25	45	65	60	5	30	100	30	65	100	50	100	100	80	80	50	87	40	70	20	20
B	150	100	67	75	54	57	63	100	100	45	25	35	70	70	35	30	100	30	65	0	80	100	100	95	80	38	80	35	55	70	70
B	22	100	50	100	65	39	75	50	0	45	50	55	20	35	35	30	0	60	67	30	0	100	100	40	30	42	80	70	30	70	70
B	90	100	50	25	50	50	75	75	0	100	75	25	50	75	75	25	0	25	66	100	30	0	0	0	75	50	42	75	25	75	75
B	7	100	100	75	35	25	75	100	100	40	75	40	65	80	50	55	0	50	70	100	30	0	100	100	95	50	42	70	20	50	50
B	30	0	75	72	54	39	100	75	100	50	75	25	50	75	50	50	0	66	100	60	0	100	100	75	50	42	75	60	55	75	75
B	44	100	100	100	50	50	75	100	100	25	50	25	50	50	25	25	0	25	66	100	20	0	100	100	50	50	50	50	25	75	75
B	3	100	75	75	80	0	75	50	100	20	50	50	55	50	35	20	0	25	70	100	50	100	100	80	50	50	100	75	25	72	72
B	50	100	75	50	60	50	75	100	100	10	75	30	100	100	65	75	0	50	66	0	20	0	100	100	75	75	42	100	0	50	75
B	47	100	100	50	50	50	75	100	0	0	50	25	50	25	0	25	0	25	66	0	40	0	100	75	25	25	100	25	25	75	75
B	16	0	75	72	54	39	50	100	100	25	25	25	50	50	25	25	0	0	33	0	50	0	100	25	50	42	75	0	50	75	75
B	71	100	50	100	45	50	75	100	100	15	50	35	80	70	70	75	0	50	75	100	70	100	100	70	70	42	100	75	70	75	75

BIJLAGE 20: Totaalscores en eindscores voor de dimensie 'federatie'

FED

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	48,33	1	2,9	2,9	2,9
	52,17	1	2,9	2,9	5,9
	55,67	3	8,8	8,8	14,7
	55,83	1	2,9	2,9	17,6
	56,33	1	2,9	2,9	20,6
	56,67	1	2,9	2,9	23,5
	58,33	1	2,9	2,9	26,5
	60,50	1	2,9	2,9	29,4
	64,17	1	2,9	2,9	32,4
	65,00	1	2,9	2,9	35,3
	65,17	1	2,9	2,9	38,2
	67,50	1	2,9	2,9	41,2
	68,33	3	8,8	8,8	50,0
	68,83	2	5,9	5,9	55,9
	69,33	1	2,9	2,9	58,8
	70,00	1	2,9	2,9	61,8
	70,83	1	2,9	2,9	64,7
	71,00	1	2,9	2,9	67,6
	71,50	1	2,9	2,9	70,6
	71,67	1	2,9	2,9	73,5
	72,83	1	2,9	2,9	76,5
	73,00	1	2,9	2,9	79,4
	73,50	1	2,9	2,9	82,4
	73,67	1	2,9	2,9	85,3
	75,00	2	5,9	5,9	91,2
	78,50	1	2,9	2,9	94,1
	79,17	1	2,9	2,9	97,1
	85,00	1	2,9	2,9	100,0
Total		34	100,0	100,0	

EFED

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	12	35,3	35,3	35,3
	2,00	11	32,4	32,4	67,6
	3,00	11	32,4	32,4	100,0
Total		34	100,0	100,0	

BIJLAGE 21: Totaalscores en eindscores voor de dimensie 'preventiedienst'**PD**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	16,67	1	2,9	2,9	2,9
	33,33	1	2,9	2,9	5,9
	47,33	1	2,9	2,9	8,8
	50,00	2	5,9	5,9	14,7
	58,33	1	2,9	2,9	17,6
	66,67	2	5,9	5,9	23,5
	75,00	10	29,4	29,4	52,9
	83,33	11	32,4	32,4	85,3
	91,67	3	8,8	8,8	94,1
	100,00	2	5,9	5,9	100,0
Total		34	100,0	100,0	

EPD

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	8	23,5	23,5	23,5
	2,00	10	29,4	29,4	52,9
	3,00	16	47,1	47,1	100,0
Total		34	100,0	100,0	

BIJLAGE 22: Totaalscores en eindscores voor de dimensie 'kosten'

K0

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	13,33	1	2,9	2,9	2,9
	16,67	3	8,8	8,8	11,8
	21,67	1	2,9	2,9	14,7
	25,00	2	5,9	5,9	20,6
	26,67	1	2,9	2,9	23,5
	29,33	1	2,9	2,9	26,5
	30,00	3	8,8	8,8	35,3
	33,33	2	5,9	5,9	41,2
	37,33	1	2,9	2,9	44,1
	38,33	2	5,9	5,9	50,0
	41,67	3	8,8	8,8	58,8
	43,33	1	2,9	2,9	61,8
	45,00	1	2,9	2,9	64,7
	48,33	1	2,9	2,9	67,6
	50,00	5	14,7	14,7	82,4
	53,33	2	5,9	5,9	88,2
	56,67	3	8,8	8,8	97,1
	65,00	1	2,9	2,9	100,0
	Total	34	100,0	100,0	

EKO

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	12	35,3	35,3	35,3
	2,00	11	32,4	32,4	67,6
	3,00	11	32,4	32,4	100,0
	Total	34	100,0	100,0	

BIJLAGE 23: Totaalscores en eindscores voor de dimensie 'preventie-index'

PI

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cum Percent
Valid	33,83	1	2,9	2,9	2,9
	35,42	1	2,9	2,9	5,9
	38,58	1	2,9	2,9	8,8
	41,00	1	2,9	2,9	11,8
	46,75	1	2,9	2,9	14,7
	49,25	1	2,9	2,9	17,6
	49,50	1	2,9	2,9	20,6
	52,67	1	2,9	2,9	23,5
	52,75	1	2,9	2,9	26,5
	54,92	1	2,9	2,9	29,4
	55,67	1	2,9	2,9	32,4
	56,83	1	2,9	2,9	35,3
	58,58	2	5,9	5,9	41,2
	59,83	1	2,9	2,9	44,1
	60,92	1	2,9	2,9	47,1
	61,67	1	2,9	2,9	50,0
	61,92	1	2,9	2,9	52,9
	64,75	1	2,9	2,9	55,9
	67,08	1	2,9	2,9	58,8
	67,58	1	2,9	2,9	61,8
	68,67	1	2,9	2,9	64,7
	69,17	1	2,9	2,9	67,6
	69,33	1	2,9	2,9	70,6
	70,58	1	2,9	2,9	73,5
	71,25	1	2,9	2,9	76,5
	73,42	1	2,9	2,9	79,4
	75,33	1	2,9	2,9	82,4
	75,92	1	2,9	2,9	85,3
	76,67	1	2,9	2,9	88,2
	77,00	1	2,9	2,9	91,2
	77,75	1	2,9	2,9	94,1
	79,58	1	2,9	2,9	97,1
	88,08	1	2,9	2,9	100,0
Total		34	100,0	100,0	

EPI

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cum Percent
Valid	1,00	11	32,4	32,4	32,4
	2,00	12	35,3	35,3	67,6
	3,00	11	32,4	32,4	100,0
Total		34	100,0	100,0	

BIJLAGE 24: Totaalscores en eindscores voor de dimensie 'veiligheid'

VEIL

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	40,00	1	2,9	2,9	2,9
	43,75	1	2,9	2,9	5,9
	47,50	1	2,9	2,9	8,8
	52,50	2	5,9	5,9	14,7
	54,25	1	2,9	2,9	17,6
	55,00	1	2,9	2,9	20,6
	56,25	8	23,5	23,5	44,1
	58,75	1	2,9	2,9	47,1
	62,50	1	2,9	2,9	50,0
	63,75	1	2,9	2,9	52,9
	64,25	1	2,9	2,9	55,9
	67,50	1	2,9	2,9	58,8
	68,25	1	2,9	2,9	61,8
	68,75	1	2,9	2,9	64,7
	70,00	1	2,9	2,9	67,6
	71,25	1	2,9	2,9	70,6
	72,50	1	2,9	2,9	73,5
	75,00	3	8,8	8,8	82,4
	78,00	1	2,9	2,9	85,3
	80,00	2	5,9	5,9	91,2
	81,25	1	2,9	2,9	94,1
	83,75	1	2,9	2,9	97,1
	85,00	1	2,9	2,9	100,0
	Total	34	100,0	100,0	

EVEIL

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1,00	7	20,6	20,6	20,6
	2,00	16	47,1	47,1	67,6
	3,00	11	32,4	32,4	100,0
	Total	34	100,0	100,0	

BIJLAGE 25: De samenhang tussen 'federatie' en 'preventie-index'

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	4,410 ^a	4	,353
Likelihood Ratio	4,504	4	,342
Linear-by-Linear Association	,588	1	,443
N of Valid Cases	34		

a. 9 cells (100,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,56.

EPI * EFED Crosstabulation

			EFED			Total
			1,00	2,00	3,00	
EPI 1,00	Count	6	2	3	11	
	% within EFED	50,0%	18,2%	27,3%	32,4%	
2,00	Count	2	6	4	12	
	% within EFED	16,7%	54,5%	36,4%	35,3%	
3,00	Count	4	3	4	11	
	% within EFED	33,3%	27,3%	36,4%	32,4%	
Total	Count	12	11	11	34	
	% within EFED	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

BIJLAGE 26: De samenhang tussen 'preventiedienst' en 'preventie-index'

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	7,380 ^a	4	,117
Likelihood Ratio	9,519	4	,049
Linear-by-Linear Association	1,085	1	,298
N of Valid Cases	34		

a. 6 cells (66,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,59.

EPI * EPD Crosstabulation

			EPD			Total
			1,00	2,00	3,00	
EPI 1,00	Count	4	2	5	11	
	% within EPD	50,0%	20,0%	31,3%	32,4%	
2,00	Count	4	2	6	12	
	% within EPD	50,0%	20,0%	37,5%	35,3%	
3,00	Count	0	6	5	11	
	% within EPD	,0%	60,0%	31,3%	32,4%	
Total	Count	8	10	16	34	
	% within EPD	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

BIJLAGE 27: De samenhang tussen 'kosten' en 'preventie-index'

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	6,371 ^a	4	,173
Likelihood Ratio	7,070	4	,132
Linear-by-Linear Association	1,045	1	,307
N of Valid Cases	34		

a. 9 cells (100,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,56.

EPI * EKO Crosstabulation

			EKO			Total
			1,00	2,00	3,00	
EPI 1,00	Count	4	3	4	11	
	% within EKO	33,3%	27,3%	36,4%	32,4%	
2,00	Count	7	3	2	12	
	% within EKO	58,3%	27,3%	18,2%	35,3%	
3,00	Count	1	5	5	11	
	% within EKO	8,3%	45,5%	45,5%	32,4%	
Total	Count	12	11	11	34	
	% within EKO	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

BIJLAGE 28: De samenhang tussen 'veiligheid' en 'preventie-index'

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	12,793 ^a	4	,012
Likelihood Ratio	15,356	4	,004
Linear-by-Linear Association	5,477	1	,019
N of Valid Cases	34		

a. 6 cells (66,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,26.

EPI * EVEIL Crosstabulation

			EVEIL			Total
			1,00	2,00	3,00	
EPI 1,00	Count	2	9	0	11	
	% within EVEIL	28,6%	56,3%	,0%	32,4%	
2,00	Count	4	4	4	12	
	% within EVEIL	57,1%	25,0%	36,4%	35,3%	
3,00	Count	1	3	7	11	
	% within EVEIL	14,3%	18,8%	63,6%	32,4%	
Total	Count	7	16	11	34	
	% within EVEIL	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

BIJLAGE 29: De betrouwbaarheidstoets

Correlations

			VR31	VR33	VR34	VR35	VR36	VR37
Kendall's tau_b	VR31	Correlation Coefficient	1,000	-,028	-,091	-,135	,079	,249
		Sig. (2-tailed)	.	,860	,562	,364	,614	,127
		N	34	34	34	34	34	34
	VR33	Correlation Coefficient	-,028	1,000	-,016	,082	,073	,027
		Sig. (2-tailed)	,860	.	,911	,544	,608	,856
		N	34	34	34	34	34	34
	VR34	Correlation Coefficient	-,091	-,016	1,000	,216	-,027	-,237
		Sig. (2-tailed)	,562	,911	.	,109	,848	,107
		N	34	34	34	34	34	34
	VR35	Correlation Coefficient	-,135	,082	,216	1,000	,235	-,329*
		Sig. (2-tailed)	,364	,544	,109	.	,081	,019
		N	34	34	34	34	34	34
	VR36	Correlation Coefficient	,079	,073	-,027	,235	1,000	-,285
		Sig. (2-tailed)	,614	,608	,848	,081	.	,052
		N	34	34	34	34	34	34
	VR37	Correlation Coefficient	,249	,027	-,237	-,329*	-,285	1,000
		Sig. (2-tailed)	,127	,856	,107	,019	,052	.
		N	34	34	34	34	34	34

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Correlations

			VR41	VR42	VR51
Kendall's tau_b	VR41	Correlation Coefficient	1,000	,462**	-,151
		Sig. (2-tailed)	.	,005	,338
		N	34	34	34
	VR42	Correlation Coefficient	,462**	1,000	-,213
		Sig. (2-tailed)	,005	.	,187
		N	34	34	34
	VR51	Correlation Coefficient	-,151	-,213	1,000
		Sig. (2-tailed)	,338	,187	.
		N	34	34	34

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Correlations

			VR43	VR52	VR72
Kendall's tau_b	VR43	Correlation Coefficient	1,000	,149	,300*
		Sig. (2-tailed)	.	,263	,020
		N	34	34	34
	VR52	Correlation Coefficient	,149	1,000	-,027
		Sig. (2-tailed)	,263	.	,841
		N	34	34	34
	VR72	Correlation Coefficient	,300*	-,027	1,000
		Sig. (2-tailed)	,020	,841	.
		N	34	34	34

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Correlations

Kendall's tau_b	VR61	VR62	VR63	VR65	VR67	VR610	VR611	VR612	VR613	VR614	VR615
VR61	1,000	,408**	,246	,022	,224	,188	,179	,089	,254	,496**	,012
Correlation Coefficient											
Sig. (2-tailed)		,002	,063	,887	,100	,220	,244	,563	,058	,000	,935
N	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34
VR62	,408**	1,000	,407**	,050	,217	,058	,238	-,156	,222	,271*	,096
Correlation Coefficient											
Sig. (2-tailed)	,002		,002	,741	,107	,702	,115	,303	,093	,044	,493
N	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34
VR63	,246	,407**	1,000	,102	,403**	,139	-,024	-,193	,154	,275*	-,243
Correlation Coefficient											
Sig. (2-tailed)	,063	,002		,498	,003	,354	,873	,198	,241	,039	,080
N	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34
VR65	,022	,050	,102	1,000	-,008	,615**	,154	,174	,156	,398**	-,249
Correlation Coefficient											
Sig. (2-tailed)	,887	,741	,498		,957	,000	,375	,317	,303	,010	,121
N	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34
VR67	,224	,217	,403**	-,008	1,000	,194	-,029	,033	,222	,232	-,220
Correlation Coefficient											
Sig. (2-tailed)	,100	,107	,003	,957		,210	,851	,832	,100	,091	,123
N	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34
VR610	,188	,058	,139	,615**	,194	1,000	,142	,236	,166	,466**	-,288
Correlation Coefficient											
Sig. (2-tailed)	,220	,702	,354	,000	,210		,413	,176	,273	,003	,073
N	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34
VR611	,179	,238	-,024	,154	-,029	,142	1,000	,376*	,198	-,015	,146
Correlation Coefficient											
Sig. (2-tailed)	,244	,115	,873	,375	,851	,413		,031	,192	,925	,364
N	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34
VR612	,089	-,156	-,193	,174	,033	,236	,376*	1,000	-,039	,098	-,165
Correlation Coefficient											
Sig. (2-tailed)	,563	,303	,198	,317	,832	,176	,031		,796	,525	,305
N	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34
VR613	,254	,222	,154	,156	,222	,166	,198	-,039	1,000	,161	,110
Correlation Coefficient											
Sig. (2-tailed)	,058	,093	,241	,303	,100	,273	,192	,796		,233	,433
N	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34
VR614	,496**	,271*	,275*	,398**	,232	,466**	-,015	,098	,161	1,000	-,075
Correlation Coefficient											
Sig. (2-tailed)	,000	,044	,039	,010	,091	,003	,925	,525	,233		,600
N	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34
VR615	,012	,096	-,243	-,249	-,220	-,288	,146	-,165	,110	-,075	1,000
Correlation Coefficient											
Sig. (2-tailed)	,935	,493	,080	,121	,123	,073	,364	,305	,433	,600	
N	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Correlations

		VR64	VR71	VR73	VR74
Kendall's tau_b	VR64	1,000	,204	,363**	,139
			,134	,006	,299
	N	34	34	34	34
VR71	Correlation Coefficient	,204	1,000	,026	,131
	Sig. (2-tailed)	,134	.	,851	,340
	N	34	34	34	34
VR73	Correlation Coefficient	,363**	,026	1,000	,068
	Sig. (2-tailed)	,006	,851	.	,610
	N	34	34	34	34
VR74	Correlation Coefficient	,139	,131	,068	1,000
	Sig. (2-tailed)	,299	,340	,610	.
	N	34	34	34	34

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

BIJLAGE 30: De berekening van de alfa van Cronbach voor de interitem consistentie

				$\tau^* n$					
$\alpha =$									
	$1 + (\tau^* (n - 1))$								

Federatie

		-0,028	-0,091	-0,135	0,079	0,249
		0,235	-0,016	0,082	0,073	0,027
Thau =		-0,329	-0,285	0,216	-0,027	-0,237
				15		
	=	$\frac{-0,187}{15}$				
	=	-0,0125				
n =		6				
alfa =		-0,0798				

Preventiedienst

Thau =		0,462	-0,151	-0,213
			3	
	=	$\frac{0,098}{3}$		
	=	0,03267		
n =		3		
alfa =		0,09199		

Kosten

Thau =		0,149	0,3	-0,027
			3	
	=	$\frac{0,422}{3}$		
	=	0,14067		
n =		3		
alfa =		0,32934		

Preventie-index

	0,408	0,254	0,238	0,139	0,615	-0,029	0,166	-0,039
	0,246	0,496	-0,156	-0,024	0,154	0,033	0,466	0,098
	0,022	0,012	0,222	-0,193	0,174	0,222	-0,288	-0,165
	0,224	0,407	0,271	0,154	0,156	0,232	0,376	0,161
	0,188	0,05	0,096	0,275	0,698	-0,22	0,198	0,11
	0,179	0,217	0,102	-0,243	-0,249	0,142	-0,015	-0,075
Thau =	<u>0,089</u>	<u>0,058</u>	<u>0,403</u>	<u>-0,008</u>	<u>0,194</u>	<u>0,236</u>	<u>0,146</u>	

66

$$= \frac{7,623}{66}$$

66

$$= 0,1155$$

$$n = 12$$

$$\text{alfa} = 0,61044$$

Veiligheid

	0,204	0,363	0,139
Thau =	<u>0,026</u>	<u>0,131</u>	<u>0,068</u>

$$= \frac{0,931}{6}$$

6

$$= 0,15517$$

$$n = 4$$

$$\text{alfa} = 0,42352$$

Auteursrechterlijke overeenkomst

Opdat de Universiteit Hasselt uw eindverhandeling wereldwijd kan reproduceren, vertalen en distribueren is uw akkoord voor deze overeenkomst noodzakelijk. Gelieve de tijd te nemen om deze overeenkomst door te nemen en uw akkoord te verlenen.

Ik/wij verlenen het wereldwijde auteursrecht voor de ingediende eindverhandeling:

**Analyse van het Federaal actieplan voor reductie van arbeidsongevallen (FARAO)
: verdiensten en voorstellen tot verbetering**

Richting: **Handelsingenieur**

Jaar: **2006**

in alle mogelijke mediaformaten, - bestaande en in de toekomst te ontwikkelen - , aan de Universiteit Hasselt.

Deze toekenning van het auteursrecht aan de Universiteit Hasselt houdt in dat ik/wij als auteur de eindverhandeling, - in zijn geheel of gedeeltelijk -, vrij kan reproduceren, (her)publiceren of distribueren zonder de toelating te moeten verkrijgen van de Universiteit Hasselt.

U bevestigt dat de eindverhandeling uw origineel werk is, en dat u het recht heeft om de rechten te verlenen die in deze overeenkomst worden beschreven. U verklaart tevens dat de eindverhandeling, naar uw weten, het auteursrecht van anderen niet overtreedt.

U verklaart tevens dat u voor het materiaal in de eindverhandeling dat beschermd wordt door het auteursrecht, de nodige toelatingen hebt verkregen zodat u deze ook aan de Universiteit Hasselt kan overdragen en dat dit duidelijk in de tekst en inhoud van de eindverhandeling werd genotificeerd.

Universiteit Hasselt zal u als auteur(s) van de eindverhandeling identificeren en zal geen wijzigingen aanbrengen aan de eindverhandeling, uitgezonderd deze toegelaten door deze licentie

Ik ga akkoord,

Evi DEKENS

Datum: